

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

1895–1995

Az Erdélyi Református Theológiai Fakultás jubileuma

Nagy Károly, a rendszeres teológia és vallásbölcselet tanára,
aki a fakultással együtt Nagyenyedről jött Kolozsvárra;
1918–1926 között az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke

1995. március

VI. évf. 3. sz.

Tartalom

Atyáink igehirdetése

Nagy Károly: „Bölcsesség, mely onnan felülről van...” Jakab 3,17 107

Vasárnapi prédikációk

Adorjáni Zoltán: Engedelmes szolgálat vagy könnyű siker? János 12,20–24 109
Balogh Béla: Megzabolázott indulatokkal. Példabeszédek 16,32..... 111
Jánossy László: A kilence pedig hol van? Lukács 17,17 113
Nagy József: Hírverés nélkül. Apostolok cselekedetei 16,16–23 116
Nagy László: Az Úr az én pásztorom. Zsoltárok 23,1–4 121
Péter Miklós: Kísértés és kitartás. Jakab 1,1–4 124
Werner Pfendsack: Él a te fiad. 1Királyok 17,17–24 127
Werner Pfendsack: A nagy meglepetés. 1Királyok 18,1–16 130
Ravaszh László: Nem vagyunk mi magunkéi. 1Korinthus 6,20 132
Szekeres István: „Szólj... hallja...” 1Sámuel 3,1–10 136

Böjtfő vasárnapjára

Kováts László: És orcámat az Úr Istenhez emelém. Dániel 9,3 138
László Dezső: A keresztyén élet három szakasza. János 1,48–52 141
Nagy István: A földbe esett gabonamag. János 12,24..... 144

Templomszentelési prédikáció

Csiha Kálmán: Csodálatos halfogás. Lukács 5,1–11 147

Lelkészeiktatási prédikáció

Csiha Kálmán: Kapernaumban. Márk 2,1–12 150

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Bányai László: Legyetek Isten akaratának követői. Efézus 5,1 153

Temetési beszédek

Balogh Béla: Temetési beszéd. Jób 42,5 154

Kocsis Sámuel: Az Úrnak halunk meg. Róma 14,7–9 155

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatóságánál
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Számítógépes szedés, tördelés: Török-Czirmay Ágnes

Atyáink igehirdetése

Nagy Károly

„Bölcsesség, mely onnan felülről van...”

Alapige: Jakab 3,17

Az őszitendő végén s az újnak kezdetén emlékek és remények töltik el lelkünket. S ha a múlt emlékei s a jövő reményei közt hozzánk is szólna az Úr, mint egykor Salamonhoz: „Kérj, amit akarsz, hogy adjak néked!” (1Kir 3,5): vajon tanultunk-e emlékeinkből, tapasztalatainkból annyit, hogy ne hiábalovóságot kérjünk, hanem „értelmes szívét” — bölcsességet?

Ám a bölcsesség is olyan sokféle. Változatai kifejezésére minden nyelvnek egy egész csomó szava van. Csak a magyarnak is: okosság, eszesség, értelmesség, képzettség, tanultság, műveltség, hogy a kevésbé nemes árnyalatú kifejezésekről ne is szóljunk. Az emberek szellemi konstrukciójához képest is nagyon különböző, amit az igaz bölcsességnek tartanak. Sőt, gyakran homlokegyenest ellenkező. Maga az evangélium is egyiknek a legnagyobb, Isten titkos bölcsessége volt, a másikat meg — bolondság. Isten bölcsessége és a világ bölcsessége: egyike a Szentírás legélesebb ellentéeteinek, amely Jézusnál is kifejezésre jut, amidőn Isten azon titkos bölcsességéről szól, melyet a bölcsek előtt elrejtett, de kijelentett a kisgyermeknek. Pálnak is a tudós athenaebeliectől kellett hallania, midőn Isten legfelségesebb bölcsességéről beszélt, hogy „bolondozol, te Pál”!

Igaz, a bizalmatlanság egymás iránt kölcsönös volt. Az evangélium szolgálói triumfálva utalnak arra, hogy a világi bölcsesség nem képes hidat verni számunkra az Isten szívéhez; hogy a tudomány csődöt mond, ha a szíveket kell megjavítani, s csak a szeretet épít. Büszkén vallják, hogy ők nem tudósok társasága, hanem hívő és szerető szívek közössége, s áthidalhatatlan különbséget tesznek a természeti bölcsesség s a bölcsesség közt, amely onnan felülről van s az élő Isten lelkéből születik.

A természeti és természetfeletti ilyen megkülönböztetése ma már tarthatatlan. Ki tagadhatná ma, hogy a tudás is az Istentől van: az ő kijelentésének egyik formája? Mentsen Isten attól a kegyességtől, amely a tudás becsmérlésében tobzódik! Hanem túlfelől az is igaz, hogy — s ma talán ez különösebben hangúlyozandó! — nem minden tudás méltó a bölcsesség nevére s bölcsesség és bölcsesség között ma sem kisebb a különbség, mint az új szövetség keletkezése idején!

Mennyiféle bálványt árulnak ma is a tudomány cégére alatt! Mennyi felületességet a műveltség jelszava alatt! A gimnasztizált értelmességtől a konvenciók műveltségéig mennyi dugáru kerül a bölcsesség hajójára! Hányszor kell az életben felsőhajtánunk: vajha kevesebb okos és több jó ember volna!

A tudás hatalom! — hirdetik fennen bizonyos oldalról. Igaz; de — fájdalom — nem egyszermind jóság, nem mindig lelki nemesség. A világtörténelem sátánjai nem közönséges eszű férfiak és nők voltak. A jóságnak nem kívánjuk társul az ostobaságot; de azt sem hisszük, hogy a tudással és okossággal a legfőbb dolog van elérve. Szomorú okosság az, amely Pilátussal immár semmi igazságban sem hiszen, és veszedelmek tudomány az, amelynek a kötelesség szentsége is — előítélet. Akik a tudást mint az emberiség minden bajának egyetemes orvosságát magasztalták s a gyermekek nem felvilágításán kezdik — durva babonában élnek és erkölcstelenségbe rohannak.

A „bölcsesség, mely onnan felülről van”, nemcsak eszünket, de lelkünk minden erőit és összes képességeinket harmonikus egységben fejt ki, és egész életutunkat az isteni kegyelem napfényében szemléli — éli. Minden külső körülményt és belső erőt, minden cselekvést és szenvedést eszköznek tekint és értékkel az abszolút cél, a legfőbb jó: az istenfiúság és istenországa megvalósítására. Ez a bölcsesség az, amelyről írva van, hogy ennek kezdete az Istennek félelme. Lényege azonos az Istenbe vetett hittel. Elemei: a természeti és erkölcsi világ vezetésében nyilvánuló isteni kijelentésnek

alázatos felismerése, álmélkodva szemlélése; hálás és munkás önátadása magunknak, munkánknak ez alá az isteni vezetés alá, és bizalomteljes reménység az iránt, hogy az isteni vezetés célját eléri bennünk és általunk. E bölcsességben nyugalom van, erő van, bizonyos reménység van; e bölcsesség a siker titka és keze. Látása tiszta; munkája békességes, mértékletes, engedelmes; teljes könyörületességgel úgy az Isten részéről irántunk, mint a mi részünkről embertársaink iránt, jó gyümölcsökkel teljes, akár ha a magunk nevelését, fejlődését tekintjük, akár ha a világban való hatásainkat nézzük, ítélet és tettetés nélkül való bizonyos reménység.

Ahol ezek jelentkeznek: ott az a bölcsesség működik, amely onnan felülről való. Erről áll, hogy „Boldog ember az, aki eléri a bölcsességet, és a férfiú, aki öregbíti az ő értelmét; mert az ezzel való kereskedés jobb az ezüsttel való kereskedésnél, és a nyeresége többet ér az aranyánál. Drágább a fényes karbunkulusoknál, és semmi gyönyörűséged nem foghatók hozzá. Hosszú élet van a jobbján, gazdagság és tisztesség a balján. Útai gyönyörűségnek útjai, ösvényei békességnek ösvényei. Életnek fája azoknak, kik magukévá teszik, s akik megtartják — boldogulnak” (Péld 3,13–18).

Adjon a kegyelem Istene nekünk, anyaszentegyházunknak, hazánknak az új esztendőben „bölcsességet, mely onnan felülről van...”

(1910)

Vasárnapi prédikációk

Adorjáni Zoltán

Engedelmes szolgálat vagy könnyű siker?

Alapige: János 12,20-24

Bibliailvasás: János 12,25-36

I.

Meglepő az, hogy miután feltámasztotta Lázárt, Jézust már a görögök is keresik. Csak néhányan vannak, de bennük tulajdonképpen már a görög világ, a pogányság képviselője keresi a kapcsolatot Jézussal. Nem olyan hellenisták, nem olyan diaszpórákban élő zsidók ezek, akik már nem tudnak arámul beszélni. Hanem valódi görögök, akiknek közvetítőre és közbenjáróra van szükségük. Hisz Jézus más nyelvet beszél. Tolmácsra van szükségük. Ezért olyan tanítványt keresnek, akinek kapcsolata van a görögökkel, és aki nem zárkózik el előlük, mint az idegengyűlölő farizeusok. A betesda-i Filepre esik a választásuk.

Nem véletlen, hogy a görögök éppen Filepet szemelik ki arra, hogy Jézus közelébe jussanak, mert ennek a tanítványnak görög neve van és olyan városból származik, ahol kapcsolata volt az ott élő görög lakossággal. Filep azonban tanácstalan. A valóság az, hogy nincs felkészülve az ilyen kérés közvetítésére. Ezt árulja el tanácstalansága, ami mögött nem kell rosszindulatot keresni. Egyszerűen nem tudja, hogy miként viszonyuljon ehhez a meglepő kéréshez, mert egyáltalán nem tudja azt, hogy vajon Jézusnak milyen terve lehet most a görögökkel. Ezért hát Andrásához fordul, aki ugyancsak Betsaidából való, s így közel állt hozzá.

Ezek a görögök imádkozni jöttek Jeruzsálembe. Részükről már ez sem kis dolog. A pogányok tornácában, a jeruzsálemi templomnak ebben a nagy külső udvarában részeselehettek Izrael istentiszteletének morzsalékaiból. De ők többet akarnak ennél. Mert érdeklődésük Jézus felé irányult. Személyes kapcsolatot szeretnének létesíteni vele. Ezért nem csak a pusztá kíváncsiság hajtja őket. Miért? Azért, mert lehetetlen össze nem kapcsolni Izrael istentiszteletét azokkal a csodákkal, melyeket Jézus tett, és azzal, ami közvetlenül ez előtt történt vele. Nemrégén támasztotta fel Lázárt Betániában. Oda pedig tömegestől mentek ki az emberek Jézusért és Lázárért. És mintha azt is lehetne sejteni, hogy nemcsak zsidók, hanem pogányok, görögök is kimentek Betániába. Mert a farizeusok tehetetlen dühvel állapították meg Lázár feltámasztása és a tömeg odavonulása után: Látjátok, semmire sem jutottunk, tehetetlenek vagyunk, mert az egész világ Jézus után megy. A világ követi őt. A farizeusok viszont nem, és ez most ország-világ előtt kezd nyilvánvalóvá lenni.

Vajon tehetetlen düh fog el akkor és valami ostobaságot követünk-e el, amikor észrevesszük azt, hogy vannak, akik jobban ragaszkodnak Jézushoz, és hogy a gyülekezet nem az a hely, ahol egyéni érdekeink érvényesülhetnének és becsvágyunkat ki tudnánk elégíteni? Mert a gyülekezetnek Jézusra kell felnéznie, mert a híveknek egyedül őt kell követniük. És örülnünk, különösképpen örülnünk kell annak, amikor ebben nem emberi akaratok, hanem Krisztus akarata érvényesül.

Lázár feltámasztásának nagy híre kelt és sok embert megmozgatott. Jézus Jeruzsálembe vonult, miután Mária királyhoz illő módon megkenté. Itt úgy üdvözölték, mint a messiás királyt. A Jeruzsálembe imádkozni jött görögök hallották ezeket. Noha eredetileg Izrael istentisztelete iránt érdeklődtek, most összekapcsolják az istentiszteletet és az imádkozást Jézus személyével, csodatételével és királyi bevonulásával. Pontosan utána akarnak járni mindennek. Ebben példaértékű a magatartásuk. Isten nem hagyhatja válasz nélkül az ilyen keresést. Az olyan kéréseket, amelyek mögött ilyen lelkiület van, nem hagyja eredmény nélkül. Teljesíti azokat a maguk rendjén. A maguk rendjén — ezt nem szabad figyelmen kívül hagynunk. Mert ő tudja azt, hogy minek

mikor van rendje és ideje. Ezért a kérésben, az imádkozásban és a keresésben kitartóknak kell lennünk.

II.

Filep tanácstalan volt, de Andráshoz fordult, és a görögök óhaja így Jézushoz jutott.

Ebből azt kell megértenünk, hogy nem mellőzhetjük egymás segítségül hívását akkor, amikor egy-egy ránk bízott feladat előtt tanácstalanokká válunk és a kérésekkel nem tudunk mit tenni. Ha valakik Jézust keresik — milyen nagy dolog ez! — és nem tudjuk pontosan, hogy miként is segíthetünk a keresőkön, akkor a közbenjárói feladatot és gondot meg kell osztani valakivel, aki a legközelebb áll hozzánk. Nehogy valakinek a hite és üdvössége a magunk határozatlanságán vagy tanácstalanságán múljon.

Filep tanácstalansága és az Andrással való tanakodása mögött azonban valami más is lehet látni. Vajon eszükbe jutott-e az, amit Jézus a Cézárea Filippibe vezető úton mondott Péternek akkor, amikor Péter a szenvedéstől és haláltól akarta volna megóvni őt, vajon eszükbe jutott-e, hogy az Ember Fiának előbb szenvednie, meghalnia és feltámadnia kell, és ezért most még nem mehet a görögökhöz, amennyiben ezt óhajtának tőle? Ném gondolnám. Mert az evangéliumok azt érzékeltetik, hogy a tanítványok inkább elhessegették maguktól Jézusnak ezeket a komor kijelentéseit és inkább elfelejtették azokat. De végül is arra jutnak, hogy Jézusnak tudnia kell erről az esetről.

Vagy talán Ábrahám történetére emlékeztek volna a tanítványok? Arra, hogy Isten ugyanaz a gondviselő Atya Ábrahám óta, és ezért az utolsó percben fog valami más mentő megoldásról gondoskodni, akárcsak Izsák megkímélése érdekében? Valamit majd tenni fog, és az egyetlen Fiát mégsem fogja feláldozni?

Azt hiszem, hogy a két tanítvány nem ezekre gondolt. Hanem inkább a korabeli zsidók kétféle szemléletmódja látható Filep és András magatartásán keresztül. Mert Filep inkább a hagyományos farizeusi gondolkodásmódhoz áll közelebb. Aki inkább a felé hajlott, hogy az idegenek maradjanak távol Izráel istentiszteletétől és gyülekezetétől. Zárt és tiszta közösségben képzelte Izráel Istennek tetsző istentiszteletét és Isten országának a megvalósulását. András azonban nyitottabb szemléletű volt. Ezért aztán arra a gondolatra jutnak, hogy Jézusnak tudnia kell a görögök kéréséről. Bármiképpen vélekednének is ők, legyen a Jézus akarata számukra mérvadó.

Az egymással való tanácskozáson túl, akár zártabb, akár pedig nyíltabb közösségben élünk, akár zártabb, akár nyíltabb közösségben képzeljük el kegyességünk gyakorlását, mindig Jézus akarata legyen a mérvadó. Neki kell megmondania azt, hogy a keresők érdekében vagy a kívülállókért mit kell tennünk. Az elhatározásainkon és terveinken túl neki kell meghatároznia a kivitelezések módját is.

III.

1. Semmit sem tudunk meg a felől, hogy találkozott-e Jézus a görögökkel, vagy sem. Úgy tűnik, mintha ez a találkozás nem következett volna be. Jézus nem adott egyenes választ a kérésükre, hanem magáról kezdett beszélni példázatban, úgy, amint ezt máskor is tette azért, hogy egy igazságot kézzelfoghatóvá és jól megjegyezhetővé tegyen: neki, a gabonamagnak a földbe kell hullnia és elhalnia, különben elmarad a gazdag termés. Így a Jézus válaszában elutasítás is és igenlés is van. Azaz: most még nincs itt az ideje a görögökkel való személyes találkozásnak, de lesz gyümölcs — náluk is. Ezért a Jézus válasza olyan jövendölés, mely egyben nekik is szól.

Mit jelent ez?

Azt, hogy Isten országát és annak gyümölcseit nem lehet sürgetni. Isten országának megvannak a maga törvényei és törvényszerűségei. Ahhoz, hogy az valóban növekedjék és gyümölcsei legyenek, előbb magvetésnek kell történnie. Mi pedig nem spórolhatjuk meg sem a Krisztus keresztye alá való állást, sem a bűneink megismerését, sem a bűnbánatot, sem pedig az ember megöklését. Krisztussal együtt el kell temetnünk, hogy Isten növekedést és gyümölcset is adjon. Mert Isten

országa Krisztus kereszthalálának magvetésével kezdődik, hogy azután majd növekedjék és gyümölcsözzék bennünk is.

2. Jézusnak azért sem lehetett egyenes válasza a görögökhöz, mert teljesen jószándékú és tisztelettudó kérésük mögött kísértés is rejlett, bár ők maguk nem tudhattak erről. Az a kísértés, amivel a Sátán állt Jézus elé: Könnyen megnyerheted az egész világot, neked adom azt, ha engem imádsz.

Lázár feltámasztása után nyilvánvalóvá lett a zsidó vezető réteg nyílt ellenségeskedése. Jézus környezete olyan területté vált, ahol ezután egyre nagyobb lesz az ellenszegülés. Bekövetkezett az a pont, amelyen túl — emberi számítás szerint — Jézus útjának lefelé kell hanyatlania. De íme, itt a görögök által felkínált nagyszerű lehetőség és éppen a legjobb időben: otthagyni ezt a tövises, kemény, köves területet és új ugart szántani a többet ígérő pogányok között. Mert Istennek terve van a pogányokkal is! De ha Jézus most megtenné ezt, akkor meghátrálna és elmenekülne a legfontosabbtól: az Istennek való engedelmisség és az övéihez való hűség elől.

Itt az óra — mondja Jézus —, hogy megdicsőíttessék az Embernek Fia. A dicsőség fényes sugárzást jelent. Isten hatalmának megmutatkozását. Itt azonban valami mást is. Azt, hogy Isten hatalma valakinek a szenvedése által, engedelmes önátadásban kell hogy megmutatkozzék. Isten hatalmának abban kell most tisztán és csillogóan megnyilvánulnia, hogy Jézus engedelmesen aláveti magát az Atya akaratának. Isten hatalmára az engedelmisség a legvilágosabb emberi válasz. Isten ezt akarja mindenekelőtt, és majd csak ezután lesz gyümölcs.

Ezt az engedelmisséget nemcsak Jézustól kéri Isten, hanem tőlünk is. Mert amikor Isten próbára tette Ábrahámot, akkor hitét és engedelmisségét próbálta meg. Ezt az engedelmisséget még Ábrahám sem kerülhette meg. El kellett indulnia az áldozati hely felé. Útközben át kellett élnie azt, hogy mit fog jelenteni egyetlen szeretett fiának, Izsáknak a feláldozása; fel kellett találnia magát kérdezősködő gyermeke előtt, és csak ezek után hallotta a mentő szót és az ígéretet: lesznek utódaid, annyi, mint a csillag az égen és a homokszem a tenger partjain.

Ez a kísértés bennünket is körülfoghat, amikor jelszóvá lett manapság az, hogy az egyháznak nem szabad bezárkóznia, hanem ki kell mennie a világba és ki kell vinnie az evangéliumot a kívülállókhoz, mert azok igénylik azt, és erre van szükségük akkor is, ha ezt az igényt nem tudják megfogalmazni. Lehet, hogy az ilyen jelszó alatti lelkesedésnek kezdetben még sikerei is lesznek. De figyelemre méltó és érdekes Gedeon bíró történetében az, hogy Isten végül is nem harmincezer, hanem csak háromszáz válogatott harcosával szerez szabadságot Izráelnek. Félelmetes lehetett ez a seregszorgórtás! Mi pedig nem kedveljük azt, amikor Isten valami ilyenszerűt parancsol nekünk. De lehet, hogy Isten éppen így akar megtanítani arra, hogy a szabadság és a gyümölcs nem az emberi lelkesedésben, a tömegben és az emberi erőben van, hanem az ő kezében.

Fontos tehát, hogy ne akarjunk kibújni a belső megerősödés parancsa alól, az óember megöklése és a Krisztusban való növekedés alól. Nehogy a nélkülözhetetlen és elkerülhetetlen engedelmisség helyett azonnal valami nagyméretű, világméretű aratásba induljunk. Mert Isten mindenekelőtt önátadást és engedelmisséget kíván tőlünk. Ámen.

Balogh Béla

Megzabolázott indulatokkal

Alapige: Példabeszédek 16,32
Bibliavetítés: Róma 12,16b-21

Az erő — főleg a testi erő — önhitté, kevélyé teszi az embert. De ugyanez a csapda rejtőzik a szellemi erőben is. Maga Pál apostol is azt hirdeti, hogy az ismeret felfuvalkodottá, vagyis önteltté teszi az embert. Ezért a Szentírás tanítása az, ami

elvezeti az embert az igazi önismeretre és önbecsülésre. Voltak és vannak irányzatok, amelyek a fizikai erőt mindennél többre tartották, illetve tartják. Olyan tételt is meghirdettek már, hogy csak ép testben lakozhat ép lélek. Hasonlóképpen az ismeret világában is éltek és élnek olyanok, akik a tudást mindenek elé és mindenek fölé helyezik. A mi zsinórmértékünk, a Szentírás, nyilvánvalóan meghökkeníti a nyers erő pártfogóit, amikor azt mondja felőlük, hogy „jobb a hosszútűró az erősnél”. Akik a fizikai erőt abszolutizálják, azoknak tudomásul kell venniük, hogy az erő nem a legelőkelőbb dolog a világon. Sámuel anyjának, Annának az énekéből kívánczok ide egy részlet: „Nem az erő teszi hatalmassá az embert.” Hát akkor mi vagy inkább ki az, aki az ember számára méltóságot ad?

Az, aki a lelki ajándékokat osztogatja (Gal 5,22), s aki azt tanítja nekünk, hogy a béketérés olyan kegyelmi ajándék, amely fontosabb az ember karjainak izomzatánál. Nehéz lecke ez. Mint minden leckét, ezt sem könnyű dolog megtanulni, elsajátítani, és így életre szólóan magunkává tenni. Ehhez bizony komoly lelki gyakorlatra van szükségünk. A mostani böjtidő segítsen bennünket ebben a tanulásban. Minden böjtnek, ha igazi böjt, az a célja, hogy megtanítsa a magunk akarata helyett Isten akaratainak a cselekvésére. Az ember akarata az, hogy a maga igazát, a maga elképzelését mindenáron érvényesítse. Ha nem másképp, hát erő árán. Ez a fajta akarat jut érvényre a dzsungel törvényében, ahol az erős rátelepszik a gyöngére, ahol a nagyobb hal bekapja a kisebbiket. Ömberünk és vérünk azt dobolja bennünk, hogy csak akkor boldogulunk, ha mi is e szerint élünk. A világ oly sok szomorú eseménye, családi perpatvara, elszigetelt konfliktusa vagy borzalmas háborúskodása tanúskodik arról, hogy rengeteg ember az erő latbavetésétől várja kérdéseinek megoldását. Az ember nem akarja tudomásul venni, hogy nemcsak a megtámadott, hanem a támadó is ráfizet erre az istentelen kalandra. Nem akarják tudomásul venni ma sem, hogy az erőfitogtatásnak csak egy nyertese lehet: mindnyájunk ellensége, az ördög.

Le tudunk-e mondani az erőbe vetett hitről? Át tudjuk-e váltani az erőbe vetett hitet az Istenbe vetett hitre? Vagyis feláldozzuk-e a magunk akarata Isten akarataért? Persze, amit mondanak, az nem tűnik valami okos dolognak a mai világban. De hát sohasem tűnt annak. Ezért kell Pál apostolnak azt mondania, hogy ne legyetek okosak, ne legyetek bölcsök a magatok szemében. Lemondani arról, amit én tartok okosnak, lemondani arról, amit a jelen világ tart okosnak — ez jelenti itt és most a böjtöt. Hát le lehet mondani a magam okosságáról, a magam igazáról? A Római levélben Pál apostol arra int, hogy az alázatosokhoz szabjuk magunkat. Még akkor is, ha valami sértés vagy bántás ért! Senkinek gonoszért gonosszal ne fizessetek. A magunk természetét nem azt diktálja-e, hogy a rajtunk esett sérelemért elégtételt vegyünk? Ömberünk nem azt követeli-e, hogy megtoroljuk a rajtunk esett sérelmet? Bizony azt követeli! És hányszor tettük már fel magunkban azt is, hogy busásan visszafizetünk a bántásért. S vajon ha ez úgy állt volna a hatalmunkban, ahogy nem volt, vajon nem álltunk volna-e bosszút!?

Csakhogy az Ige mást tanít nekünk. Az Ige azt mondja, hogy az Úr a bosszúállás. Nekünk azt írja elő, hogy minden embertársunkat tiszteljük. Meg azt, hogy amennyiben rajtunk áll, minden emberrel békességben éljünk. Hát bizony ahhoz böjt és önmegtagadás kell, hogy az engem szekírozóval, a velem kellemetlenkedővel, az engem becsapni akaróval békességben éljek. Hát lehet meg nem torolni az igazságtalanságot, a gátlástalanságot? Hát lehet nem méltatlankodni a bajban, ami bennünket az emberek miatt ér? Lehet nem szidni a bennünket ütőket és taposókat? Az Ige azt mondja: lehet. Ezekben a hetekben a Jézus szenvedésének történetére emlékezünk. Elolvastuk valaha figyelmesen ezt a történetet az evangéliumokból? Feltűnt-e nekünk, hogy egy koncepció per játszódik le a szemünk előtt? Feltűnik-e, hogy a világtörténelem legnagyobb igazságtalansága, legotrombább hálátlansága van itt írásba foglalva? És az feltűnt-e valakinek közületek, hogy Jézus tanítványai egyetlen rossz szót sem ejtenek ki sem a főpapokról, sem a katonákról, sem a Jézus csúfolóiról és hóhéraitól? Csak egyedül Júdást bélyegzik árulónak.

De nemhogy egyetlen rossz szót sem szólnak, hanem pont ellenkezőleg! Egy későbbi tanítvány, Pál apostol azt tanítja, hogy az ellenségén is segíteni kell. Milyen más ez, mint a káröröm: Na végre, itt az alkalom, hogy üssek egyet ellenségemen; most éhes, elzárom előle az ételt; most szomjas, inkább kiöntöm a vizemet, s ha nekem nem kell, akkor az övé se legyen. Itt a lehetőség, most visszaüthetek, most visszaadom a kölcsönt. De nem szabad ezt tennünk! A Krisztus megváltottjának azt kell bebizonyítania, hogy ő szeretetből és megbocsátásból él. Igen, mi abból élünk és azért élünk, mert a mi mennyei Atyánk nem állt bosszút rajtunk a mi bűneinkért. Mert bizony ki az közülünk, aki ném szolgálta volna meg Isten büntetését és bosszúját? Van-e valaki itt, aki elmondhatná magáról, hogy ő soha semmivel nem haragította meg az Úristent? Annak, akin Isten nem állt bosszút — és ezek mi vagyunk —, annak nincs joga még a bosszú forralására sem.

A bosszúvágy borzasztóan erős indulat. S ha az embernek hatalma és ereje van a rajta esett sérelemért bosszút állni, meg is teszi, ha Isten meg nem állítja. Ezért nevezi a Példabeszédek könyve hősnek azt, aki indulatán uralkodni tud. Akit a gonosz nem tud új gonoszságra tüzelni, az hősnek számít. Ez nagyobb hősiesség, mint egy város megvívása és elfoglalása. Ezáltal óriási dolgot mond ki a bibliai bölcsesség. Hisz akkoriban, amikor ezt a mondást leírták, igazi hőstett volt egy város meghódítása. Az erősségek, a várak ostroma külön tudományt igényelt. Aki olvasta az Egri csillagokat, annak van fogalma arról, hogy mekkora erőfeszítés, mennyi tudomány és micsoda fortély kellett egy vár ostromához. De e regényből az is kitűnik, hogy amennyiben a várat elszánt nép védte, akkor annak megvívása szinte lehetetlen vállalkozás volt.

Dicső dolog volt tehát egykor egy-egy vár megvétele, elfoglalása már a bibliai időkben is. De a Biblia tud egy ennél is dicséretesebb dologról, éspedig arról, amikor valaki legyőzi indulatosságát, bosszúvágyát. Ez nagyobb ember a várak meghódítójánál. S mondja ezt éppen azért, mert tudja, hogy ebben a harcban nem ember ellen küzdünk, hanem bűnös és gonosz természetünkkel, embertelen hajlamainkkal kell megvívunk. Ezt nem is tudja másképpen megtenni az ember, csak ha teljesen átadja a maga akaratát annak, aki így szól: „Tanuljátok meg éntőlem, hogy én szeléd és alázas szívű vagyok.” Ezt Jézustól kell megtanulnunk. Jézus apostola, Pál pedig azt adja eléink, hogy akik a Krisztuséi, azok megfeszítették a testet gonosz indulataival együtt.

Sokat kellett gyakorlatozniuk azoknak, akik várat akartak megvívni. Sokat kell nekünk is gyakorolnunk azt, hogy indulataink fölött győzedelmeskedjünk. Ehhez a gyakorlatozáshoz tartozik a böjt is. Miben állhat ez a mai Ige összefüggésében? Abban, hogy lemondunk egyszerűnek tűnő apró dolgokról. Így például egypár napig az édességről vagy kedvenc ételünkről. Vagy tévzés helyett elme gyűjünk és meglátogatjuk beteg szomszédunkat. Vagy félretesszük az izgalmas regényt, és végigjárjuk egy fájós lábú testvérünk bevásárló körútját. És még sokáig lehetne ezt sorolni. A lényeg az, hogy megtanuljunk lemondani arról, amit szívesen tennénk. Ebben gyakorolva magamat tudom azután erős akarattal kikapcsolni a bosszúvágyat és a gonosz miatti mérgeződést. Vagyis azt, hogy a gonoszért gonosszal fizessek.

Cselekedje Isten, hogy elmondhassuk: ez a böjtidő hozzásegített bennünket ahhoz, hogy Jézus Krisztus életünk Ura legyen, hogy ő uralkodjék érzéseink és indulataink fölött az Atya Isten dicsőségére. Ámen.

Jánossy László

A kilence pedig hol van?

Alapige: Lukács 17,17

Bibliolvasás: Lukács 17,11–19

Az az evangéliumi történet, amelyet a bibliolvasási részből hallottunk, Jézusnak — az áldott Orvosnak — egyik csodatételét beszéli el nekünk. A mindennek aprólékos utánajáró evangélista feljegyzése szerint Jézus, útban Jeruzsálem felé, egy faluban

tíz bélpoklos férfit gyógyított meg. Megváltó Urunknak ezeket a csodatetteit hallva, önkéntelenül felsóhajtunk: ó, milyen jó volna, ha ma is itt járna közöttünk az áldott Orvos, hogy a mi nyomorúságainkon is segítsen, hogy éppen minket vagy a mi betegeinket is meggyógyítsa. Hisz nincs olyan emberi test, amelyben valami tövis, valami betegség ne volna. Nincs olyan váll, melyet valami súlyos kereszt ne nyomna! S ha így van, akkor lássuk és érezzük meg azt is, hogy az áldott Orvos felénk is közeleg, mert ő ma is útban van városok és falvak felé. Sőt, nemcsak útban van, de meg is érkezik. Megérkezett ide hozzánk is, és az ő áldott ígérete szerint itt van közöttünk ma is! Emlékezzünk, azt ígérte: „ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük”, mivel „ímé, én tiveletek vagyok minden napon”. Igen, ő itt van, velünk van, közöttünk van, de talán ott van a baj, hogy mi ezt nem vesszük észre; mert nem merjük hinnj, hogy rajtunk is tud segíteni, hogy a mi bajainkat is tudja orvosolni, s ezért nem is kérjük gyógyulásunkat tőle...

E bélpoklosoknak a története megmutatja, hogy milyenek vagyunk, de tanítson meg arra is, hogy mit kell tennünk azért, hogy nyomorúságainkból áldás fakadjon a mi életünkben.

I.

Az egyedül csak Lukács által feljegyzett történet szerint tíz bélpoklos férfi, kilenc zsidó és egy samaritánus ember találkozik Jézussal s kéri az ő segítségét.

Az a bizonyos bélpoklosság, melyről az Igében szó van, rettenetes kínokat okozó betegség volt egykor; de az ma is. Aki elkapta, annak először kisebesedett a bőre, majd elterjedt az egész testén, azután rendre-rendre lehulltak végtagjai, és a szó szoros értelmében elevenen elrothadt. Gyógyítani akkor nem tudták ezt a ragályos betegséget. Éppen ezért a bélpoklosoktól, illetve a velük való érintkezéstől nagyon őrizkedtek az egészséges emberek. Ezért az egészségesek kirekesztették maguk közül ezeket a betegeket, akik azután falvak, városok körül, temetőkből, barlangokban éltek, illetve haldokoltak. Még Mózes idejéből maradt fenn az a törvény, mely szerint egészséges ember közeledtére már messziről kiáltozniuk kellett: „Tisztátalan! Tisztátalan!” Ezzel a kiáltással figyelmeztették a feléjük közeledő a veszélyre.

Egyébként a bélpoklosság vagy más néven a lepra ma is létezik. Az orvosi statisztikák szerint szerte a világon ma 15 millió bélpoklos ember él. Ennek a hatalmas sokaságnak csak egy egészen elenyésző töredékét tudják gyógykezeltetni 33 ország e célra létesített 200 kórházában. A többi a halál jegyese.

De térjünk vissza az Igében említett tíz bélpoklosra, akik abba a kiváltságos helyzetbe jutottak, hogy Jézus éppen arra járt, ahol éltek. Nincs leírva az Igében, de talán hallottak Jézusról, az ő csodatetteiről és beteggyógyításairól. Ezt abból a kérésükből látjuk, amivel Jézushoz kiáltanak, amivel kéri Jézus segítségét: „Jézus, Mester, könyörülj rajtunk!” A nyomorúságban lévő kiáltása nyitott fülekre talál. Jézus meghallja azt, s mint oly sokszor, most is megmutatja isteni hatalmát: meggyógyítja őket. Könyörül rajtuk. Látszólag nem tesz semmit. A papokhoz küldi ezeket a szerencsétleneket. Ezt azért teszi, mert úgy írta elő a mózesi törvény, hogy a papoknak kell megállapítaniuk azt, hogy a betegség miatt tisztátalanná vált ember meggyógyult-e, azaz tisztává lett-e. Mivel Jézus nem a törvény eltörlésére, hanem annak betöltésére jött, ezért ezeket az embereket is a törvény betöltésére utasítja.

A Jézushoz forduló az Úr szavának minden ellenvetés nélkül engedelmeskednek. Nem haragudtak meg, mint egykor a bélpoklos Naámán azért, mert Elizeus próféta nem ment elébe. Ezek az emberek nem haragudtak meg, mert Jézus áldott kezeivel nem érintette meg sebeiket, hanem elindulnak és mennek egyenesen oda, ahová küldte őket. És íme, aki Isten beszéde szerint cselekszik, az örömmel tapasztalja meg a csodát: megtisztul! (2Kir 5,14) Ezekkel az emberekkel is ez történt: „lón, hogy amíg odamenének — a papokhoz —, megtisztulának”. Jézus gyógyítása menet közben valósult meg.

Az Úr Jézusnak ez a tette nem orvosi cselekedet, hanem isteni csodatett, és mint ilyen, tulajdonképpen az a jel, amely azt mutatja, hogy mit cselekszik Isten Jézus

Krisztusban az emberrel! Ez a tíz bélpoklos, ez a tíz halálnak eljegyzett ember útközben megszabadul nyomorúságos helyzetéből. Ezt másképpen úgy is mondhatjuk, hogy ez a biztos halál felé menetelő tíz ember a Jézussal való találkozásban életet nyert!

„Egy pedig öközlük, mikor látta, hogy meggyógyult, visszatére, dicsőítvén Istent nagy szóval; és arccal leborula az ő lábainál, hálákat adván neki: és az samáriabeli volt.”

Az Ige tíz bélpoklosról beszél, de hangsúlyozza, hogy egy közülük samáriabeli, vagyis a zsidók által lenézett és megvetett nép gyermeke. És íme, ez lesz a példakép! E gondolatnál érdemes felfigyelni arra a tényre, hogy az egymást gyűlölő, az egymást lenéző embereket — zsidót és samáriabelit — a közös nyomorúság, a közös betegség összeköti, de a helyzetváltozás, a gyógyulás ismét szétválasztja őket, és így különböző utakon indulnak el. Kilenc örömmel siet a családjához, de egy visszatér ahhoz, akinek a gyógyulását, az új életét köszönheti.

II.

Amikor ez az egy visszatért hálát adni, akkor hangzott el Jézus ajkáról az Igéből hallott kérdés: „Avagy nem tízen tisztulának-e meg? A kilence pedig hol van?”

Az a tény, hogy a tízből csak egy megy vissza hálát adni, arra mutat, hogy tíz ember közül általában csak egy hálás. Ilyen az emberi természet! Megfigyelhetjük saját gyermekeinken is. Minden kisgyermek hamar megtanul kérni, de annál nehezebben tanulja meg ezt a szót: Köszönöm. Így vagyunk mi felnőttek is! Amikor bajba, nyomorúságba kerülünk, kérünk és fogadkozunk, de amikor megszabadulunk szorult helyzetünkéből, mert kérésünk meghallgatásra talált, mert Isten megsegített, akkor rendszerint megfeledekezünk a háláról, a segítőnkhez való visszatérésről.

Aki nem felejt el, hogy mekkora bajban volt s milyen nagy ajándékot adott neki Isten, az hálás tud lenni. Lehet a baj oka, mint Igénk embereinél, a betegség, de lehet más nyomorúság, anyagi gond, ám ha kérjük Istent, ő biztosan meghallgatja kérésünket és megsegít, talán éppen csodával határos módon avagy másképpen szabadít meg, de mi mindig legyünk hálásak érte s dicsőítsük Istenünket az ő szabadításáért.

Gondoljunk arra, hogy az elmúlt héten is mennyi mindent kértünk és kaptunk Istentől. Megáldotta küzdőmeinket, megadta mindennapi kenyerünket, megtartotta életünket, egészségünket az elmúlt hét napjain is. Sem az áldás, sem az erő, sem a békesség, sem az üdvösség nem hull csak úgy önmagától az ölünkbe, hanem csak kegyelemből lesz osztályrészünk! S mi mindezt kérve vagy kérés nélkül mind megkaptuk. De vajon mi a válaszuk erre a sok ajándékra? Nézzünk csak szét magunk között, lám, gyülekezetünk tagjai közül mindössze néhányan jöttek egy hét eltelte után vissza Istenhez köszönetet mondani a kapott segítségért! „Avagy nem tízen tisztulának-e meg? A kilence pedig hol van?” Vajon nem rágyogott-e egyformán mindnyájunkra Isten szeretetének a napja? Nem kapta-e meg minden gyülekezeti tag egyformán Isten áldását? Akkor meg — hangzik az Úr kérdése — gyülekezetünk „kilence pedig hol van”? Miért nincs itt hálát adni, Istent magasztalni?

De az Igében nagyobb dologról van szó — mondhatja bárki —, hisz ott a halálból szabadultak meg azok az emberek, s így nekik igazán hálásaknak kellett volna lenniök. Hát vajon minket honnét szabadított meg az Úr? Vajon nem ugyanazt a csodát cselekedte velünk is? Hisszük és valljuk, hogy mindannyian bűnben fogantattunk és születünk, s a bűnbánat alázatával kell beismernünk, hogy bűnösök vagyunk, hogy bűnben élünk, márpedig a „bűn zsoldja: a halál”. Éppen úgy a halálnak vagyunk mi is eljegyezve, mint azok a bélpoklosok voltak. A bűn éppen úgy megfertőzi s végül halálba taszítja az embert, mint az a betegség. Milyen áldott lehetőség a mi számunkra az, hogy a megváltó Úr Jézus nemcsak Jeruzsálemben, hanem hozzánk is eljött, hogy találkozhattunk vele és így a mi életünkben is csodát tett azáltal, hogy feláldozta magát értünk, hogy drága vérével megváltott minket, hogy megszabadított a halálból és az új élet, az örök élet lehetőségét biztosította a mi számunkra is! Íme, nem csak a mindennapi kenyérért, nem csak az egészségért és nem is számtalan egyéb áldásáért, hanem

főképpen a bűnből, a halálból való szabadításáért kellene újra és újra hálás szívvel visszatérnünk őhozzá.

Milyen szomorú azonban, hogy tíz ember közül ma is általában csak egy a hálás. Jogos és helyénvaló az Úr szemrehányó és vádoló kérdése: „avagy nem tízen tisztulának-e meg?“, avagy nem áldoztam-e fel magam minden gyülekezeti tagért? Hát akkor „a kilence pedig hol van”?

A kilence más irányba halad! Talán együtt örvend a családjával, talán munkában van. Tény az, hogy nincs itt csak az a tizedik, vagyis a gyülekezetnek mindössze a tizedrésze. Csak ennyi jött el, hogy nagy fennszóval dicsőítse Istent a gyógyulásért, a szabadításért, a megváltásért.

Ugye milyen megnyugtató és öröm arra gondolni, hogy éppen én, aki eljöttem s hallgatom az Igét, én vagyok Istennek ez a hálás szívű gyermeke! Ez így van, de ne feledjük el azt sem, hogy Jézus szemrehányó, vádoló kérdése bár a többi kilencet, a hálátlanokat keresi, de hozzám szól és tőlem kérdi: Hol van a többi kilenc, vagyis hol vannak azok a többiek, akiket az élet, a sors, a nyomorúság odakötött a mi életünkhöz? Akikkel az elmúlt hét idején azonos nehézséget hordoztunk? Hol van élettársunk, gyermekünk vagy unokánk? Ez a kérdés személyesen hozzánk szól, mint egykor Káinhoz: „Hol van a te atyádfia?”

Jézus kérdése nemcsak a hálátlanokat, a távolmaradottakat vádolja, de felelőssé teszi értük a hálásakat, a hozzá visszatérőket is.

De hát akkor érdemes-e hálásnak lenni? — kérdezheti bárki. Érdemes-e újból és újból visszajönni hozzá, ha itt kérdésével számadásra, felelősségre von? Érdemes volt-e ennek a samáriabelinek visszatérnie? Figyeljük meg az Igét, s meglátjuk, hogy mindenképpen érdemes volt és érdemes nekünk is visszatérnünk. Ugyanis bár látszólag mind a tíz egyforma ajándékot kapott, de ennek az egynek, a visszatérőnek a háladatosság még egy pluszt nyújt. A történet befejező verse számol be róla, hogy Jézus így szólt hozzá: „Kelj föl és menj el; a te hited téged megtartott.”

Az Úrnak ezek a szavai azt az áldott örömezenetet hozzák számunkra, hogy mindazok, akik Istennek, Jézus Krisztusnak egy-egy áldásáért hálásak tudnak lenni, azok nem csak az általuk kért ajándékot kapják meg, hanem sokkal többet: megtartást nyernek, amely garancia az életünk további szakaszára nézve az újabb és újabb csodák, az újabb és újabb ajándékok felől.

A tíz bélpoklos történetéből láthatjuk, hogy milyen csodálatos Isten jósága, és hogy milyen nagy az emberek hálátlansága. Isten jósága ma is változatlan, megtartó szeretete ma is árad felénk. Hogy válaszolunk mi erre? Mint a kilenc, vagy mint az az egy? Boldog az, aki az Istentől kapott áldásokért, ajándékokért hálás szívvel tud Istenhez jönni, aki Istent dicsőítve le tud telepedni az Úr lábához, mert ahhoz szól a bátorító szó: „Kelj föl és menj el!” — Menj bizalommal az új hét napjai, küzdelmei felé — mert a te hited, amely megtartott téged a múlt hét nehézségei között, megtart a jövő héten is. Ámen.

Nagy József

Hírverés nélkül*

Alapige: Apostolok cselekedetei 16,16–23

Bibliaolvasás: Apostolok cselekedetei 16,8–15

Európában a keresztyénség! Pál apostolban és misszionárius társaiban Kis-Ázsiából jövet megvetette lábát a keresztyénség az európai kontinensen! Világraszóló, az emberi történelmet formáló, sőt eldöntő esemény. Valahogy így, ilyen címekkel indítaná el riportját a ma újságírója és történelmi beszámolóját a ma történésze. De nem

* E prédikációjának közlésével köszöntjük dr. Nagy József theologiai professzor atyánkfíát, lelkeszi karunk egyik doyenjét 88. születésnapja alkalmából.

csak az ilyen hangzatos cím, maga a tény, minden vastagbetűsen kiemelt címfelirat nélkül is, valóban olyan jelentős, hogy a nem hívő ember is odafigyel az eseménybejelentésre. És azután... és azután tulajdonképpen alig történik valami: megtér egy Lídia nevű, bíborszínűre festett gyapjúkelmével kereskedő nő, aki nem is filippibeli, nem is európai, hanem a lídiabeli Tiatirából került ide, maga Pál elhallgattat egy démonizált, lelkileg aberrált, jövődőléssel gazdáinak sok pénzt szerző rabszolgaleánykát; aztán megtér egy börtönőr. Hát ennyi az egész? Sok hűhó semmiért? Ez a keresztyénség európai megjelenése? Hát ennél igazán több is történhetett volna! Több is történt! Mert nem emberek és nem angyalok cselekedtek itt, Isten maga cselekedett. És ezért, csak ezért, de ezért feltétlenül most azonnal el kell utaznunk az egykori Filippibe, hogy a hit szemével lássuk meg Isten első európai tetteiben az ő nagyságos dolgait.

Ez a Filippi már nincs. Most már csak egy ősi vár romjai láthatók azon a tájon, amelyre ha délről, az Égei-tenger felől érkezünk, mint Igenekben Pálék, keskeny, karsztoz közé kényszerülő kacskaringós úton jutunk el. Pál, Silás, Timóteus és Lukács, az eseményeket leíró orvoskísérő is ezen az úton jut el az egykori Filippibe. Kis-Ázsiának legnyugatibb kikötővárosában, Troásban nyer Pál álomindítást erre az európai útra, egyelőre Makedónia felé, innen mintegy 200 km-t kellett légvonalban mérve, Szamotrake és Thaszosz szigetek mellett elhajóznia, hogy kikössenek az európai szárazföldön: Nikopoliszban.

Amikor hajójuk befutott a nikopoliszi — a mai Kavala — öbölbe, látják, hogy hatalmas hegylánc zárta el a kontinens felé a kilátást, nyugatról ereszkedve alá a tenger szintjére. Aki Makedóniába akar jutni, annak meg kellett másznia ezt a hegygerincet. Amikor az utazó az élre ér, csak akkor nyílik meg a látóhatár Európa felé, ahová még nem jutott el keresztyén misszió. Innen fentről látszik, hogy szélesen nyújtózik el egy fennsík jobbról is, balról is, éles karszti kősziklakkal fenyegető keretben. A táj zordságát csak egy kisebbfajta tengerszem enyhíti. Vad vízesések hordják le a hegyek havát a völgybe, az akkori mocsarakat táplálva vele. A jobb oldali, a keleti hegyhát aljába kapaszkodik a várral körülvett város, a római kolónia, a gyarmatvárosi rangra emelt, önálló kormányzattal rendelkező Filippi. Amikor Pálék ideérkeznek, még mindenki tudta ebben az erődben, hogy létét és rangját annak köszönheti, hogy itt érte utol Octavianus és Antonius bosszúja Brutust és Cassiust, akik egy március idusán megölték a triumvirátus másik tagját, Róma világaluralmának újabb biztosítóját, a veni, vidi vici jelszavával történelmet formáló Caesart. Milyen csodálatos rendelése Istennek: ebbe a városba, melyet egy végrehajtott bosszú emlékére emeltek, érkezik most néhány ember azzal a misszióval, hogy a mennyei triumvirátus: a Szentháromság Fiú személyének, Jézus Krisztusnak, az Egyszülöttnek kivégzéséről, megöletéséről úgy tegyenek a bosszú városában bizonyosságot, hogy az Atya haragja és bosszúja helyett megbocsátását és irgalmát hirdessék, hogy hirdessék az evangéliumot, az erről szóló mennyei örömhírt, mindenkinek, most már Európában is.

A triumvirátusból végül is egyeduralkodóként, augustusként megmaradó Octavianus, akinek népszámláló rendeltéről hallottunk a karácsonyi evangéliumban, uralkodik Európa, Afrika és a Közel-Kelet felett, és pontos közigazgatása négy részre osztja fel a legdélekeletibb európai provinciát: Makedóniát. Az egyik negyedrészt székhelye Filippi. A sziklahegység közelsége miatt nemigen terebélyesedhetett ez a város; az élet beszorult a várfalak közé, s a szűk utcák egyetlen kis teret hagytak szabadon: a fórumot, ahogy Lukács itt írja: a piacot, a római birodalmi városépítés nélkülözhetetlen velejáróját. Itt játszódnak le és a várfalak alatt elfutó hegyipatak partján azok az események, amelyekről Lukács evangéliumi tudósításában beszámol.

Ebben az erődített városkában nincsenek zsidók, illetve nincsenek annyian, hogy zsinagógát építhetnének. Pálék még nem tudják, ahogy aláereszkednek az erődítmény felé, hogy itt nincs zsinagóga. Nincs meg az a kapcsolópont: az ótestamentumi istentisztelet és annak helyisége, ahol eddigi útján Pál mindig elkezdte és folytatta misszióját. Ahogy fogadott szállásukról elindulva bejárják a városkát, egészen más kép tárul eléjük, mint az addig bejárt római birodalmi provinciák városaiban, településeiben. Nem csak az teszi a más életképletet, hogy nincsenek zsidók és nincs zsinagóga,

hanem elsősorban az, hogy itt Róma otthon van. A kis-ázsiai, a közel-keleti és más provinciákban is ott van a római helytartó, aki ott éppen úgy élet-halál ura, mint itt a duumvirek. Ott is ott vannak a légiók, a hódító katonái, akik páncélosan, csillogó sisakkal jelenítik meg a hódító hatalmát, mint itt is. Csakhogy ott mindenki gyűlöli őket! Még a behódolók, a kiskirályok, a római pártiak is. Mindenki a hódítót, az idegent látja bennük, és Pál otthonosabban mozoghatott eddigi útján, még ha sok helyütt halálra is keresték fajtestvérei.

Itt más a helyzet! Itt Róma van itthon, és Pál és társai az idegenek. Pál azonnal érzi: itt egészen más missziói nyelvezetre van szükség. Az eddigi római tartományokban Róma istenei idegen istenek. Itt ezek az istenek itthon vannak. Közel az Olümposz, ahol laknak felhőtakarta, villámokat szóró megközelíthetetlenlenségükben, vagy ha néha eljönnek az emberek közé, akkor szeszélyesek és kiszámíthatatlanok.

Itt mások a lehetőségek, ha ugyan az adottságokat lehetőségeknek lehet neveznünk. Amikor Pál a makedóniai hegyhátról először nézett szembe Európával, a szárazfölddel, vagy amikor itt az erődítmény szűk utcáiban nagyon is emberközelbe került az európai civilizációhoz, kultúrához, vallásossághoz, talán érezte: úgyszólván emberfeletti, amire a álomhívásra vállalkozott. Egyszerre érzi, szemben az új kontinenssel és életformával, hogy mennyire egyedül van. Ekkor jutott eszébe, amit évekkel később meg is írt a Filippibeliekhez intézett levelében: Hó Küriosz Eggüsz — Maran Atha — az Úr közel. Itt is közel van, ebben a nagy idegenségben is. Itt is átérzi azt, amit a Bibliát oly sokszor végigolvasó fejedelmünk, Bethlen Gábor így fogalmazott meg: Aki egyedül Istenre bízta a maga életét, az sohasem lehet egyedül! Az Úr közel! És vajon hová mehetett volna a zsidó rítusokon felnövekedett Gamáliel-tanítvány, még mennyei Ura küldetésében járva is, ha zsinagógába nem mehetett szabbat jöttével? A vízpartra ment. Ha valamikor és valahol, most és itt igazán szüksége volt a tisztálkodásra, hiszen itt minden az idegenséget, a pogányságot lehelte, árasztotta magából.

És íme: a szabbat az ünnep; a tisztálkodás előírásai és az imádság órája eszközei Istennek, a mindenség teremtő Urának ebben a nagy idegenségben, ezen az új kontinensen is, akié a hatalom itt is, Európában is, Filippiben is. A vízparton asszonyok vannak, zsidó asszonyok. Özvegyek? Férjük pogány? Neim tudjuk. De hármuknak nevét is megtaláljuk a Bibliában. Az egyik Lídia. A másik kettő Evodia és Szintiké (Fil 4,2). Lídia sem itt született. A Lídia tartományi Tiatirából való. Lehet, nem is Lídia a neve. Csak itt ragadt rá erre a bíborszínrre festett gyapjuszövetet, kora drága kelméjét árusító asszonyra: lídiai, Lídia. Elkezdődik itt a patak partján egy kötetlen beszélgetés a Jézusban megbocsátó Istenről. Ez a szemtanú tudósítása: „beszélgettünk az asszonyokkal”. Az eredeti görög szövegben itt a laléo igé imperfectumával fejezi ki magát Lukács, ami a hosszas beszélgetésre, nyílt eszmecserére utal. Ez itt nagy figyelmeztetés az európai misszió megindulásánál a mindenkori egyház számára. Vége van a szónoklásnak, a nagy szavaknak, a frázisoknak, a szóvirágoknak, a műszavaknak a prédikációban. Istentiszteletünkben sajnos éppen ez a kötetlen, közvetlen, szívtől szívig érő dialógus veszett ki. Itt a zsinagógai formáktól szabadultan, liturgiai abroncsok, keretezés (majdhogynem a bilincs kifejezés kívánkozik ajkamra) nélkül szólal meg az igehirdetés Pál ajakán is, és a kapcsolópontot a közös imádságra való előkészület képezi.

Közös imádság! Aki valamikor messzire volt hazulról, megszokott környezetétől, és hosszabb ideig volt távol, az bizonyosságot tehet arról: mit jelentett számára, ha valahol olyanokkal lehetett együtt, akikkel bár a Miatyánk közös elmondásával jutott testvérközelbe idegen emberek között. A napokban temettük el gyulafehérvári református lelkipásztor társunkat, és szem nem maradt szárazon s még a bátrabb torok is összeszorult, amikor a gyulafehérvári katolikus püspök küldöttjeiként a katolikus teológiai professzor és hat ifjú theologus hangosan mondotta el a Miatyánkot, és semmi bajunk nem lett attól, nekünk reformátusoknak, hogy az Üdvözlely Máriaát mi-velük együtt mondtuk el. A kötetlen beszélgetés mellett meg kell tanulnunk közösen imádkozni! Ez az első európai misszió második komoly figyelmeztetése.

Megalakul az első keresztyén gyülekezet Európában! Nem olyan robbanékonyan, mint Jeruzsálemben az első pümkösd alkalmával, amikor egyszerre háromezren keresztkelnek meg. Tulajdonképpen erről az egész „megalakulásról” csak néhány szó esik ebben a lukácsi imperfectumos szerkesztésben: „mikor pedig megkeresztelkedék Lídia mind háza népével egybe” ... „és megkeresztelkedék a tömlöctartó és övéi mindnyájan”, és a filippi búcsú: „bemenének Lídiához, s mikor látták az atyafiakat, vigasztalták őket és eltávoznak”. Pálnak a filippibeliekhez frott levele még említi a gyülekezet férfitagjai közül Kelement és Epafroditust, akit a fogságban sínylődő Pálhoz küldenek adománnyal és aggódó, érdeklődő szeretettel a filippibeliek. És említi Szüdzüget, aki a filippi gyülekezet egyik presbitere lehetett, s akire Timóteus és Lukács — akik visszamaradtak itt Pálnak és Silásnak Thesszalónikába való távozása után is — az első európai gyülekezet további pásztorolásának gondját bízhatták. Egyes kéziratok ezt a nevet kisbetűvel írták le, Károli és az újabb magyar fordítások is igaz szolgatársannak fordítják, ami a szó görög jelentésének (= igatárs) szó szerint meg is felel. De akár így fordítjuk, akár élő férfiszemélynek vesszük Szüdzüget, kétségtelen, hogy folyamatosan megalakul itt az első keresztyén gyülekezet. S hogy ebben a gyülekezetben nemcsak a bűnből és a halálból Krisztus által való megszabadítás: lelki öröme jelentkezett a megkeresztelt lelkekben, hanem a hitből fakadó hála is, arra éppen maga Pál mutat rá a filippibeliekhez frott levele végén, amikor megköszöni nekik a számára küldött ajándékot: Megkaptam mindent és bővülködöm, lévén Epafroditustól; amit küldöttetek, mint kedves jó illatot, kellemes, tetsző áldozatot az Istennek... egyetlen egyház sem volt részes velem a kölcsönös adásban és vevésben, hanem csak ti egyedül. Nem mintha kívánnám az ajándékot, hanem kívánom azt a gyümölcsöt, amely sokasodik a ti hasznotokra. Az én Istenem pedig be fogja tölteni minden szükségeteiket az ő gazdagsága szerint dicsőségesen a Krisztus Jézusban. Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít, mindazonáltal jól tettétek, hogy nyomorúságomban részesekké lettetek (4, 13 s köv.).

Az áldozatkészség a gazdag Lídiától indulhatott ki? Erre nincs utalás. De hogy mindenütt, ahol az asszonyoknak szolgálat jut a Krisztus ekléziájában, egészen más lelkiség, éppen a spontán segítség lelke lesz úrrá, azt ma is látjuk azokban a gyülekezetekben, ahol nők is vannak a presbitériumban, a gyülekezetek első órállói között! Mi lett volna Krisztus egyházából, ha annak földi sorsát Isten csak a kereszt elől elmenekülő férfitanítványokra bízta volna! A kereszt alatt csak a hűséges asszonyok vannak Jézussal halált vállaló szolidaritásban, az egyetlen férfitanítványon, Jánoson kívül! Az első, akinek a feltámadott Úr megjelent, és aki a Feltámadottól az első missziói parancsot kapta: nő volt, Mária Magdaléna. És itt Európában, ezen az egészen más missziói területen is asszony, Lídia az első, „aki féli vala az Isten és hallgata reánk, kinek az Úr megnyitá szívét, hogy figyelmezen azokra, amiket Pál hirdetett, mond vala. Isten egyenesen azért küldi ide Tiatirából ezt a kereskedő asszonyt, hogy itt nagy házat építsen, ahová majd nemcsak az első négy európai misszionáriust hívhatja be és szállásolhatja el; hanem ahol otthonra talál az első európai gyülekezet, mint: egykor a cézareai római centuriónak, Kornéliusznak nagy házában az első pogányokból lett gyülekezet.

Napjainkig is Isten hány és hány kereskedőt, iparost, gazdag embert használt fel arra, hogy az evangélium terjedésének előfutárai legyenek. Vald Péter, Assisi Ferenc és a reformáció első követői hazánkban, a budai, a szebeni, a brassói kereskedők gazdag emberek voltak. Istennek egyaránt hatalmában van szegényt és gazdagot gyermekévé tenni és elvégeztetni velük terveit a világ szabadításában. Isten munkája az, hisz ő maga „nyitotta meg szívét” ennek a filippibeli gazdag asszonynak, hogy mindig voltak, vannak és legyenek Lídiák!

De van itt Filippiben egy másik nő is. Egy rabszolgaleány, akiről a világnyelvfordítások, Károli és a modern magyar fordítások is ezt írják: „jövendőmondásnak a lelke vala benne”. Lukács szövegének a latin fordítása már sokkal többet mond erről a „puella”-ról, aki „spiritum pythoem”-mel rendelkezik. A görög eredeti szöveg még jobban eligazít. Pnuma pythoáról tudósít ezzel a rabszolgaleánnyal kapcsolatosan.

Ez a görög szó: pythona — attól a mondabeli kígyótól veszi eredetét, amelyet pythonnak hívtak, és amelyik a világhírű és itt Filippiben is jól ismert delphoi jósdának őrzőjeként őrködött. Apollón isten parancsából Pythia-papnői jósoldak itt Delphoiban, a Parnasszus hegység lábánál. Hogy a kígyóra való emlékezés tette-e vagy Pálnak egyszerűen kellemetlen volt ennek a leánykának utánuk való kiáltozása, hogy elhallgattatta jövendőlképességét? Ennél sokkal súlyosabb volt az indok! Pálnak és annak az ügynek, amelyben jár, és annak az Istennek, akiről bizonyóságot tesz, nincs szüksége arra, hogy a sátán reklamírozza Krisztust! Erre a hírverésre az egyház sohasem építheti a világban való szolgálatát. Még ha a sötétség démoni hatalmai álcázzák is magukat, ha egyenesen vallásosnak vagy „keresztyéninek” tűnnek is, mégis az őselenség, a sátán megrontó erői maradnak. Ha csak úgy villámszerűen végiggondoljuk: mi lett volna a hellén világban a keresztyénséggel, ha Krisztus tanítványai, követői az okkultizmusra építettek volna a tiszta evangélium prédikálása helyett? — nem is tudjuk végiggondolni a következményeket! Ezért fordul meg Pál és hallgattatja el ezt a látzólag ártatlan, sőt egyenesen gyümölcsöt tethetőnek tűnő hírverést, amit minden másfajta mozgalom vagy annak képviselője egyenesen üstökön ragadott volna.

Hírverésre, reklámra csak annak van szüksége, amire nincs kereslet. A kínálat és a kereslet gazdasági allappillérei harmóniájának, egyszintűségének elbillenése szokta kiváltani a reklamírozás szükségességét. A jó bornak nem kell cégér! De minél kisebb a kereslet, annál nagyobbra nő a reklám. A reklámmal való odaédesgetés, a nagy dobóra verés sohase volt az apostolok, Krisztus parancsából világot hódítani induló kis csapat módszere és eszköze. Az egyháznak sem lehet az. Istennek nem kellett sohasem a tömegember, az csak a farizeusoknak és az Isten helyére odatelepedni akaró főpapoknak kellett az Úr szolgálja ellenében. Istennek sohasem kell a divatból vagy tömeghangulatból születő álimádat. Istent nem a vallásos propaganda helyezi a világ fölé. Ehhez neki semmiféle emberi erőfeszítésre, még jó értelemben vett hírverésre sincs szüksége. Ő Igéjével a „szív belső emberét” keresi, és ehhez elégséges a legegyszerűbb emberi kifejezési forma: Jézus példázatai és a hírverés nélküli misszió.

Isten egyházának Isten dicsősége szolgálatát nem lehet alku tárgyává tennie, és nem lehet ezt a szolgálatot bármilyen eszközzel végeznie. Nem lehet arra építenie, hogy Isten dolgai reklamírozására minden eszköz jó, mert végül is a cél szentesíti az eszközt. Azt is el lehet fogadnia Isten egyházának, amit a sátán kínál fel, ha azzal előmozdítja Isten ügyét a világon? Apage satanas ut dona ferentes, vonjuk össze, írjuk át a két klasszikus világból ide hangzó szólamot: óvakodj a sátántól, még ha ajándékot hoz is! Nem kell — dönt itt a Lélek indítására a megszállt lélekkel szemben Pál; nem kell — feleli reá Isten engedelmes egyháza Ágostonnal, Bernáttal, Ferencsel, Mártonnal, Jánossal, a „mi” Kálvinunkkal.

Istennek éppen az volt a nagy tette itt Filippiben, hogy ez a démonizált leányka akkor kezdett prédikálni, bizonyóságot tenni Istenről, amikor megnémult benne a démon! Amikor elhallgatott a Jézus Krisztus neve hallatára. Ennek a démonizált leánykának elhallgatása a legbeszédesebb bizonyóságtétel Isten nagyságos dolgairól. Sőt magáról Istenről. Eddig csak annyit tudott ez a leányka ezekről az idegenekről, és azt is kiáltozta nyomukban, hogy ők a sok isten között az egyiknek, a legmagasabbnak a szolgálói. Most megtanulta: nem a sok közül az egyik istenség van itt jelen szolgálóban, hanem az egyetlen, a szent Úristen és akit elküldött: Jézus Krisztus. Ha lett volna még valaki a Pál igehirdetését hallgatók között, aki ingadozott volna, ennek a jövendőmondó leánykának a megnémulása Jézus nevére odasodorja Isten gyülekezetébe, „az atyafiai” közé. Ez volt ennek a filippibeli eseménynek egyik eredménye. Akciója.

Mert volt reakciója is. Ő, mennyire ismerősek a most rohamlépésben érkező, dühörgő események. A pénzimádat, a Mammon megszállottjainak, a leányka anyagilag vesztes gazdáinak vádaskodása. Nem azzal hurcolják a duumvirek elé Pált és Silást, amiket először kapnak kezük ügyébe, nem azzal vádolják őket, hogy elnémították keresetük fő forrását: a démonizált rabszolgaleányt, hanem azzal vádolják, hogy fellázzítják a népet! Milyen olcsó fogása ez a mindenkori alaptalanul vádaskodóknak. Ezt tették Jézussal is a saját fajtájabeliek: Áruló, lázít a császár ellen! Pedig ezt a

császárt gyűlölték, de arra jó volt mégis, hogy felségsértéssel, hazaárulással vádolják Jézust — a gyűlölt hatóságánál. A tanítvány nem nagyobb Mesterénél! Itt is beteljesedik Jézus prófécija. Pálékat, a küldötteit is ezzel vádolják az új kontinensen, az új missziói terület első állomáshelyén: lázítanak, olyan szokások elfogadására akarják reáakényszeríteni a lakosságot, amelyek méltatlanok a római polgárhoz! Mintha Madách innen másolta volna le az athéni színt a Tragédiában. A tömeg is, a bírák is e gazdag és bizonyára baksishullatásra hajlamos urak mellé állanak, és a népharag hömpölygésével elindított duumviri ítélet hamarosan ott csattog a liktorok vesszőivel Pál és Silás lemezítelenített hátán.

Ha ez a vád nem elég, ott van a másik: Ezek a zsidók! Pillanatok alatt megszületik mindenütt ebben az első birodalomban, és azután a másodikban és harmadikban, de sokszor hallottuk mi is: a zsidók! Ha valami közbjárról el kellett terelni a figyelmet, ha bűnbak kellett: ott voltak a zsidók. Ha valahol tömeghangulatot olcsón kellett szítani valami nemtelen cél érdekében: ott voltak a zsidók! Itt is itt vannak, ebben a történetben. Megvesszőzik őket, és a börtön legmélyebb fenekére vetik láncokban, kalodában.

Istennek azonban mindig gondja volt reá, hogy az általa választott népe kiszabaduljon a legmélyebb egyiptomi börtön fenekéből is. Itt is kiszabadul Pál és Silás, és velük együtt a börtönőr és háza népe is kiszabadul a pogányság börtönéből Isten Lelkének szabadságába. De ez a filippibeli tömeghisztéria, ez a nemtelen vádaskodás, korunk antiszemitizmusa és az apartheid és a fajüldözés minden fajtája mind-mind Isten figyelmeztetése keresztyén egyháza felé: nem vagyunk hűséges misszionáriusai Isten evangéliumának. Sem életünk, sem példaadásunk, sem szavunk, sem tettünk nem tesz olyan meggyőzően, olyan minden kétséget kizáró módon bizonyosságot Jézusról, hogy az ő nevére elnémuljon minden démonizálódott lelkisége és minden obskurus tett és terv megsemmisüljön ezen a világon.

Íme: Filippiben, Isten első európai tettében, nem csak annyi történt, hogy egy gazdag textilkereskedő asszony háza népével és néhány más asszony- és férfitársával együtt Krisztust fogadta el élete Urának, nem csak annyi történt, hogy egy démonizált rabszolgaeányka elhallgatott, egy kioői keresztyén gyülekezet megalakult, az első Európában, hanem az, hogy Isten először most Filippiben figyelmeztette Európát, a civilizáció és a kultúra úgynevezett fellegvárát: csak Istennel együtt haladhat abban a történelmi hivatásban, amely egyaránt szolgálja az egyetlen magasságos Istent és minden ember, nem csak az európai ember, békességét ezen a világon.

Az emberi bosszú emlékére emelt városban pénz, démon és hatalom felett győz Isten szeretete. Meg tudod-e nyitni a te Filippidet: a te sokszor bosszúra, gyűlöletre, visszafizetésre, sérelemmelentetésre kész szívedet, hogy ott is győzzön Isten evangéliuma? Ámen.

(Theologia, 1971. január 10.)

Nagy László

Az Úr az én pásztorom

Alapige: Zsoltárok 23,1-4

Bibliaolvasás: János 10,1-15

Alapigénk két látnoki képet tartalmaz. Üdvösségünk érdekében figyeljünk e két képre, melyek ma evangéliumot hirdetnek számunkra.

Az első kép borzalmas. Megdöbbenő. Láttára szinte megfagy a vér az éreinkben. S kilobban a reménység utolsó szikrája is. Elveszítjük cselekvőképességünket. Valósággal megbénulunk. E kép láttára okvetlenül a prédikátor meghökkentő és lenyűgöző borúlátása jut eszünkbe: minden hiábavalóság. Vanitatum vanitas.

E kegyetlen kép a mi világunk képe. A zsoltáros Dávid világunkat a halál árnyékának völgyeként ábrázolja. A civilizációt teremtő technika ezernyi csodájával felékesí-

tett világunk — Károli Gáspár művészi fordítása szerint — a halál árnyékának völgye. Nem a visszatérő paradicsom! Nem a jólét társadalma, hanem egészen egyszerűen a „halál árnyékának völgye”.

Miként értjük és értelmezzük a 23. zsoltár e megdöbbentő és meghökkentő világképét?

A Déli-Kárpátokban, Barca-Rozsnyó szomszédságában van egy csodálatos cirkusz-völgy. Égbenyúló, félelmes sziklák ölelik körül ezt a völgyet, melynek smaragdszínű takarója tarka vadvirágokkal hímes. Egy kirándulás alkalmával a testvéremmel és egy kedves barátunkkal együtt gyönyörködtünk a nyári alkonyat szépségében. Arcunkat cirógatta a búcsúzó napsugár. Egyszerre a sziklák mögött kilobbant a nap. Egyre komorabb árnyékok táncoltak körül bennünket. Az árnyékok haláltáncra lengett körül. A félelemtől megdobbant a szívünk. Majd hosszabb átmenet nélkül beköszöntött az éjszaka.

Valahogy ez és valahogy ilyen a halál árnyékának völgye.

Dávid, a zsoltáros király saját veszélyekkel telített életéből, egészen közlőrl ismerte a halál árnyékának völgyét. Amikor atyja juhainak legeltetése közben rátört az oroszlán; amikor a rézkorszak vértés óriása, a filiszteus Góliát vad harci kiáltása mennydörgött rá; amikor a megtébolyult Saul gyilkos lándzsája süvített feléje; amikor a koronára áhítózó tulajdon fia élethalálharcot kezdett ellene — akkor, ezeken a színtereken és ezekben az élethelyzetekben, a halál félelmes árnyékai lengték körül, akkor a halál félelmei vették körül.

Mi magunk is jól ismerjük a halál árnyékának völgyét. Nekünk is félelmes tapasztalataink vannak arról, hogy mindig csak egyetlen lépésnyi távolságra van tőlünk a halál, hogy a telő-múló évek során egyre sűrűbb és egyre sötétebb külső és belső árnyékok járják haláltáncukat káprázó szemünk előtt és a halál félelmétől lenyűgözött szívünkben. Vajon egész életünk során volt-e, van-e és lesz-e bár egyetlen olyan napunk, amikor a halál árnyéka ne vetülne reánk, amikor a halál félelmes és megfélemlítő közelsége ne visszahangozna szívünkben: minden hiábavalóság. Vanitatum vanitas! Ebből az alapélményből született Ady Endre láttnoki verse, melyben félve-remegve arról ír, hogy a halál tetemeiből égig érő „szörnyű csont-kathedrális” épít (A csontvázak kathedrálisában). Adynak ez a verse nem valótlán költői látomás. Ez a fonákjára fordult emberi szív, ez az Istentől elidegenedett élet tényleges valósága. Az 1x1 megfellebbezhetetlen valósága. A mi életünk valósága. Igen, mi mindennap a „halál révén” állunk (1Kor 15,31). Igen, mi mindennap a halál árnyékának völgyében járunk, ott bolyongunk és borongunk, ott dolgozunk és imádkozunk, ott reménykedünk és ott roskadunk össze.

Milyen borzalmas a 23. zsoltár világképe! Láttára szinte megfagy a vér az ereinkben. S kilobban a reménység utolsó szikrája is. Minden hiábavalóság. Vanitatum vanitas!

Minden hiábavalóság?! A zsoltáros Dávid felismeri és elismeri, hogy a bűnös világ a „halál árnyékának völgye”, de ebből a meghökkentő és megdöbbentő világképből más, egészen más következtetést von le, mint mi. A zsoltáros Dávid felismeri és elismeri a bűn és a halál összefüggésének egyszeregyét. Jártában-keltében minden pillanatban tudja, hogy a halál árnyékának völgyében jár, mint egykor Izrael népe a negyven esztendeig tartó puszta vándorlás során. De ebből az alapélményből más következtetést von le, mint mi.

Ebből a sötét világképből, ebből a félelmes alapélményből a zsoltáros ezt a megdöbbentő következtetést vonja le: „nem félek”.

A zsoltárosnak ez a nyilatkozata félelemmel tölt el bennünket. Miért nem fél Dávid? Nagyzol? Dicsekszik? Hetvenkedik? Valóban szupersztár lenne? Valóban emberfölötti ember lenne? Vagy ezzel a félelmes tömonddal félre akar vezetni bennünket? Vajon a költői adományokkal megáldott Dávid a tehetséges szónokok műfogásai-val akar elkápráztatni bennünket? Megejtő nyilatkozatával ki akar vonni a valóság világából és át akar emelni az álmok, a vágyak és az illúziók honába? A tündérmesék csalfa világába? A vallásos álmodozások bódító mákonyként ható honába?

Ezzel a „nem félek” tómondattal Dávid nem akar sem elkápráztatni, sem megcsalni bennünket. A zsoltáros ezzel a hatalmas tómondattal hitvallást tesz: az Úr az én pásztorem. Ezért nem félek! És csak ezért nem fél! A hitvalló nem önmagáról beszél. Nem önmagával dicsekszik. Nem a szuperman erejével kérkedik. Nincsenek sem szuperasztárok, sem szupermanok. Csak egy halállal tartozó bűnös emherek vannak, akiket még életük legjobb napjaiban is körülvesznek a halál félelmei, akik tikkadt vándorként a halál árnyékának völgyében bolyonganak. Mert ezek és ilyenek vagyunk mi.

Alapigénkben a hitvalló Dávid arról az Úrról tesz bizonyosságot, aki népének, népe gyermekeinek a pásztora. Az Úr, a menny és a föld teremtő és gondviselő Istene: pásztor. Ez alapigénk második látomásos képe! Amíg az Izráel szomszédságában élő hatalmas pogány népek istenségüket kegyetlen és vérszomjas kényúrként, megsemmisítő és környörtelen akarató despotaként ábrázolták, addig Dávid Izráel uráról, az ő személyes uráról így tesz hitvallást: az Úr az én pásztorom.

Csodálatos és felemelő, látomásos és igaz kép ez: az Úr pásztor. Isten az én uram, az én pásztorom. Isten a világ egyetlen ura, a világ népeinek egyetlen pásztora. Ha a halál árnyékának völgye kifejezés e végromlás előtt álló világ sötét képe, úgy Dávid hitvallása a megváltott világ sugaras és győzelmes képe. Igen, a bűnös, az Istentől elpártolt, kárhozatra ítélt világ a halál árnyékának völgyeként jelenik meg előttünk, de ennek a végromlás felé siető világnak ura van. A halálnál és a pusztulásnál, az ítéletnél és a kárhozatnál hatalmasabb ura!

Ez a hatalmas és dicsőséges Úr = pásztor. Ez a győztes hitvallás! Ez az üdvözítő evangélium! Erre a fényugaras pásztorra figyeljete, akinek személye kiapadhatatlan fényforrás a halál árnyékának völgyében. Mindent megvilágító és átvilágító fényforrás, mely még a halál árnyékának völgyében is új fénybe és új színbe öltözteti az egész világot.

Az Úr az én pásztorom! A bűn és a bűnös világ minden kísértésével és kárhozatával szemben a zsoltáros hitvallásában ehhez a pásztor-királyhoz menekül. Annak a pásztor-királynak az oltalmába ajánlja és helyezi életét, aki népét, aki népe gyermekeit egyenként és személy szerint úgy szabadította meg a halál árnyékának völgyében a gonosztól, miként egykor ő maga szabadította ki atyja juhait és bányáit a vérszomjas dúvadak szájából, miként ő maga szabadította meg Isten választott népét a tűzzel-vas-sal pusztító filiszteusok rablóhadjáratainak szörnyűségeitől.

A zsoltáros azért nem fél, mert az Úr Isten = pásztor. A zsoltáros azért nem fél a minden félelmek és gyötrelmek kezdeményezőjétől és fenntartójától — a Gonosztól —, mert az Úr Isten a győztes pásztor. Ha nem kell félnünk az ármánykodó Gonosztól, akkor megszűnik a félelem, akkor a gondviselés bizonyosságává válik az életfenntartás sikertelenségéből következő félelem, akkor az „Úr az én pásztorom” hitvallás már itt, a halál árnyékának völgyében is jól kiegészül: nem szűkülöködöm. Ha a zsoltárosnak és nekünk nem kell többé félnünk a Gonosztól, akkor a kegyelem fényénél telik meg a halál árnyékának völgye, akkor Isten útközben lévő, de biztos céllal hazafelé tartó népe jó legelők és csendes vizek oázisától egyre jobb legelők és egyre csendesebb vizek oázisain keresztül az igazság ösvényein halad a pásztor-király mennyei birodalmának dicsősége felé.

Isten útközben lévő népe, Isten hazafelé tartó egyháza vagyunk. Ezen a földön az Isten oázisról oázisra vándorló népe sohasem érkezik a végső és végleges célba. Ezért lesz Isten hazafelé tartó egyháza számára olyan nélkülözhetetlenül fontos az igazság ösvénye. Az igazság ösvénye és az igazság ösvényein való vándorlás Isten egyházának létkérdése. Nem minden út vezet célba. Vannak úttalan utak, és bőséggel vannak álutak. Meg útvesztők. Új demagógok és modern álpróféták az emberiség megváltásának új útjait hirdetik. Ennyi új politikai és vallási szekta még sohasem volt e világon! Fantasztikus és ámokfutó, önpusztító és közveszélyes vallási mániákusok veszik körül az igazság ösvényein hazafelé tartó egyházat. Nagy propagandával igyekeznek híveket toborozni szűklátókörű elméleteiknek. Ma ezek képében járja körül a Gonosz Isten népének taborát, az egyházat. A Gonosz egyetlen célja ma is Isten egyházának megtévesztése s az igazság ösvényeiről való letéritése. De ha Isten egyházának tagjai a

Gonosz csábító hangjára letérnek az igazság ösvényeiről, akkor menthetetlenül elvesznek, miként az eltévedt bárány vagy juh a ragadozó dúvadak biztos prédájaként okvetlenül elpusztul.

Azért, hogy Isten hazafelé tartó népe, azért, hogy Isten vándor népének minden egyes tagja valóban megérkezék Isten örökkévaló országának mennyei céljába, azért a pásztor-király szelíden terelgeti és szívesen nyugtatja nyáját. Terelget és nyugtat! Nem üldöz és nem kerget. Ez a Gonosz módszere. A szelíden terelgető és nyugtató pásztor-király botja vigasztal. A pásztor botja a mennyei király jogara. Ezzel irányítja, ezzel kormányozza földi népét. A pásztor-király botja nem az inkvizíció szimbóluma és nem az uralkodás eszköze. Ha Isten hazafelé tartó népe táborában, az egyházban, a hit, a reménység és a szeretet ékes és szép rendjére szükség van, ha az igazság ösvényeinek megtartása és követése az élet és az örök élet egyetlen útja, ha az egyház minden egyes hívő gyermekének üdvössége Isten akarata, akkor szükség van az egyházban a pásztor-király vigasztaló botjára. A rendetlenség és az öntörvénykezés, a fejtelenség és a százfejűség, a szélsőséges liberalizmus és a nemtörődöm közömbösség éppen olyan veszedelmes Isten útközben lévő népe számára, mint a tévelygés és az eltévelyedés. Ezek is a vallási félelmet ébresztő és terjesztő Gonosz cselszövései és ármánykodásai.

Isten hazafelé tartó népe ezerszer köszönje meg a pásztor-királynak vigasztaló botját, vigasztaló botjának dorgálását, vigasztaló botja dorgálásának gyógyító, életmentő és megváltó erejét, rendet teremtő hatalmát.

Ha alapigénk első képe a világot a halál árnyékának völgyeként ábrázolja, ha második képe Isten népének örökkévaló királyát pásztorként mutatja, akkor — kérdezzük végül azt — kicsoda ez a pásztor-király? Ez a pásztor-király a jó pásztor, aki életét adta a juhaiért. Ez a pásztor-király a mi Urunk Jézus Krisztus, aki ma is így szól hozzánk: „Az én juhaim hallják az én szómat, és én ismerem őket és követnek engem; És én örök életet adok nekik; és soha örökké el nem vesznek és senki ki nem ragadja őket az én kezemből.” Úgy legyen! Ámen.

Péter Miklós

Kísértés és kitartás

Alapige: Jakab 1,1-4
Bibliaolvasás: Zsoltárok 86,1-17

Ma reggel sem maradt üres a postaládánk. Biztosan van közöttünk olyan, aki nagyon várt valakitől levelet. Van olyan is, aki félve szokta kivenni, mert ritkán kap hírt, de akkor mindig csak rossz hírt kap. Bizony az is gyakran előfordul, hogy nem az a levél érkezik, amelyet régóta remélünk. Valami egészen más. Nem az írta, akire a nap minden órájában aggódva gondolunk. Esetleg teljesen ismeretlen személy. Vajon mit akarhat? Valószínűleg kér valamit tőlem, pedig igazán én is úgy tele vagyok a mindennapok gondjaival!

Még ha a kézírásból azonnal fel is tudjuk ismerni a levél fróját, felbontás előtt mégis megfordítjuk a borítékot. Hátha megváltozott a címe a feladónak, s ha a rosszul ragadó és még nehezebben kinyitható boríték megsérül, nem tudjuk majd, hová küldjük a választ.

Túl vagyunk az első kényes műveleten. Ismerjük már a ma érkezett levél küldőjének nevét. „Jakab, Istennek és az Úr Jézus Krisztusnak szolgája” írt nekünk Jeruzsálemből, és a levele ezerkilencszázharminc évig utazott, míg ideért.

Ki ez a Jakab? E név nem volt ritkaság az Újtestamentum korában; az Úr Jézus Krisztus közvetlen környezetéből ketten is viselték. Egyikük János evangélista testvére, Zebedeus fia, a tizenkét tanítvány közül való. Ezt a levelet azonban a másik Jakab, az Úr testvére írta.

Jakab nem él vissza az ölébe hullott méltósággal. Jeruzsálem keresztyén gyülekezetében nem azért előljáró, mert testvére az Úr Jézus Krisztusnak, hanem azért, mert

ennek ellenére szolga tud lenni. Származását nem előjognak tekinti, hanem elkötelezésnek. Neki származásáért nem jár rang, mert neki nem is szabad másként élnie, mint beszédével és cselekedetével bizonyosságot téve a megfeszített és feltámadott Úrról.

Bizonyágtétele nem csak a jeruzsálemi gyülekezet erősítésére, batorítására szolgál. „Az elszórtan levő tizenkét nemzetségnek” címezi levelét. Azoknak, akiket sorsuk messzire sodort a Sion hegyét ékesítő templomtól. Azoknak, akik nemzedékről nemzedékre változó országhatárok között éltek, hogy békeességben legyen az életük és biztonságban a kenyerük. Azoknak, akiken életük során kétszer vagy többször is átlépett a határ, mert igazságos béke nincs, csak parancsoló győztes és fogcsikorgatva tűrő vagy világgá menekülő legyőzött. Azoknak, akik máshol vállaltak hontalanságot, ha szülőföldjükön otthontalanságra kényszerültek. Azoknak, akik szerencsét próbáló ősök idegenben született leszármazottaiként nem is értenek már meg másként a nekik szóló levelet, csak az új világbirodalom közvetítő nyelvén: görögül.

Az „elszórtan levő” tizenkét nemzetségnek szól a levél, de nemcsak „elszórtan levők” az olvasók, hanem a „tizenkét nemzetség” tagjai is! Vagy beszélnek még, vagy csak félig értik őseik nyelvét, de mégsem váltak idegen nemzet részévé. Imádkozva Jeruzsálem felé fordulnak ma is, mivel Izráel földje számukra anyaország, még akkor is, ha azon a földön állnak, amelyet alig pár éve-évtizede vágtak le az anyaország mindig vérző testéről; akkor is, ha az egykori vagy jelenlegi hódító más-más tartományában laknak. Mivel ők a szétszórtságban is Isten népéhez és nem Babilon, Egyiptom vagy Róma népéhez tartoznak. Egymásraultságban és egyetértésben élhetnek együtt szomszédaikkal. Megismerkedhetnek egymás nyelvével és szokásaival, közősek lehetnek legelőik és üzleti vállalkozásaik. Lehetnek megbecsült tagjai egy-egy távoli, de nagyon idegen város társadalmának. Mint ahogy lehetnek mindig megvetett és lenézett jövevények, akkor is, ha ott domborodik nagyapjuk sírja. Csak hitehagyottak nem lehetnek, csak beolvadók nem lehetnek, csak Sion templomának, a Seregek Ura szent nevének megtagadói nem lehetnek soha!

Örökös kisebbségben, örökös szórványhelyzetben élők közösségét „üdvözli” Jakab apostol. Itt meg kell állnunk egy szóra. Ez az üdvözlés több megszokott mindennapi köszönésünknél. Nem üres formáság. Nem a megszokott udvariassági gesztus. Nincs benne rangsorolás, amely előírja, hogy kinek jár a „tisztelettel”, kinek a „teljes tisztelettel” és a „mély tisztelettel” fogalmazott üdvözlés. Itt nem érvényesülnek az illem-szabályok: kinek illik kezét csókolni, és kinek írhatom a levél végére: ölel hű barátod, vagy csókol szerető apád. Az ószövetség népe úgy köszön, mint mi, akik Pál apostol írásából tanultuk: Békesség Istentől! Jakab „üdvözlése” mást tartalmaz. A szó, amellyel köszönt minket, a testvérektől elszakítottan, egymásra utalva testvéreként élőket, a nagy családhoz tartozó „részeket”, ezt tartalmazza: örüljete! Egy percig se gondoljátok, testvéreim, hogy ez a tekintélyes főváros boldog biztonságában élő ember lekezelő megnyilatkozása az örökké siránkozó vidékiek, szórványban élők felé. Nem ez van benne: „Örülj, hogy élsz, s ne panaszkodj állandóan.” Ha ez a levél már a bevezető köszöntésben örvendezésre szólít, akkor higgyük el, hogy tudunkra is fogja adni azt, hogy mi szerezhethet nekünk igazi örvendezést.

I.

„Teljes örömmel tartásatok, atyámfiai, amikor különféle kísértésekbe estek!” Nem hiszem, hogy bármelyikünk azt mondaná: nem ismer annál nagyobb örömet, mint amikor különféle kísértésekbe esik. Éppen elég drága erőnket felemészti a mindennapi kenyér gondja és a mindennapi gyilkos indulatokkal való szembenézés. Ha még marad cseppnyi energiánk, hogy szembeszálljunk a bosszúvágy vagy a lemondó megalkuvás kísértésével, akkor ráadásul még örülünk is annak, hogy a Sátánnak éppen erre a mi utolsó csepp erőnkre fáj a foga?

Igen. Abban a környezetben, amelyik naponként alkotott új törvényeivel kész inkább saját magát is kizárni a világból, csak hogy minket elpusztíthasson, egyenesen örvendeznünk kell azon, hogy a Sátán törődik velünk! Ez a legfényesebb bizonyítéka annak, hogy nem vagyunk az övéi! Ha már megnyert volna magának, egy percet sem

vesztegetne ránk. Küzd foggal és körömmel, „erővel, fegyverrel és sok csalárdsággal és minden nagy hatalmassággal”, csak hogy elhódíthasson bennünket Istentől. Csak addig lehetek biztos benne, hogy Isten gyermeke vagyok, hogy Isten népéhez tartozom, míg a Sátánnak ez fáj, s amíg harcol értem. Lehet-e nagyobb öröm annál, mint ha tudom, hogy bár olyan kincs vagyok, amelyet mások már a szemétdombon szeretnének tudni, de a Sátán kész Istennel háborúra kelni, hogy megszerezhesse engem magának?!

II.

A kísértés alakjában megjelenő próbatételnek határozott célja van. Ez a cél az, hogy hitünk megpróbálása kitartást szerezzen. Állhatatosságot. Egyenességet. Következetességet. Ha kell, macacsságot.

Egyetlen lehetőségünk van biztonságot és biztonságot szerezni. Ez a lehetőség pedig a kitartás. Kitartani egyetlen hűséges Gazdánk mellett. Ő változatlan az irántunk való szeretetben, benne nem érhet soha csalódás minket. Nem kell kegyeit és szerényeit lesnünk, mint földi uraknak. Háború legyen vagy béke körülöttünk, állampolgárnak nevezzenek vagy alattvalónak, fülünkbe duruzsoló örökös szövegeléssel akarjon a Sátán néma rabszolgákká változtatni, a mi mennyei Atyánk változatlanul megengedi, hogy egyedül neki engedelmeskedjünk értelemmel és igazságban. Ezért ajándékozza nekünk a hitet, s ezt a hitet erősíti meg, teszi kitartóvá a kísértések fölötti sikeres győzelem.

III.

Hogy is állunk tehát egy földi élet során sokat változó világunkban a kitartás kérdésével? Egyáltalán nem szabad „alkalmazkodnunk” a hétköznapi új követelményeihez? A „kitartás” görcsbe merevedett szobormozdulatlanságot jelent? Mindennapi kenyermért, gyermekeim jövőjéért meddig szabad elmennem a gondolkodásom és a magatartásom megváltoztatásában? Nyilvánvaló, hogy vannak dolgok, amelyekért tegnap büntettek, s mégis megtettük. Ma éppenséggel kötelező lett, ami tilos volt eddig. Tegyük-e ezután is? Vagy mindig csak azt, amit éppen tiltanak? Vagy mindig csak azt, ami megengedett vagy ajánlott?

Nincs minden egyes helyzetre külön recept. De van — mai Igénk üzenetében is van — útbaigazítás arra nézve, hogy a kísértések közt kitartással járva, a próbatételben megerősödött hittel úgy cselekedjünk mindenkor, hogy tetteinkért ne kelljen szégyenkezünk. A „minden fogyatkozás nélküli épség, tökéletesség” magasra emelt mérce. De nem szabad ennél kevesebbet követelnünk magunktól. Azoktól sem, akiket mi nevelünk beszédünkkel és példánkkal Istennek tetsző, hasznos emberi életre. Cselekedeteinknek Istent kell dicsőíteniök. Mindannak, amit teszünk, hozzá kell járulnia ahhoz, hogy békétlen, gyűlölködő világunk Isten országává, a szeretet otthonává tudjon válni. Minden háborúságunkban és üldöztetésünkben rendíthetetlen bizakodással úgy kell megállanunk, hogy bosszúért nem lihegő békességünk háborítsa fel, hozza ki a sodrából, gondolkoztassa el és végül is győzze le ellenségeinket. Úgy kell a „tökéletes” cselekedetekre törekednünk, hogy sok apró: két-két személy közt létrejövő elcsodálkozás és megbékélés vigyen mind közelebb és közelebb a nagy csodához: Isten megbékéltető szeretetének kiadásához erre a mi sok szenvedést látott földünkrel. Ámen.

Él a te fiad

Alapige: 1Királyok 17,17-24
Bibliailvasás: Zsidókhoz 11,32-40

Ez aztán egy igazi próba: higgyük el, hogy ez az Illés próféta körüli esemény valóban így történt. Nem elég, hogy Illést a Kérit patak menti magányos rejtekében hollók táplálják, majd azután a szidóniai Sareptában az éhhalálhoz közeledő özvegyet teli lisztes fazékhoz és ki nem ürülő olajos korsóhoz juttatja. Most még emberi életünk utolsó nagy ellenségével, a halállal is felveszi a harcot. De nem csupán szellemileg, vagy lelkiileg, vagy egy gondolati vita vonalán száll szembe ezzel a szörnyű hatalommal, hanem testileg, szemtől szembe. Páratlan küzdelemben tépi ki a halál kezéből a zsákmányt és adja vissza a megszorodott anyának egyetlen fiát. Ez mindenesetre így áll a Bibliában. Érthető tehát, hogy ez az asszony mindezek után ezt mondja: „Most tudtam meg, hogy Isten embere vagy, és hogy az Úrnak beszéde a te ajkadon igazság.”

De vajon igazság-e számunkra is? Képesek vagyunk-e hinni azt, amit itt elbeszél a Biblia? Ez egy olyan nagy kérdés, amely ennél a történetnél teljes erejével szakad ránk. Lehetséges, hogy az itt elmondottak és a napjaink közötti majdnem három évezredes időköz segít abban, hogy ezt a hallatlan és megfoghatatlan, tulajdonképpen elképzelhetetlen történést valahogy mégis elfogadjuk? De ha megpróbáljuk napjainkra átültetni, vagyis ézt a helyzetet egy mostani halálesettel, talán gyermekünk vagy egy hozzánk közel álló ember esetével kapcsolatban akarjuk elképzelni, hogy a halállal szembeszállva a feltámadás isteni csodáját várjuk, akkor rögtön észre vesszük azt, hogy így nem jutunk előre, hogy ez így nem megy.

De nem azért, mert hiányzik a hitünk. Nem is követel részünkről ilyen hitet senki sem. Hiszen Jézus halála óta nem láttuk, nem éltük át, hogy Isten ezt megteszi. Napjainkban nincsenek halottfeltámasztások. Még azok a hívő emberek sem, akik Jézus Krisztus győzelmű erejében mélységesen hisznek és ezzel a hittel át vannak hatva, még azok sem mertek a halállal egy emberi élet földre való visszakövetelése érdekében ilyen módon szembeszállni. Mi legyen hát ezzel a történettel, ami érthetetlen egyszerűségében úgy áll előttünk, mint egy hatalmas jéghegy? Ezek szerint nem igaz? És ha kételkedünk és kétségeinket nem tudjuk lerázni, hogy vajon valóban úgy történt-e ez, ahogy a leírásban előttünk áll, akkor talán azt mondhatnánk róluink, hogy nem vesszük komolyan a Bibliát és a belőle hozzánk szóló evangélium körül is kétségeink vannak?

Vitathatatlan, hogy ma ez valósággal így van még bibliás egyházunkban is. Van ma egy theologiai irány, amely még szószékeinken is észrevehető, amely úgy véli, hogy csak úgy alkothat az emberi létről és annak érthetőségéről helyes véleményt, ha kétségbe vonja mindazt, amit a Biblia bizonyított, beleértve a Jézus Krisztus halálát és feltámadását is. A Dortmundi Nyilatkozat, amelynek mottója „Nem egy más evangélium”, ezzel az akcióval szemben érzett minden tartózkodásunk ellenére mélységes nyugtalanság jele, ami emiatt jelentkezett egyházunk széles köreiben.

Nem kétséges, hogy ez az elbeszélés egy tényleges történésről tanúskodik, akkor is, ha az összetevőit nem tudjuk felfogni. Teljes egészében újra egy „szándékos fortissimóban élénk tárt hitbéli bizonyágtétellel” állunk szemben, ahogyan ezt az a bizonyos szövegmagyarázó nevezte. De a hangsúly nem azon van, amin azt előbb felfedezni véljük, nem a fiú feltámasztásának szembetűnő csodáján, nem is azon, amit Illés tesz és mond, ahogy imádkozik, hisz és cselekszik. A hangsúly újra azon van, hogy Isten cselekszik, él és munkálkodik, vigasztal és gyógyít, hogy bennünk legyőzi a halált és hozzásegít egy olyan új élet elkezdéséhez, amelyben az Úr szava érvényes és elkötelező igazság.

És egyszerre felfedezzük, hogy a feltámadás tulajdonképpeni csodája nem a halott fiún megy végbe, hanem a súlyosan megpróbált édesanyán. Ez az anya sokak számára

példaként áll itt előttünk. Minden idők anyja ő, a mi időnké is. Számtalan anya átélte és elszenvedte azt, amit ő. Számtalan anya teszi ezt mind a mai napig és e pillanatig. „És lón ezek után, hogy megbetegedék a ház gazdasszonyának fia és az ő betegsége felette nagy vala, annyira, hogy már a lélegzete is elállott.” Ez csak egy mondat a Bibliában, de vajon nincs-e csordultig valósággal, ahogy azt életünkben ismerjük, amikor félelem és baj, reszketés és szorongás, reményesség és csalódás vesz körül? Nem áll-e valóban előttünk ez a sareptai asszony, ahogyan hosszú éjszakákon át beteg fia ágyánál ül, lázas kezét tartja, akadozó lélegzetét és szívének dobogását figyeli? Nem volna az édesanyja, ha szíve nem kiáltana ily módon Istenhez gyermeke életéért. Nem tartotta-e meg Isten őket az aszály és az éhség napjaiban? A férj már halott, az asszony élete kemény és nehéz. De Isten nem hagyhatja, hogy most egyetlen fia, utolsó reménye, minden öröme elveszen. De Isten éppen ezt hagyhatja. Nemcsak hagyhatja, hanem teszi is. Hatalmat ad a halálnak a fiú élete felett. Istennek nem kell azt tennie, amit mi kérünk tőle. Isten teljesen szabad és szuverén a cselekvésben. Egyedül ő rendelkezik élet és halál felett. Az ő gondolatai nem a mi gondolataink.

És ez okozza először ezt a mélységes szomorúságot ennek az asszonynak az életében. Gyermeke halálában, ebben a megváltoztathatatlan történetben egy másik halál válik láthatóvá, éspedig a saját szívében végbemenő halál. Sem sorsának nehézsége, sem Isten odahajló gondoskodása nem volt képes ezt a halált legyőzni. Éveken és évtizedeken át tapasztalhatjuk Isten áldását, hűségét, szeretetét, gondoskodását, türelmét az életünkben. Bajunkban imádkozhatunk, és kérhetjük Isten segítségét. De valahol egész mélyen bennünk ott rejlik valahol lenn, minden alatt egy kis bizalmatlanság és bizonytalanság vele szemben. Ez az, ami itt a történetben viharos erővel feltör: „Mi dolgom veled, Isten embere?” — kiáltja kétségbeesve Illés arcába.

Nem mintha hibáztatná a szerencsétlenségéért, ezt nem mondja. De nem tud megszabadulni a kínzó gondolattól, hogy miért is jött mindez így, ahogy jött. Vagy mégis nem Illéssel van-e ez kapcsolatban? Vajon nem Illésnek a házában való jelenléte vonta Isten különös figyelmét feléje? Nem Illést szidja, nem egy másik embert szid, hanem saját magát: „azért jöttél, hogy eszembe juttassad álnokságomat és megöljed az én fiamat?” Másképp nem tudja megérteni, felfogni életének szerencsétlenségét. Ez Isten büntetése az ő bűneiről.

Nem áll-e ez a bajtól szorongatott sareptai asszony sokunk képviselőjében előttünk? Kétségbeesett helyzetében nem áll-e nagyon közel hozzánk, még ha olyan nagy időbeli távolság választ is el minket tőle? Nem ismerjük-e mi is ezt a kínzó „miért”-et, ami ilyen súlyos helyzetekben gyötör és a kétségbeesés szélére sodor? Vajon mi magunk is nem Isten büntetésére gondolunk ilyen sorscsapásoknál? Azért szoktuk kérdezni: Mivel érdemeltem ezt? Mivel vagyok rosszabb, mint mások? Talán megpróbáljuk bebeszélni magunknak, hogy nem úgy van. De ott benn mélyen mégis tovább szól a hang: én vétkem, én vétkem, én nagy vétkem.

Ezzel aztán az egész történet új megvilágításba kerül. Illés nem tagadja egy szóval sem, hogy a fiú halála valamiképpen az anya bűnével állna kapcsolatban. Azzal hozható összefüggésbe. Hiszen mi sohasem vagyunk bűn nélküliek. Velünk szemben mindig Istennek van igaza. A mi felméréseink szerint még a legjobbnak tartott étellel sem tudjuk magunkat előtte igazolni. Itt erre a bűnre gondol a Biblia. De ahogyan ez történik, abban van ennek a történetnek a tulajdonképpeni csodája.

Illés nem beszélhet erről. Most ezt nem mondhatja meg. Először is azért, mert a szavak erőtlenek. Ezért hát cselekednie kell. „Add ide a te fiadat”, és akkor karjába veszi, felviszi a felházba, ágyára fekteti, és az Úrhoz kiált a gyermek életéért. „Nyomorúságot hozol erre az özvegyre, hogy az ő fiát megölöd?” — kérdezi. A kérdés nem az, hogy Isten vajon vissza tudja-e adni ennek a gyermeknek az életét, hanem az, hogy mit határozott az anya élete felől. Nem a fiú élete vagy halála itt a tét, hanem az anya üdvössége vagy kárhozata. Hogy fog Isten az anya bűnére tekinteni? Vajon ténylegesen úgy van, hogy Isten ítélt, büntető és halált adó Isten, ahogyan az anya ezt vétke miatt gondolja?

És azután olvassuk, hogy az Úr meghallgatta Illés imádságát és a gyermekbe visszatért a lélek. Látjuk-e felragyogni a tulajdonképpeni csodát, amit Isten nekünk megmutat? Micsoda jel ez az Ószövetségben, ami messze túlmutat és túlterjed ebből a csendes sareptai házból! A feltámasztott fiú a későbbi években majd újra meg fog halni. De az anya számára az életnek ez a mostani győzelme, vétke ellenére is, Isten szeretetének pecsétjét és zálogát jelenti. Isten szereti őt emberi gyengeségében, amikor élete egyszerűen felmondja a szolgálatot. Visszaadja neki a fiát, mert megbocsát neki. A fiút még egyszer megajándékozza az élettel, mert ezzel az anyát hívja tulajdonképpen új életre. Ismeri vétkeiket, de nem ítéletre, nem büntetésre, hanem kegyelemre gondol. Ez az ő válasza a mi bűneinkre. Így gondol ránk is Isten, nem büntetéssel, ítélettel, nem halállal, hanem megváltást és életet ígérő szeretettel.

Észrevehettük, hogy mennyire átlátszó lett ez az ószövetségi történet, hogy egyszerűen felszakadt a régi történet kerete és közel jött hozzánk üzenete. Nekünk, igaz, nem adatott meg az az ígéret, hogy a mi halottaink közénk visszatérnek, hogy feltámadva, az életnek újra visszaadtnak. Erre az időre és erre a világra nézve el kell fogadnunk a halál véglegességét. De nem gondolt-e Isten egy olyan történéssel a mi bűneinkre, amely minden emberi mértéket felold és eltüntet? Nem hagyta-e egyszer azt a másik Fiút meghalni? Nem egy akármilyen fiút, hanem az Embernek Fiát, az ő saját Fiát. Ez a Fiú is a mások bűneiről hal meg. Az egész emberiség bűneinek terhe, az enyém és a tied rajta van. „Betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat hordozá” — mondja már Ézsaiás is. Ez a betegség is olyan hevesse válik, hogy „már a lélegzete is eláll”. Vajon nem válik a sareptai fiú halála az Ember Fia kereszthalálának előképévé? Úgy gondol ránk Isten, hogy saját Fiát küldi a halálba és hagyja érettünk meghalni.

De ezzel a halállal sem az özvegy, sem a mi számunkra nem a kárhozatot határozta el. Isten akarata nekünk bűnösöknek élet és szeretet, gyógyulás és szabadulás. Ezért hagyja, hogy Fiának lelke visszatérjen abba a fiúba, aki újra megelevenedik. „Lássad, él a te fiad” — mondja Illés. Vajon nem cseng ki Illés kiáltásából a húsvéti győzelmi kiáltás: „Krisztus feltámadott, ezért örvendezzünk, ő a mi vigasztalásunk, Kyrie eleison.” Ez a bizonyossága bűneink eltörlésének.

A sareptai özvegy ezt meg is értette. Szívének ujjongó öröme nem csupán az újra visszakapott gyermekének szól. Most már nemcsak azt tudja, hogy Illés Isten embere, hanem azt is, hogy az Úrnak beszéde az ő ajkán: igazság. Fiának feltámasztásában megtapasztalja az isteni megbocsátás, szeretet, hűség és megszabadító közelség igazságát. Jézus Krisztusnak, a Fiúnak halálában mi is megtapasztaljuk ugyanezt az igazságot, mivelhogy Isten bűneinkre gondol, de úgy, hogy azokat eltörli és megbocsátja.

Hozzánk is egy ember ajkán át jut el az Úr szava. Másképpen nem halljuk meg, hogy Isten nekünk megbocsátott. Ezt mondanunk kell egymásnak is. Ez ma a Krisztus egyházának feladata. És ha ma újra megnyitjuk szívünket és szánkat, akkor a sareptai asszonnyal együtt vallhatjuk: Most már tudom, hogy az Úr szava az én életem számára is a megbocsátást, a kegyelmet és a szeretetet jelenti. Akkor is, ha keményen megragad, ha göröngyös és sötét úton kell járnom, akkor is, ha sok mindent nem értek. De egy dolog bizonyára érvényes az egyetlen Fiú megbocsátásának és szeretetének valósága által: Tudom, Isten azt akarja, hogy éljek. Ámen.

Fordította: Nagy Irén

A nagy meglepetés

Alapige: 1Királyok 18,1-16

Bibliailvasás: Máté 17,1-13

Sok különös szöveget találunk Bibliánkban. Álljunk meg most itt ennél a furcsa ide-oda járásnál, ahol egymást keresik és megtalálják, elindulnak és újra visszatérnek, úton vannak és találkoznak. Mi közünk van nekünk mindezekhez? Hiszen egész más időkben élünk, más gondok, kérdések, bajok, konfliktusok foglalkoztatnak, mint amiket ebben a bibliai beszámolóban látunk.

Bizonyára észrevettük, hogy ebben a leírásban egy sajtáságos nyugtalanság érezhető. Ha Aháb házának gondnokával, Abdiással személyesen indul el országjárásra, hogy forrásokat, patakokat, valami vizes helyet, lova és öszvére számára füvet keressen, akkor ez már riadó egy vészhelyzetben, ahol az éhség elérte a teljes összeomlást ember és állat táplálkozási lehetőségeiben. Akkor már olyan szorult ez az anyagi és testi szükség szabta helyzet, hogy az éhhalál szedi áldozatait.

Persze nem ilyen a mi mai személyes helyzetünk. De ki tagadná, hogy a mi világunkban is észlelhető egy ehhez hasonló nyugtalanság, nemcsak vízért és fűért, hanem vízért és fűért is, és más egyébért, amit a föld talaja adhat. Továbbá nyugtalan a világ a levegőért, az ún. életjavakért, nyersanyagért, munkaerőért, devizáért és mindenért, ami az élethez szükséges. Miközben mi az ún. nyugati országokban javakban dúskálunk, amelyekről azt gondoljuk, hogy szükségünk van rájuk, ugyanakkor emberek milliói nélkülözik a legszükségesebbeket. A föld lakosságának kétharmada létminimum alatt él. Persze mi próbálunk segíteni, de tudjuk, micsoda megerőltetést jelent csak néhányat is az ún. fejlődésben levő országok közül segélyakciók által mozgásba hozni és a szükséges pénzzel és egyéb támogatással ellátni.

Nem csak a táplálkozás, ipari üzemek működtetése, mezőgazdasági iskolák, kórházak létesítése, újabb iparosítás tartozik a legszükségesebbekhez, hanem az ember, a bizalom, amit egymással szemben éreznünk kell, és ami nélkül nincs emberi együttműködés. És nem éppen az egyre nagyobb méreteket öltő mélyeség bizalmatlanság ólálkodik-e a hiányzó segítőkészség és minden egyéb nehézség mögött? Olyan bizalmatlanság, amely azt sugallja, hogy minket kihasználnak, hogy a segítség, amire épp elhatároztuk magunkat, nem éri el a célját, vagy pedig épp a tervezett hatás ellenkezőjét érjük el vele. És mindez létrehozza azt az egész világot átható nyugtalanságot, amely korunkat jellemzi, azt a mélyeség félelmet, amely együttélésünket ezen a földön úgy megnehezíti.

Ezzel aztán nem csak hogy benne vagyunk korunk gondjaiban, hanem értesülünk az Illés korában történekről. De a beszámoló a Bibliában nem áll meg ennek a nyugtalanságnak és furcsa ide-oda járásnak ecsetelésénél. Talán feltűnt az, hogy az egész szöveg mintha zárójelben állna. A szöveg kezdetén azt olvassuk, hogy a harmadik esztendőben szólt az Úr Illéshez, hogy mutassa meg magát Ahábnak és jelentse neki a közelgő esőt. A végén pedig ezt mondja Illés Abdiásnak: „Él a seregeknek Ura, aki előtt állok; e mai napon megmutatom magamat neki.” Az akkori idők nyugtalanságának megvan a háttere. Amikor egy korszak így kifordul a sarkából, akkor annak Isten-nel van valami tennivalója. Isten e világ felé fordult. Valamit akar vele. Istené ez a világ, amely büntetlenül nem választhatja el magát tőle. Hogy él a seregeknek Ura, hogy hallatja szavát, hogy cselekszik és közbeszól, hogy működő hatalomként ott áll minden mögött, ezt meg kell tudnia annak a kornak, és ennek Illés a hírnöke. Illés nem az újjából szopta ezt a hírt, hanem újra és újra tudtára adatott, s ezért nem tudja elhallgatni azt. Illés nem tudja kivonni magát korának nyugtalanságából. Ha ő most odamegy Ahábhhoz, hogy megmutassa magát neki és a népnek, jelentvén, hogy „itt van”, akkor ő maga lesz az élő jele Isten jelenlétének és annak, hogy az akkori időkben, a sötétség és a szorongatás közepette Isten keze működik, és hogy közöttünk

emberek között sincs olyan szorongatás és baj, amellyel Istennek ne volna valami célja. Az éhség éppúgy vele kapcsolatos, mint annak megszűnése.

Úgy áll előttünk Illés, mint annak a Másiknak előfutára, akiben nem csak lett az Úrnak beszéde, hanem aki a maga saját személyében az Isten hozzánk szóló beszéde, nem csupán jel a nép számára, hanem személyében Isten jelenléte ebben a világban. Ugye mennyire áttetszően világos számunkra Illés alakja, a mögötte álló Jézus Krisztusra tekintve? Ez tehát a mi világunk nyugtalanságának titokzatos oka. Hiszen ő maga mondotta egyszer azt a sötét, nehezen érthető dolgot, ami látszólag egész küldetését áthúzza, miszerint nem azért jött, hogy békességet, hanem hogy fegyvert hozzon a földre. Természetes, hogy békességet hoz. Nélküle sem szívéünkben, sem a világban nincs békesség. De az ellentétek őrajta lobbannak lángra. Miatta kezdődnek a viták. Ahol ő a színen van, ott nemsokára megjelenik az ellentmondás is. Mióta ő itt van a világban, azóta nem lehet csak úgy túlhaladni az Isten-kérdésen. Isten reánk helyezte kezét. Tagadhatjuk, vitathatjuk, tiltakozhatunk ellene, de nem szabadulunk tőle, mert Isten Krisztusban az egész emberiséggel, mindnyájunkkal hűsége szerint cselekszik.

Nos, e tény alapján ez a bibliai beszámoló két nagy meglepetést rejt magában. Az első az, hogy Illés nyilvánvalóan nincs egyedül. Még ha több mint három évig az országon kívül tartózkodott is, vannak titkos szövetséges társai a nép körében. Az akkori Izraelben léteztek bizonyos prófétaközösségek, melyeknek nem volt könnyű dolga, mert életük veszélyben forgott. Sokan meghaltak a Jezábel által kezdeményezett üldözésben. Íme, itt az Ószövetség közepén egy egész sereg ismeretlen vértanút látunk, akik mintha Krisztus gyülekezetének előzetes alakjai lennének. Az ősgyülekezetnek sem volt könnyű dolga. A mi Krisztushoz való tartozásunk sem garantálja a gondtalan, nyugodalmas életet. A mi énközpontú keresztyénységünk félreértése az, ha úgy hisszük, hogy a Krisztussal való közösség már önmagában jogot ad nekünk a boldogságra, a sikerre és a zavartalan jólétre. Ezt az elképzelést fel kell adnunk. Aki Krisztussal szövetkezik, napjainkban is, az nem marad megtámadhatatlan.

A hívő gyülekezet baja szívre hívja Abdiást. Ez a másik meglepetés, mivel létezik ez a háznagy, egy olyan férfi, aki Aháb és Jezábel közvetlen környezetében mozog, akiről azt írja a Biblia, hogy „felette igen féli vala az Urat”, aki nemcsak viseli az Obadja” nevet, ami azt jelenti: „az Úr szolgája”, hanem ő valóban az is, amit a neve mond, aki életének veszélyeztetésével kelt a próféták gyülekezetének a védelmére és azok közül sokat megmentett a biztos haláltól. Milyen jó volna tudni, hogy miként volt képes udvari állása megtartása mellett a hívő prófétákat oltalmába venni. Erről nem tudunk semmit. Viszont tudunk ilyen Abdiásokról egészen napjainkig. Pl. a második világháború idejéből ismerünk olyan istenfélő asszonyokat és férfiakat, akik az akkori hatalom képviselőinek szolgálatában álltak, mégis nem egy esetben életük veszélyeztetésével, sőt feláldozásával üldözött zsidók és keresztyének oltalmát vállalták. Nem úgy látjuk-e Abdiás életét, alakját, mint egy olyan keresztyén embertípust ebben a világban, aki korának istentelen társadalmi struktúrájában megőrzi állását, de ugyanakkor osztatlan szívvel elkötelezettje marad az Úr ügyének? A Biblia nem a világból való kifutásra ösztönöz, hanem az istentelen világ és az élő Isten irányunkban támasztott igénye közötti feszültség idején a hitben való megmaradásra készítet.

Hogy milyen nehéz ebben a feszültségben megállni, azt mindazok tudják, akik hasonlóan poszton állnak az iparban, a házi munkában, korunk politikai apparátusában, vagy néha egy különleges tradícióval rendelkező egyesület nehézkes együttműködésében, vagy egy pártban, vagy egy szakszervezetben. De e történet irgalmas szereplőjére jellemző, hogy nem hallgatja el a feszültséget, nem tagadja a nehézségeket, nem tesz úgy, mintha a hittel és istenfélelemmel már egyszerűen megoldódna az élet minden kérdése és gondja.

Abdiás nem hős. Az istenfélő emberek nem hősök. Hívőkként is emberek maradunk, akik magunkkal hordjuk félelmeinket, aggályainkat, ellenvetéseinket, tartózkodó mivoltunkat és kétségeinket. Abdiás is visszarad a gondolattól, hogy Illést Ahábnál bejelentse. Van valami megható abban, ahogyan körülményesen megfontolt beszéddel újabb és újabb okokat keres Illés meggyőzésére, hogy Ahábnál a bejelentés

az ő halálát fogja maga után vonni. Nem tudja elképzelni, hogy Illés valóban akar Ahábbal találkozni. „Ha téged olyan helyre ragad el az Úrnak lelke, amelyet én nem tudok, és én elmegyek, hogy megmondjam Ahábnak, és ha ő téged nem talál meg, engem öl meg” — mondja Abdiás, aki ismeri a zarnokot. Tudja, hogy nem lehet vele tréfálkozni. Veszélyes dolog hitetleneknél Isten hírnökének lenni. Mennyire felszínre jut itt a hit egész törékenysége, amikor szemben áll a nyers és durva valósággal az a mélységes félelem, ami a hívőkön is újra és újra erőt vesz, amikor valósággal lemeztelenítve, védtelenül ki vagyunk szolgáltatva a kétségeinknek. Milyen közel jön itt hozzánk Abdiás, mintha csak az ő félelmében, kétségében annak az embernek a vívódásait látnánk, aki keresztyén akar lenni a mai világban.

És végül mégis ezt olvassuk: „Elméne azért Abdiás Aháb eleibe, és megjelenté ezt neki.” Vajon mi készítette erre a fordulatra? Mi győzte le a félelmét és kétségeit? A szövegben az áll, hogy Illés az ígérétét esküformában ismételte meg: „Él a seregeknek Ura, aki előtt állok: e mai napon megmutatom magam néki.” Vajon azt is közölte vele, ami e fejezet elején áll, hogy azért mutatja meg magát Ahábnak, mert Isten azt mondta: „Esőt adok a föld színére”?

De vajon változott-e valami a nép életében? Megszűnt-e Baál imádata? Felhagytak-e az Asera-kultusszal? Abbahagyta-e Aháb király és felesége, Jezabel a próféták közösségének üldözését? Erről egy szót se hallunk. És Isten mégis megjelenteti az életető eső közeledtét, az éhség megszűnését és egy új élet korszakát. Meg tudjuk-e ezt érteni? Vajon ez nem azt jelenti, hogy Isten visszavonja ítéletét, mielőtt az teljesen hatott volna, hogy Isten még a győzelem előtt lefújja a harcot?

Talán ez a legnagyobb meglepetés ebben a meglepetésekben gazdag bibliai részben. Illés híradása a közelgő esőről, Isten szeretetének, bűnös népével szembeni hűségének híre. Hogy Isten szereti ezt a népet, hogy nem pusztítja el, hanem gyógyítja, hogy nem semmisíti meg, hanem megmenti — ezt kell Illésnek jelentenie. Ez az, amit a Biblia a kegyelem szóval jelöl. Az isteni kegyelem és szeretet ígérete jelenti ebben az ótestamentumi részben az evangéliumot, az örömmüzenetet. És ez az üzenet, ami eloszlatja a kétséget és Abdiást engedelmességre készíti. Engedelmisség csak ott van, ahol Isten szeretete győz. Akkor már nem Illés az, akit Abdiás kérdez: Nem te vagy-e az uram, Illés?” És aki erre a kérdésre felel, az már nem csak Illés, aki azt mondja: „Én vagyok”, hanem akkor itt újra annak a szava hallatszik, aki Isten ítéletét magára vette, élszenvedte, és aki minket korunk sötétségében, vitáinkban, gondjainkban, kétségeinkben és feszültségeinkben engedelmisségre szólít. „Ne féljete, én vagyok, ne féljete!” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Ravasz László

Nem vagyunk mi magunkéi

Alapige: 1Korinthus 6,20

Bibliaolvasás: Róma 14,7-9; 2Kor 5,14-21

A református vallásnak világhírű szimbolikus könyve, a Heidelbergi Káté ezzel a kérdéssel kezdődik: Micsoda tenéked életedben és halálodban egyetlen vigasztalásod? Erre az első mondat így felel: „Az, hogy mind testestől, mind lelkestől, életemben és halálomban egyaránt, nem a magamé, hanem az én hűséges Megváltómmak, a Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok.” Ezzel pedig a keresztyénségnek legmélyebb és a reformációnak legegységesebb igazságához érkeztünk, amelyet nem lehet eléggé ismételnünk: nem a magunkéi, hanem Istenéi vagyunk.

I.

Ezzel eldől az életnek legnagyobb kérdése: ki a tulajdonosa az én életemnek? Az első felelet az volt reá, hogy az életem az enyém. Mihelyt nagykorúvá váltam, én rendelkezem felőle, olyanná alakítom, milyenné akarom, és akkor dobom el, amikor

nekem tetszik. Ezt mondja az élvezet bölcselete, amidőn hirdeti, hogy az élet az enyém, a világ pedig arra való, hogy ennek az én életemnek minél több örömet, szépséget és boldogságot okozzon. Tehát minden szabad, ami jólesik, s e világon minden erkölcs, jogszabály és szokás csak addig bír érvénnyel, amíg nekem szolgál. Mihelyt ellenemre fordul, jogom van új erkölcsöt, új jogszabályt létesíteni vagy új szokást kezdeni. Alapigénk fényt vet ennek a gondolatnak egész nyomorúságára. Ha az enyém az élet, akkor úgy vagyok vele, mint a gyermek, aki forró kezébe havat szorít, vagy a láng, amelyik megemésztí az avart. Nem marad utána semmi, csak egy kevés sáros lé vagy egy marék hamu. Csodálatos, hogy akik azt hirdették, hogy az élet egyedül az övék, egyszer bűnbánó jajveszékéléssel tesznek bizonyosságot, hogy ezt az életet rosszul használták fel és eltékozták. Ennek a felfogásnak utolsó szava mindig a reménytelen vezeklés, amely szeretné újrakezdeni az életet, de hiába szeretné, mert az élet egyszeri és visszavonhatatlan alkalom; mire igazi becsét felfedeztük, már el is veszítettük.

Ugyanezt az életbölcseletet magasabb szempontból is meg szokták okolni. Azt mondják, hogy az emberi méltóság legmagasabb csúcsa az öntudatosság, az öntudat méltóságához pedig az tartozik hozzá, hogy szabadon és felelősen rendelkezék az ember legnagyobb kincse: az élet felől. Ez a felfogás nem számol egy ténnyel, amelyik éppen úgy bele van építve világunkba, mint a planéták forgása vagy a nehézkedési törvény. Ez pedig az a tétel, hogy az ember született rabszolga, aki azonban szabadon választhatja meg a maga urát. Világunk nincs úgy teremtve, hogy közepe vagy csúcsa az egyén lehessen. Költői szemléletnek még megjárja; mint valami egyetemes lírát, vagy az élet művészi felfogását, ideig-óráig még elfogadhatjuk, de aki számol a tényekkel, kénytelen bevallani, hogy magát a világ középpontjává nem teheti. Sokkal kisebb vagyok annál, hogysem ilyenre gondolhatnék. Melyik hullámfodor mondhatja azt, hogy ő a tenger közepe, értelme, célja? Melyik fűszál énekelhet így: körülöttem forognak a naprendszerek és a teremtett mindenség csupán az én ékes ruhám? Még egy családnak sincs egy emberben kimutatható középpontja, még kevésbé egy közösség vagy egy nemzet életének. Az ember az a lény, akinek szakadatlanul magánál nagyobb dolgok és erők között kell tájékozódnia. Sohasem láttam olyan ragyogó fénybogarakat, mint egy éjszakai kiránduláson a lilafüredi erdőségben. Melyik fénybogár mondhatná el magáról, hogy ő a Bükknek nevezett óriási rengetegnek célja, közepe és értelme? Múló sugárjelenet egy-két avarlevelen, míg fölötte beláthatatlan távolságban lélegzik, teremt az óriási erdő, amelynek ezeréves szálfái, hévforrásai, százados várromjai vannak és belőle beláthatatlan kötelékek egy óriási történelem szövedékévé bogozódnak.

A másik kézügybe eső gondolat az, hogy az életem nem a magamé, hanem a világé. Ebben a világban vannak nálam ezerszer nagyobb dolgok, igazságok, vállalkozások, én tehát azért születtem, hogy ezeknek szolgájává legyek. Itt van például a családom, mondja az édesanya, az én életem célja az, hogy ennek szolgáljak. Nekem egy drága betegem van, mondja a másik hű lélek, én nem vagyok a magamé, övé az életem, minden testi és lelki erőm. Én a hivatásomnak szentelem oda magamat, mondja a pap, az orvos, a tanító, a népboldogító, feláldozom egész életemet arra, hogy ezt szolgáljam. Az én céloim a műalkotás, mondja büszkén a művész, én művemben és művemért élek, életem szertartásos megemésztődés alkotásaim oltárán. Én nemzetemnek szolgálatába állottam, mondja a harmadik, nagy történelmi hivatást vállaltam magamra, akár élek, akár halok, én ennek az ügynek szolgállok. Bármily magas emberileg ez a gondolkozásmód és bármennyire alkalmas arra, hogy hősokeket teremjen, mégis meg kell látnunk, hogy ezek a célok egyoldalúak, elmúlók és éppen ezért elégtelenek. Egyoldalúak, mert a földi hivatás az életnek csupán egy része. Ha meghal az az egyetlenegy gyermek, az a drága beteg, akinek életemet szenteltem, üres lesz a világ. Ha Beethoven megsiketül, Raffael megvakul, mi az élet értelme? Mindent elveszít az az államférfiú, akit népe és kora elvetett? Pedig Isten s a halhatatlan lélek megmaradt. Az emberi méltóság magasabb régiókban él, mint egy-két áldott megbízatás. Az embernek örökkévaló gazdát kell keresnie és nem elégedhetik meg elmúló dolgok szolgálatával.

Nincs más megoldás erre, csak az, hogy életemnek és halálomnak ura, tulajdonosa Isten. Isten teremtette, és a maga számára teremtette, s nincs kisebb igénnyel iránta, mint hogy örökre az övé maradjon. Nem kérdezett meg, hogy akarok-e élni, nem kérdez meg, hogy meg akarok-e halni, felőlem szuverén, egyoldalúan, feltétel nélkül határozott, és mikor életre hívott, tulajdonjogával készen várt. Szabadon rendelkezik afelett, ahová állít és mit cselekszik velem, mikor hív el és mikor bocsát haza, s nekem nem lehet nagyobb és boldogabb tényem, mint hogy ezt az ő egyoldalú tulajdonjogát és örök határozatát elfogadom és minden következményét levonom.

II.

Alapigénk világossága ennél a fölséges ténynél még tovább terjed. Nem csak egy jogállapotot hirdet ki, hanem megmutatja ennek a jogállapotnak igazságát, kényszerűségét és boldogító voltát, midőn elibém állítja, hogy engem Isten nem csak a teremtés jogán igényel, hanem drága áron megvásárolt. Ez a kép a rabszolgaság intézményére utal, mely az antik világ társadalmának a mienktől merőben idegen jogviszonya volt. A rabszolga gazdájának tulajdonává lett, mert az megvásárolta, háborúban vére hullásával megszerezte, vagy pedig királyának ajándékából megnyerte. Mindenképpen esz-közévé vált a tulajdonosnak, s ebből az következett, hogy összes szellemi, erkölcsi és fizikai erejét gazdájának szolgálatára kell fordítania. Jaj volt annak a rabszolgának, aki erejét, idejét, tehetségét magának tartotta fenn! Megcsalta ezáltal gazdáját, és olyanformán vonta magára ítéletét, mint ahogy a csenevész fa vagy a mérges növény magára vonja a kertész haragját.

Ezt a színt azért kell észrevennünk, hogy teljesebb legyen a kép. Mi a Krisztus tulajdona vagyunk, azért, mert Isten, a legfőbb király, neki ajándékozott minket. Az Egyszülött Fiúnak juttatott örökségképpen, hogy az ő világának kincse, ereje és dicsősége legyünk. De árat is fizetett érettünk a Fiú: vérén szerzett meg minket, lefizetvén a váltságdíjat érettünk a kereszthalál kín szenvedéseiben. Nem tudok elképzelni költőileg fölségesebb, bölcséletileg mélyebb és érzelmileg vigasztalóbb szemléletet, mint azt, hogy mi áron vétettünk meg. Ez mutatja a vásárló szeretet mérhetetlen gazdagságát. Milyen jó olyan úr birodalmába tartozni, aki annyira szeretett, hogy meghalt érettünk! Van hívogató ereje a mosolynak, magához köt a könnyező szem, de ellenállhatatlan az áldozati halál: vonz a földön és az égen. Ha a fecskéfűről letörsz egy parányi levelet, ágat vagy szirmot, mögötte egy lassan felpirosuló vércsepp kiált az elszakadt életdarab után. Minden ember mögött a Golgotának egy vércseppje kiált hazahívó szóval, és hirdeti azt, hogy mi oda tartozunk, onnan nőttünk ki, benne élünk és benne virágozhatunk.

De mutatja ez a gondolat azt is, hogy mekkora értéke van az emberi életnek. Minden élet árát Krisztus engesztelő vérenek értéke méri. Milyen mássá lesz az emberi öntudat, ha arra gondolok, hogy lelkem ára a kereszt szenvedése. Nem tölt ez el büszkeséggel, nem kezdek el vele hivatkozni, gőgömet nemcsak hogy nem növeli, hanem porig alázza és megsemmisíti, de ugyanekkor a hála kicsorduló örömeiben feljebb fokozza az öntudat értékét a sztoikusok minden büszkeségénél. Milyen mássá lesz az erkölcs, amely az embereknek egymáshoz való viszonyát szabályozza, ha tudom, hogy olyan emberek állanak szemben egymással és kötelesek egymást szeretetben elhordozni, akik mindannyian a Jézus vérenek gyümölcsei és szerzeményei. Egyszerre milyen mély lesz a barátság, átalakul a családtagok egymáshoz való viszonya, megváltozik a jogegyenlőségről, demokráciáról, természetjogokról és művelődésről való felfogásom, ha arra gondolok, hogy örök társam, ellenfelem: az ember — nem réám szabadított állat, hanem ugyanazon véren megszerzett másik nyereség; ugyanazon kereszten, ugyanazon vér harmatából kinőtt új életvirág. Áron vétettetek meg. Ez azt is jelenti, hogy ne tékozz el, ne szennyezd be az életet, ne add el, ne fertőzd meg, mert te véren szerzett tulajdona vagy annak, aki öröktől fogva szeretett. Valami olyan megrendítő dolog ez, mint ha az utcalánynak valaki vállára tenné kezét, midőn az prédájára les, s így szólana: te hófehér, tiszta menyasszonya vagy a király fiának; áron vétettél meg az ő számára, ne add oda magadat semmiért. Az élet napszámósának, akit

a Disznófejű Nagyúr korbácsol, fizet és elrúg, azt üzeni ez az Ige: vérrel szerzett örökség, szövetséges társa vagy az Élet Fejedelmének, a Királyok Királyának. Gondban, törődésben felőlőrdő, szomorú emberárnyéknak ez tesz koronát a fejére, palástot a vállára, és hívogatja az atyai ház boldog lakomájára, mint tulajdonná tett népet, hazatérő fiút.

III.

És ebből egészen új szemlélete következik az életnek. Szolgálat ez is, de Isten dicsőségének a szolgálata. Alapigénk ezt így fejezi ki: Dicsőítsétek az Istent testetekben és lelketekben, amelyek Istené. Az élet istentisztelet, zsoltár, imádság, hála, alázatos és boldog visszhang. Ez a mindennapi gondjaink, bűneink, kísértéseink és kétségeink között olyan összhangot, belső egységet, örömet és tartalmat ad nekünk, amilyenről eddig fogalmunk sem volt. Jární, kelni a földön úgy, mint testbe öltözött nagy hálaadás. Gondolkozni, tenni, érezni úgy, hogy az dramatizált imádság legyen. Mindennapi életnyilatkozatokból felgomolygó áhítat, valami olyan kiváltságtottság és méltóság, mint azé a fáié, amelynek rendeltetése, hogy oltári tűzben égjen el. Egy fából lehet bitófa, lehet koporsó, lehet bölcső, lehet trónus: de ennél mind nagyobb az, ha egy oltáron gyúl fel és füstje az ég felé száll.

Éppen ezért ezt a feladatot csak az élet egészében és teljességében lehet megoldani. Nem lehet azt tenni, hogy kivételes ünnepi alkalmakkor Istenre hálával gondolok, de egyébként elkeveredem e világ szennyes üzelmibe. Nem lehet az, hogy lelkem fennkölt pillanatában Isten tulajdonául érezzem magam, de testemmel a bűn rabszolgája és hőse legyek. Egészen az Istené vagyok, nemcsak a lelkem, hanem a testem is. Ez az odaadásnak, a teljes önátadásnak a szemléletes törvénye; nem csak a magas gondolatok, hanem az emelkedett tények foglaltatnak benne, a kicsiben való hűség éppúgy, mint az élet egészére kiterjeszkedő áldozatos áhítat és a felajánlás pátosza. Jelenti ez azt, hogy a testet egészen átjárja és megszenteli a lélek, mint a templóm köveit kiemeli, egyberakja, átjárja, megőrzi és megszenteli a benne lakozó Lélek. Carlyle egyszer azt mondta, hogy az igazi szövetségládája az ember. A sittimfából való szövetségláda magában foglalta és hordozta Istent. Életünk így foglalhatja magába és hordozhatja Istent, a megváltó Istent. Krisztust. A keresztyénségnek misztikus tanítása mind arra utal, hogy igenis lehetséges az, hogy Krisztus testet öltson bennünk. Lehetséges az, hogy rajtam az örökkévalóság illata, ihlete és visszfénye ünnepeljen. Lehetséges az, hogy szavaimból és cselekedeteimből Krisztus dicsősége áradjon. Van valami gyógyító rádiumsugárzás, amely a hívők életéből indul ki s átmenve a világon meggyógyítja és megszépíti azt. Nem a tied a kezed, Istennek a szerszáma, építsd vele az ő láthatatlan templomát; nem a tied a lábad, Isten tulajdona, járd vele az ő útáiban. Nem a tied a szemed, Isten ablaka, rajta keresztül mosolyt vár és rajta keresztül mosolyt hint lelked titokzatos mélységeibe. Nem a tied a hallásod, figyelj vele Isten üzenetére, az ő kapuja legyen, amelyen át igéinek ezüstpáncélú serege lelkedbe érkezik. Nem a tied a tested, Istennek fája, amelyből az ő erdeje nő; nem a tied a lelked, Istennek ködfoltja, amelyből új naprendszereket készítt. Nem a tied az életed, Istennek drága tulajdona, amelyet azért teremtett, hogy neked örömet adjon, úrrá legyen e világ felett, örökre megtartsan magának és benned időtlen időkig, földön és mennyben tükröződjék.

Éz ad új tartalmat és új mélységet a földi hivatásnak is. Nem a enyém az életem, hanem Istené, s ő rendelte családom, nemzetem, művészetem, betegem szolgálatára. Nem magamat dicsőítem ezzel, nem a teremtményt s a múlt célt szolgálom, hanem Istent, aki a cél; a feladat és a hivatás csak az út.

Én az úton megyek, de a cél felé tartok.

Nem vagyunk mi magunkéi, de Jézus vére, bére.

Testünk-lelkünk Istenéi, az ő tiszteletére.

(Közvetítette a rádió 1931-ben)

„Szólj... hallja...”

Alapige: 1Sámuel 3,1-10

Bibliailovásás: Jakab 1,19-25

Minden népnek, gyülekezetnek, családnak, sőt minden egyes embernek vannak az életében olyan szakaszok, amikor azt mondja: ezt szeretem. Sajnos vannak olyan időszakok is, amikor ennek éppen az ellenkezője történik s ennek következményeként fel-sóhajt a nép, a gyülekezet, a család, az egyes ember: ezt nem szeretem. Az imádkozó ember pedig ilyenkor így fohászkodik: Könyörülj rajtunk, könyörülj rajtam, Uram!

Egy ilyen szomorú időszakról beszél a felolvasott szent Ige. Ez az időszak több mint háromezer esztendővel ezelőtt volt, amikor Sámuel, Isten későbbi nagy papja és prófétája, népének vezére még gyermek volt. Sámuel mint gyermek Éli főpap mellett a szent sátorban élt és szolgált. Szomorúsága annak a korszaknak az volt — a felolvasott szent Ige leírása szerint —, hogy nem volt kijelentés, hogy nem volt látomás.

Ezt a szomorú helyzetet hallva, feltesszük a kérdést: mi a kijelentés, mi a látomás?

A kijelentés az az ismeret, amelyet Isten közöl önmagáról, világról, néperől és személy szerint rólunk és nekünk, azzal a céllal, hogy jobbá, igazabbá, szentebbé s az örök élet elnyerésére alkalmasokká tegyen. Isten kijelentésének, vagyis annak az ismeretnek, amely minket jobbakká, igazabbakká és szentebbekké tehet, hordozója az Ige. Az Ige a beszédnek abban a formájában, ahogy a Szentírásban előtűnk áll, és az Ige Jézus Krisztus testet öltött formájában, ahogy a váltságot megszerezte és tulajdonunkká tette.

A látomás Istennek az a kegyelmi tette, amely által az egyes benne hívő, egészen rá támaszkodó, az ő valóságában elmerülő választottait arra képesíti, hogy a jövőben bekövetkező dolgokat már előre lássák és hallják, hogy az így látott vagy hallott dolgokat továbbadják. Ehhez azonban rendkívüli időkre, körülményekre és a léleknek rendkívüli adottságára van szükség. A látomásoknak Jézus Krisztusig volt csak jelentősége s az ószövetség választottainak volt kegyelmi ajándéka. Az új szövetség népe az Igében felénk hangzó kijelentésére figyel.

Egy nép, egy gyülekezet vagy gyülekezeti tag életében az a legsötétebb időszak, amikor nincs számára kijelentés. Ez az erős meghatározás felvet egy újabb kérdést: Isten nem szól, vagy a népnek, a gyülekezetnek, a gyülekezeti tagnak nincs „füle” a hallásra? A Szentírásban erre is, arra is van példa. Az előbbiről Amósz 8,11-12-ben ezt olvassuk: „Ímé, napok jönnek, azt mondja az Úr Isten, és éhséget bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után. És vándorolni fognak tengertől tengerig és északról fogva napkeletig. Futkosnak, hogy keressék az Úrnak beszédét, de nem találják meg.” Az utóbbira nézve az ApCsel 28,27 ezt írja: „Meggövesedett e népnek szíve, és füleikkel nehezen hallanak, és szemeiket behunyják: hogy szemeikkel ne lássanak, füleikkel ne halljanak, szívével ne értsenek és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket.” Vigyázzunk tehát, legyünk érzékenyek az Ige beszédére, szóljunk, cselekedjünk és éljünk annak beszéde szerint.

Háromezer esztendővel ezelőtt, abban a sötét időszakban, amikor ritka volt a kijelentés és nem volt látomás, Isten megkerülte a felnőtteket, a felnőttek között még Éli főpapot is, és egy gyermeknek adott kijelentést. Ez a gyermek Sámuel volt. De ki volt ez a Sámuel? Az édesapját Elkánának, az édesanyját Annának hívták. Ez azonban csak a származását jelöli. Én legszívesebben így határozom meg: Sámuel imádságon szerzett gyermek volt. Mit jelent ez? Annának hosszú időn keresztül nem volt gyermeke. Abban a korban az olyan asszonyokat, akiknek nem volt gyermekük, a közvélemény megvetette. Maga az a tudat keserítette Annát, hogy nincs gyermeke, de fájdalmát felfokozta a megvetés. A nagy ünnepek egyikén felment a család Silóba, ahol a szent sátor volt, hogy az előírt áldozatot bemutassák. Az áldozat bemutatása és az áldozati lakoma után Anna a szent sátor ajtajában lelkében megkeseredve és sírva így

imádkozott: „Seregeknek Ura! ha megtekinted a te szolgálóleányodnak nyomorúságát, és megemlékezel rólam, és nem feledkezel el szolgálóleányodról, hanem fiúmagzatot adsz szolgálóleányodnak: én őt egész életére az Úrnak ajánlom, és borotva nem érinti az ő fejét soha!” (1Sám 1,11) Isten meghallgatta Anna imádságát, és fiúgyermekkel ajándékozta meg. Ez a gyermek volt Sámuel. Amikor Sámuel megfelelő kort ért el, Anna felvitte Silóba és átadta Éli főpapnak. Így lett az imádságon szerzett gyermek az Úr szolgálatára felajánlott gyermek!

A felolvasott szent Igéből azt hallottuk, hogy amikor Isten Sámuelre bízta azt a kijelentést, amelyet később Élinek is elmondott és a nép is megtudott, már hallott Istentől, de még nem ismerte őt. Hogy van ez, hogy a gyermek ott van a templomban, részt vesz az istentiszteleteken, a főpap tanítja, de még nem ismeri Istent? Ugye hogy különös kérdés? A választ a felolvasott szent Ige így mondja el: Sámuel azért nem ismerte Istent, mert még nem vett kijelentést. Tehát előfordul az, hogy gyermekeinket megtanítjuk imádkozni, elhozzuk a templomba, részt vesznek a vallásórán, sőt konfirmálnak is, és még mindig nem ismerik Istent. Mindenki csak akkor ismeri meg igazán Istent, és csak akkor lesz igazán hívő keresztyén emberré, amikor Isten az ő Igéjén keresztül nevének szólítja, úgy, ahogy Sámuellel tette. Szomorú dolog, de sajnos úgy van, hogy sok-sok ember olvassa a Szentírást, gyakorolja a templomba járást, de még mindig nem szólította meg Istent. Vagy ha szólította is, nem hallotta a megszólítást. Azért kell Isten Igéjét nyitott füllel, megfelelő lelkülettel hallgatni, hogy meghalljam saját nevemet s feleletül boldogan mondjam: „Ímhol vagyok, Uram!”

A gólgotai sírkertben történt. A Jézus feltámadását hirdető angyal elküldte a Jézus sírjához kimenő asszonyokat, hogy adják hírül a tanítványoknak a feltámadás tényét. Menet közben az asszonyok láttak egy embert, gondolták, hogy a kertész. Beszéltek is vele. De csak akkor ismerték meg a vélt kertészben Jézust, amikor megszólította őket. Te is akkor ismerted meg, ha már megismerted, akkor ismered meg a jövőben, ha még nem ismerted meg, ha saját neveden szólít és ezt mondja: „Kövess engem!”

A felolvasott szent Ige arra figyelmeztet, hogy az emberi beszédhez szokott fül nem mindig érti meg Isten engedelmességre, szolgálatra hívó beszédét. Sámuel saját nevének hallatára háromszor ment Élihez, arra gondolva, hogy a főpap hívja. Csak azután tudott felelni Isten szavára, miután a főpap megtanította a helyes engedelmes-ségre. Ez a jelentősége az igehirdetésnek, ez a jelentősége a vallástanításnak. Megtanítani a gyülekezeti tagokat, megtanítani a gyülekezeti tagok gyermekeit az Istennel, embertársainkkal való helyes magatartásra, az üdvösség és az örök élet elnyerésének feltételeire. Ezért hát hallgasd, olvasd Isten Igéjét, hadd tükröződjék életedben és életeden, hogy Isten gyermeke, Jézus Krisztus követője és az örök élet örököse vagy. Ámen.

Böjtfő vasárnapjára

Kováts László

És orcámat az Úr Istenhez emelém

Alapige: Dániel 9,3

Bibliaviasás: Zsoltárok 141,1-10; 142,1-8

Dániel próféta egyike volt azoknak a foglyoknak, akiket Jeruzsálem pusztulása után Izráel földjéről Babilonba hurcoltak. Itt azonban Isten különös kegyelméből nem szenvedés, hanem felmagasztaltatás, jó sors és hatalom lett az osztályrésze. Mind a babiloni birodalomban, mind ennek bukása után a perzsa birodalomban egyike volt az ország legfőbb vezetőinek. Mai szóval azt mondhatnánk, hogy miniszter vagy éppen miniszterelnök volt. De ebben a jó sorsban sem feledkezett meg szerencsétlen népéről. Számon tartotta, hogy ő mégiscsak a zsidó nép fia. Azé a népé, amely elveszítette hazáját, szabadságát, azé a népé, amelyet Isten sok nagy bűnéért keservesen megbüntett. Dániel a fogságban, a pogányok között is hű maradt vallásához, s amikor Isten felmagasztalta, a pogány uralkodók előtt közbenjárt és sok kedvezményt eszközölt ki a népe számára.

Dániel könyvének a 9. része, amelyből a mai alapigét választottam, olyan bűnbánati imádság, amelyben a próféta a zsidó nép bűnéről tesz vallást Isten előtt s az egész nép számára kéri Isten bocsánatát. „Az egész Izráel áthágta a te törvényedet, és elhajlottak, hogy ne hallgassanak a te szódra — mondja —, miénk, Úram, orcánk pirulása, nem a mi igazságunkban, hanem a te irgalmasságodban bízva terjesztjük elődbe a mi esedezésünket” — folytatja. De reménykedve szól arról, hogy „a mi Urunké, Istenünké az irgalmasság”. Igazi imádság ez. Több száz évvel élt Jézus előtt, de úgy imádkozott, ahogy Jézus is tanított imádkozni, s ahogy nekünk keresztyéneknek is imádkoznunk kell.

Az alapige szavai nem az imádságból, hanem az imádság bevezetéséből származnak. A próféta azt mondja el benne, hogy miképpen emelte orcáját Istenhez, és hogyan imádkozott hozzá. Szolgáljanak ezek a szavak nekünk is útmutatás gyanánt, s tanuljuk meg belőlük, hogy miképpen kell Istenhez folyamodni.

1. „Orcámat az Úr Istenhez emelém” — kezdi a próféta. Úgy is mondhatnánk, hogy az Úristenhez fordítottam orcámat. Az ember arrafelé fordítja orcáját, ahol olyan személy vagy dolog van, aki vagy ami felkelti az érdeklődést, vagy ahonnan valami hasznot remél. A tudós vagy a tanuló a könyv fölé hajlik, a jegyestársak egymásra néznek; aki szeret jól öltözködni, az a kirakatokban levő ruhanemű felé fordítja orcáját; aki szereti az állatokat, megnézi, ha szép tehenet vagy lovat lát a vásárbán. Ha autót, vasúti mozdonyt vagy repülőgépet látunk, bizony arrafelé fordítjuk orcánkat és érdeklődéssel nézzük azokat. A vallásos ember gyakran a Biblia felé fordítja orcáját, s amikor istentiszteleten van, az Ige hirdetőjére figyel; ha más helységben református templomot lát, feléje fordítja orcáját és jól megnézi azt.

De az embernek nemcsak testi orcája, hanem lelki arca is van. Ez a lelki orca a figyelem. Ha érdekel valami, nemcsak a tekintetemet, hanem a figyelmemet is feléje fordítom. S figyelmemet olyan dolgok felé is odafordíthatom, amelyeket nem látok. Figyelhetek valakinek a jóságára, de ugyanakkor a rosszaságára vagy igazságtalanságára is. Figyelemmel kísérhetem és kell kísérnem gyülekezetem helyzetét és népünk sorsát vagy a világ folyását. Sok minden földi dolgot kísérhetünk figyelemmel, de megtehetjük azt is, hogy figyelmünket a világról, a földi dolgokról felemeljük és Istenre, Isten dolgaira figyelünk, Istennel törődünk. Ezt meg is kell tennünk, és sokszor kell tennünk. Ez a cselekedet az arcnak, a lelki orcának Istenhez való emelése.

Legtöbb embernek nagy hibája, és valljuk be, nekünk is nagy hibánk az, hogy majdnem mindig a földre nézünk és csak ritkán emeljük orcánkat Istenhez. Ha a földön szép és jó dolgokat látunk, örvendünk ezeknek. Gyermekeink jósága és fejlőd-

dése, valakinek az igazságos cselekedete vagy szép beszéde, az önmagukat felmagasztalók megaláztatása, az alázatosak felmagasztalása, a szomorúság örömré való fordulása, a földi javak: ruha, kenyér elégségsége — és még sok minden örömmel tölt el. De bizony ha rossz dolgokat látunk, vagy ha éppen velünk történik valami rossz — bánkodunk. Az igazságtalanság, a szeretetlenség, a szükség, a félelem, a szenvedés és még sok minden bánatot okoz. Vannak emberek, akik sokszor bánkodnak, mert annyi rossz dolgot látnak vagy annyi rossz dolgot kell elhordozzanak. Ennek oka az, hogy örökké csak e világra néznek és nem emelik orcájukat az Úr Istenhez. Pedig ha megtennék, vigasztalást nyernének, szomorúságuk örömré fordulna, mert az Istenre néző szemek örvendetes dolgokat látnak. Meglátják mindenekelőtt, hogy Isten mindenható, hatalmas Úristen, aki hatalma szavával fenntartja és igazgatja az eget és a földet, akinek akarata nélkül egy hajszál sem eshetik le fejünkről, de akaratával a hegyek is a tengerbe zuhanhatnak. Meglátják, hogy a hatalmas Isten jó Isten, aki gyermekeire, teának úgy ügyel, mint a jó pásztor juhaira, mint a szülő szeretett gyermekeire; aki megnyitja kezét és megelégtíti kenyérrel; aki jobban ruház, mint a mezők liliomait; aki megszabadít a szenvedéstől, megbocsátja bűneinket s helyet ad nekünk a boldog, mennyei örök életben. Aki szeret minket, aki szeretetéből hozzánk és érettünk küldötte egyszülött, szerelmes Fiát, hogy fenntartsa az egyházat és a templomot; aki hirdetteti az Igét, és aki jót tesz a hívőkkel. Mindezek örvendetes dolgok. Aki orcáját az Úristenhez emeli, megtanul örvendeni. Az előbb említettem, hogy a földi dolgoknak is lehet örvendeni. Most újból mondom ezt. Igaz, így van. De a földi dolgokban való öröm hamar, gyakran, sőt a legtöbbször elmúlik. Ahogy az ének mondja: „Víg zajt bú vált, semmi fény nem marad.” De aki Istennek és Isten dolgainak örvend, örömét soha és sehol nem veszíti el, még halálakor sem veszti el azt. Sőt éppen akkor lesz legnagyobb öröme, mert meglátja Istent, meglátja az Úr Jézust, az angyalokat és idvességre jutott szeretteit. Ez lesz csak az igazi nagy öröm. Azoké lesz hát ez, akik orcájukat az Úristenhez emelik. Érdemes hát felemelni arcunkat mindennap hozzá.

2. Van úgy az ember, hogy ha Istenhez is emeli orcáját, nem azonnal találja meg Istent. Keresni kell. Ha csillagos éjjelen felnézek az égboltra s egy ismert csillagot akarok megtekinteni, gyakran megtörténik, hogy nem azonnal találok meg, körül kell vizsgálnom az égboltot, keresnem kell, de végül mégiscsak megtalálom. Istent is sokszor nem látom, pedig az én életemben is, a világ életében is fényesen ragyog. De földi dolgaim köde eltakarja. Tudom, hogy meg kell találnom, így keresem. Keresem az Igében, a templomban, földi sorsomban, életem eseményeiben, a világ folyásában, a hívők megsegítésében, a gonoszok megbüntetésében és sok más helyen és eseményben. De ha keresem, bizonyosan meg fogom találni. Megtalálom és örömmel mondom: „Közel az Úristen a töredelmes szívekhez, és a sérelmes lelkekhez segítségét viszen.”

Nemcsak nekünk, gyarló és erőtelen keresztyéneknek kell keresnünk Istent, hanem a régi, nálunknál nagyobb és jobb hívőknek is keresniük kellett. Így Dániel prófétának is. Ezért mondja: „Orcámat az Úr Istenhez emelém, hogy keressem őt.” A továbbiakban azt adja elő a próféta, hogy miképpen kereste őt. Nézzük csak, miként tette ezt, mert nekünk is így kell keresnünk.

3. Imádsággal kereste. Én itt imádságon a hálaadó, köszönő imádságot értem. Arra gondolt Dániel, hogy igaz, Isten súlyosan megbüntette népet, de nem veszítette el, megtartotta, s reménységet nyújt arra, hogy megaláztatásából felemeli és a szenvedés után jó sorsot rendel neki. Ezt pedig meg kell köszönni, ezért hálát kell adni. Arra is gondolt, hogy őt magát is mennyire felemelte: nem hagyta robotoló rabnak, hanem nagy hivatalt, magas méltóságot adott neki. Ez jó neki, de egyben jó az egész népnek is, mert segíthet rajta. Ezt is meg kell köszönni az Úrnak. Keresi hát Istent, hogy hálát adjon és köszönetet mondjon neki.

Vajon nekünk van-e mit megköszönnünk Istennek? Akár a magunk, akár családjunk, akár népünk, akár egyházunk életét nézzük, azt kell mondanunk, hogy van. Meg kell köszönnünk, hogy megtartott, hogy sokszor áthozott nagy tűzön, sebes árvízen, hogy bajainkból megszabadított és ellátott mindennel, amire csak szükségünk

volt. Keresnünk kell tehát, hogy imádkozzunk hozzá, hogy hálaadó imádságunkkal megköszönjük, hogy jó hozzánk. Ha érzed, hogy szívedhez közel van, már meg is találad, már el is tudod mondani előtte köszönetedet — s ha mondod, örömmel fogadja azt.

Az Istent kereső szív először az imádság lépcsőjére lép és itt keresi. A második lépcső a könyörgés. Tulajdonképpen ez is imádság, de ebben az Igében kérő imádság. Dániel próféta e második lépcsőre is fellépett: könyörgött Istenhez, kért tőle, de nem annyira a maga, mint inkább szenvedő népe számára. Azt gondolná valaki, hogy jólétet, bőséget, boldogságot kér. Ezt bizonyára mind kívánja népének, mégsem ezeket kéri, hanem a bűnbocsánatot. Mert tudja, hogy ha Isten megbocsátja bűneinket, ez után következik a szenvedő nép felemelkedése és jobb sorsa.

Mi is szoktunk könyörögni Istenhez. Sok mindent kérünk tőle. De leginkább testi jólétünkért könyörgünk: egészséget, nyenyeret, ruhát, tűrhető életet kérünk. De ki az közülünk, aki mindennap számot vet gyarlóságaival, bűneivel s kéri a bocsánatot? Gyülekezetünk, egyházunk számára is sok mindent szoktunk kérni: hogy Isten tartsa meg a hívek seregét, tartsa fenn a templomot, az Ige hirdetését, hogy fedezze a gyülekezet anyagi szükségleteit — s más efféléket. De mikor mondjuk: Uram, bűnös gyülekezet vagyunk, bocsáss meg nekünk, ne büntess meg bűneinkért? Lehet, hogy a lelkipásztor a szószéken szokott így imádkozni, de mi magunk otthon bizonyára nem. Pedig a felemelkedéshez, boldog jövődőhöz elsősorban bűnbocsánatra van szükségünk. Ha ezt megnyerjük, jön utána a többi jó. Meg kell hát tanulnunk bűnbocsánatért könyörögni.

Böjtöléssel is kereste Dániel az Urat. A böjtölés a test megsanyargatása. Mi testi leg nem szoktunk böjtölni, az Úr Jézus e kötelezettség alól felmentett, de testünk megszorítására nekünk is gondolnunk kell, mert ha mindenben engedünk testünk kívánságainak, ezzel nem keressük az Urat, hanem eltávolodunk tőle. Miben áll a test megsanyargatása? Ó, nagyon sok erre irányuló cselekedetet említhetünk fel. A régi szerzetesek valóban böjttel és önmaguk kínzásával, a maguk ostorozásával szorították meg a testet. Mi? Kívánom a szeszes italt, megtagadom magamtól, legyőztem a kívánságot. Megtetszik valami cifra ruha, szeretném megvenni... Legyőzöm magamat, egyszerűbbet veszek, hogy a megmaradó pénzt Isten anyaszentegyházának céljaira fordíthassam. Valami multságba hívnak. Szeretnék elmenni, de rájövök, hogy nem nekem való szórakozás, bűnbe esnék, ha részt vennék benne: lemondok az elmenetelről. Megszorítottam a testet. Meg lehet szorítani kemény munkával, egyszerű étkezéssel, a harag legyőzésével, a szeretet gyakorlásával, s bár nekem magamnak is kevés van, mégis tudok adni másnak is. És még sok mindennel. Ha cél nélkül szorítom meg testemet, semmi hasznom belőle, de ha azért szorítom meg, hogy Istent keressem, sok hasznát látom: meg fogom találni Istent, s ő lelkiekben bőven kárpótol mindazért, amit testileg megvontam magamtól. Nem engedek testem kívánságának, megtagadom magamat, böjtölök lelki böjttel, hogy jobban az Úristenhez emelhessem orcámat, jobban figyelhessek rá. Ez az igazi református gondolkodás.

A régi zsidók között amikor valaki mély bűnbánatot tartott s Isten előtt nagyon meg akarta alázni magát, zsákba öltözött és hamuba ült, esetleg hamut hintett a fejére. Dániel próféta is ezt tette, mielőtt bűnbánati imáját mondani kezdte volna.

A zsák és a hamu idejüket múlták, ki is mentek divatból. De az alázatosság nem múlja idejét soha, Isten a hívőkben mindig keresni fogja. „Alázzátok meg magatokat Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket annak idején” — figyelmeztet Péter apostol (1Pt 5,6). S ez mindig így is volt. Legjobban látható, hogy így van, a Jézus életében: „Megüresítette magát, szolgai formát vett fel — de Isten felmagasztalá őt és ajándékozza neki oly nevet, amely minden név fölött való, hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon: mennyeieké, földieké és föld alatt valóké.” De így van az emberek esetében is: „Az Isten a kevélyeknek ellenük áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad” — hirdeti Jakab apostol (4,6). Ha tudod énekelni, hogy semmi sem kívánorok lenni, csak törött cserép vagyok; ha érzed, hogy kárhozatra érdemes nyomorult bűnös vagy; ha alázatosan meghajtod fejedet Isten előtt s úgy folyamodsz

hozzá, mint a Jézus által említett vámszedő a jeruzsálemi templomban — akkor zsákban és hamuban keresed Istent; s ha keresed, nemhiába keresed, meg fogod találni őt. Jobban mondva: megtalál ő téged, s alázatos gyermekét felmagasztalja. Milyen jó lesz ez neked.

Az Istennel szemben való alázatosság az emberek között szerénységben nyilvánul meg. A hívő lélek, ha nagy a tudománya vagy a hatalma, ha sokkal több is másoknál, nem érezeti erejét a gyengével, nem nézi le atyjafiát, hanem így szól: „nem mondom, hogy már elértem vagy hogy már tökéletes volnék, hanem igyekszem” (Fil 3,12). Szerényen vallja, hogy azt, amit elért, Isten segítségével érte el és ezért Istené a dicsőség. Az ilyen embert szeretik, igazán nagynak tartják és megbecsülik az emberek, míg a gögös, másokat lenéző felfuvalkodottakat kikacagják és megvetik.

Így emelte Dániel próféta orcáját az Úr Istenhez: kereste őt imádsággal, könyörgéssel és bűjtöléssel: zsákban és hamuban. És meg is találta. Útmutatónk lett Isten felé az Istentől távol élő világban. De Dánielnél még jobb útmutatónk is van, akire ő maga is rámutat, akiről folyton beszél, s aki most eljött, így szól: „Keressétek Isten országát, kérjétek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitattik nektek.” Nem is kell mondjam, tudjátok, hogy Jézus Krisztus ez. Krisztus az út az Atyához. „Senki sem mehet az Atyához, hanemha én általam” — szól ma is. Mi nem nélküle, hanem általa akarjuk Atyánkat megtalálni. Hisszük, hogy megtaláljuk őt. Ámen.

László Dezső

A keresztyén élet három szakasza

Alapige: János 1,48-52

Bibliolvasás: 2Mózes 20,1-17

Jézus egyik tanítványának és apostolának, Nátánaelnek az életéből három fejezetet olvastam, három szakaszt annak az útnak, amelyet minden keresztyén embernek meg kell tennie a Krisztus követésében. Ne csak a történetre, hanem önmagunkra is figyeljünk: hol vagyunk mi magunk a Krisztus követésében?

I.

Nátánael először a fügefafa alatt látta Jézus. Onnan indult el az útja a Krisztus követésében. Nekünk mindez nem mond sokat, valószínűleg közülünk senki sem állt még fügefafa alatt. Nátánael a fügefafa alatt volt. Ez az ő múltja. Onnan lépett ki és indult el Krisztus felé. Így a fügefafa a mi számunkra is életünk eltelt idejének jelképévé válik. Erről a fáról tudnunk kell, hogy a ma élő fák közül ez az egyedüli, amelyik — amint a leletek mutatják — már négyszázezer évvel ezelőtt is élt. A föld legrégebb fája az állandóságnak, a hagyományokhoz való ragaszkodásnak is a jelképe. A fügefafa, ha megfelelő körülmények közé kerül, egész évben tele van terméssel. Gazdag fa. Bár mikor áll is valaki alatta, mindig fölnyúlhat az ágai közé, és mindig talál rajta édes gyümölcsöket. A lombjai olyan sűrűek, hogy tökéletes árnyékot biztosítanak a pihenni akaró embernek. Jó tehát alatta megpihenni. Amikor a próféták Izrael eljövendő dicsőségéről jövendölnek, akkor gazdag szőlő- és fügeterméssel jelképezik azt. A magába vonult ember igazi otthona.

A fügefafa alatt hallott Nátánael először Krisztusról. Jézusban a maga népe megváltóját megtaláló jó barát, Filep jött hozzá a nagy hírrel: megtaláltuk a názareti Jézusban azt, akiről Mózes és a próféták jövendöltek. A fügefafa árnyékában nyugodtan hűsölő Nátánael mondhatott-e erre a hírre egyebet, mint azt: Názáretből, ebből a kis, északi országrészből való városból támadhat-e valami jó? Megvetés, lenézés, előítélet hangzik a fügefafa alól. Még ha Jeruzsálemből jött volna, akkor talán kimozdulnék innen. De így, egy názaretiért föl nem adom a meglévő biztos helyzetemet. Itt állok az ősi fa alatt, békében és gazdagságban, mindenem megvan, amire szükségem lehet. Nincs szükségem a Názáretire.

És mégis ki kellett lépnie a nyugalmból, a megszokott világából, mert a barátja újabb szava a legérzékenyebb pontján ütötte szíven. Az értelmességére, intelligenciájára hivatkozott. Tedd félre az indokolatlan előítéletedet, jer és lásd meg te magad a saját szemekkel azt, akiben mi a megváltónkat már megtaláltuk. Ha továbbra is a fügefafa alatt marad, akkor megtagadja igazi természetét, nem él a szellemében adott lehetőségekkel, s személyes tapasztalat helyett csak előítéletek alapján mond véleményt. Ezért indult el a fügefafa alól. Kilépett az árnyékból, hogy a maga szemével lássa meg azt, akiről addig csak egy barátjától hallott.

Mi is állandóan hallunk arról, hogy Jézus a megváltó. Barátaink, rokonaink mondják, hogy ők valóban megtalálták Krisztusban a maguk megváltóját és barátját, pásztorát és orvosát. Mi történik velünk, ha ezt a bizonyágtételt újból és újból halljuk? Nem baj, ha előítéleteink vannak Krisztussal és az általa való megváltással kapcsolatban, egy a fontos, a szóra: jer és lásd meg — lépjünk ki a fügefafa árnyékból, induljunk el: meglátni Krisztust. Induljunk el, hogy a tétlenül szemlélődő, a fügefafa árnyékában folyó tétlen keresztyén életünkben valami valóban megkezdődjék, hogy hallomás helyett látásra, az előítélet helyett személyes tapasztalatra jussunk.

II.

Látá Jézus Nátánaelt őhozzá menni. Már a fa alatt is látta, és most az úton is látja, amint feléje közeledik. Eddig csak róla beszéltek, most ő maga kezd beszélni Nátánaelhez. Jézus látja a feléje közeledő embert és szól hozzá. Mi, akik annyiszor hallottunk Jézusról szóló beszédet, kérdezzük meg magunktól, hallottuk-e valamikor őt magát úgy, hogy bennünket megszólított. Csak az igehirdetők vagy bizonyágot tévő hívek szavát hallottuk eddig, vagy magáét az Úrét is? Kérdés, amelyre mindenki maga feleljen!

Jézusnak a Nátánaelhez intézett első szava számunkra igazán különös: Íme, egy igazán izráelita, akiben hamisság nincsen. Jelenlétében mondja, de nem is annyira neki, mint inkább róla a körülötte lévőknek. Milyen szokatlan ez a hízelgésszámba menő beszéd a Krisztus szájából. Ez a kijelentés azonban nem annyira dicséret, mint inkább ténymegállapítás. Ki az igazi izráelita? Nem az, aki vér szerint az, hanem aki valóban örököse az első izráelita: Jákób lelkének. Emlékezzünk csak vissza a régi őszövetségi történetre: Izsáknak két fia volt: Ézsau, magyarul a szőrös, és Jákób, magyarul a tolakodó, a csaló. Jézus itt az első izráelitára, Jákóbra gondol, akit egy vágy fűtött: mindenképpen kiharcolni magának az üdvösséget, az Isten áldását. Amikor a bujdosásából hazafelé tart, egy éjszaka megjelent neki Isten angyala, és ő keményen megragadta az angyalt, és nem bocsátotta el addig, amíg az meg nem áldotta. Az angyaltól nyert áldás eltörölte a régi csúf nevét: Jákóbot, a csalót, és új nevet adott neki: Izráel, azaz harcolt Istennel és győzött. Ki az igazi izráelita, akiben nincs hamisság? Az az ember, aki maga éppen úgy, mint Jákób, elindul, hogy valóban megnyerje az Isten áldását és kegyelmét, aki személyes tapasztalatra akar eljutni. Isten megváltó szeretete felől. Aki Jákóbból, a csalóból Izráellé, Istennel győzelmesen harcolóvá lesz.

Krisztus ezt a lelket ismerte föl a fügefafa alól kilépő Nátánaelben, és ezt a lelket erősítette meg benne azzal, hogy neki is megmondta a róla alkotott véleményét. Nátánaelt ezzel nyerte meg magának Krisztus. Többre tartotta, mint amennyi: a szándékban meglátta a tettet, az elindulásban a megérkezést, a harc kezdetében a győzelmet. Ezt a nagylelkűséget Nátánael senkinél sem látta. Ekkora jóra indító, mindent előlegező, előrelelindító szeretetet embernél sohasem tapasztalt.

Ezért hagyja el az ajkát az őszinte vallomás: Rabbi, te vagy az Isten Fia, te az Izráel királya. Most csak a vallomás utolsó tételére figyeljünk: Te engemet igazi izráelitának, én pedig téged Izráel királyának nevezlek. Az Istennel harcoló, magának áldást harcoló Nátánaelnek, az igazi izráelitának Izráel királya, az Istennel harcoló királya lesz Krisztus. Amíg a fa alatt tétlenül állt, az előítélet szava hangzott az ajkán: Názáretből támadhat-e valami jó? Most, hogy elindult feléje: felismeri benne annak a lelki harcnak a királyát, amely benne már akkor megkezdődött, amikor a hívásra elin-

dult, hogy a maga személyes tapasztalata alapján jusson el a Jézussal való kapcsolatra: Jer és lásd meg!

Jézus nem a csendes, magányosan szemlélődő, ősi nyugalmukat fenntartani akaró lelkeknek, hanem az Isten kegyelmét megnyerni akaró, azért küzdő, a lelki harcok között élő lelkeknek a királya. Ő minden lélek belső harcának az élére akar állni, hogy vezesse, mégpedig győzelemre vezesse azt. Ő már a fügefa alatt álló, a mozdulatlan Nátánaelt is látta és szerette. Ő, az Istennel harcolók királya, a hit fejedelme és bevégezze hívta ki onnan egy szolgájának a szava által Nátánaelt. Most, hogy feléje indult, ő maga veszi kezébe a Nátánael lelkének a sorsát, lelki küzdelmeinek a vezetését. Semmit sem ró fel neki, teljes szeretettel néz reá. Megmutatja, hogy ő már sokkal előbb szerette és figyelte Nátánaelt, hogysen ő gondolhatta volna. Nátánael még előtte volt tele, de Krisztus már akkor is figyelte és szerette. Valóban ő előbb szeretett mindnyájunkat. Ezt ismerte fel rajta Nátánael, és ezért hitt benne.

Nem kell félni attól, hogy ha a magunk jól biztosított fügefa alatti nyugalmából Krisztus felé kilépünk, akkor magunkra maradunk. Az bizonyos, hogy a keresztyén életnek ebben a második szakaszában jönnek a harcok; igen, mert izráelitákká, azaz Istennel harcolókká leszünk, de lesz királyunk is ebben a harcban: Krisztus, az Izráel királya.

III.

Krisztus, aki ismeri a fügefa alatti múltunkat, harcok között folyó jelenünket, már harc közben rámutat a jövődönkre is, a keresztyén élet harmadik szakaszára: Bizony, bizony mondom néktek: Mostantól fogva meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait, amint felszállnak és leszállnak az ember Fiára.

Az Igének ezt a mondatát is a Jákób történetéből érthetjük meg. Amikor Jákób, a csaló, aki tele volt hamissággal, elindult a pusztába, megnyílt eget látott, egy hatalmas létrát az ég és föld között és e létrán Isten angyalait, amint fel- és leszálltak azon. Jákób mindezt egyedül látta. Jézus itt minden hívő léleknek ígéri ezt a látást. És e látomást magára vonatkoztatja. Ő a létra, aki a földet a megnyílt éggel összeköti. Rajta szállnak föl és le Isten angyalai, szolgálói a magasságba és a magasságból.

Ezek azok a nagyobbak, amiknek a látását Krisztus Nátánaelnek és minden hívő léleknek megígérte. Ő a földön a mi hitünk harcának vezére. Jelen van velünk a kísértésekkel, bűnökkel, szenvedésekkel folyó harcunkban. Isten kegyelmének két színtere van: a föld és az örökkévalóság. Amint a bűnvalló imában is mondjuk: itt és az örökkévalóságban; ó, milyen jó lenne minden alkalommal, amikor ezt az imádságot mondjuk, itt egy-két gondolatnyi időre megállani és tudatosítani magunkban azt a két világot, amelyet az és szócska összeköt: itt, de nemcsak itt, hanem az örökkévalóságban is. Itt és az örökkévalóságban! Ha csak ebben az életben reménykedünk, a Krisztusban minden embernél nyomorultabbak vagyunk.

Hányan keresik a mennyei titkok megfejtését? Hányan szeretnének a mennyekbe belelátani? Krisztus nemcsak ígéri, hanem adja is a mennyország megnyitását. Ennek kulcsait az egyháznak adta. Valahányszor Igét hirdetünk, kereszstelünk, úrvacsorát osz-tunk, a hívek előtt megnyílik a mennyország. Természetesen jelképesen értve e szót, azaz nemcsak földi világosság, hanem mennyei fény is hull reánk és belénk, s az életünknek nemcsak földi kérdései nyernek megoldást, hanem a földi életen túliak is. Minden bűnvalló imádságunk elején elismételjük e mondatot: az angyalok és idvezült lelkek társaságában trónusod elé visszük áldozatunkat. Krisztus, az egyház feje és életetője valóban létra az ég és a föld között. Az egyetlen létra. Aki igazán hisz benne, az minden ígéhirdetés és úrvacsora alkalmával túllát a földi lét köreim, ködein és kötelékeim. Nemcsak a szemmel látható gyülekezettel kerül élő kapcsolatba, hanem mind-azokkal is, akik valaha itt a földön az Úréi voltak és ma már nincsenek itt közöttünk, hanem átmentek a mennyei világba.

Amikor az úrasztalához hívünk benneteket, a megnyílt ég alá hívunk, hogy néztek túl ezen a földi életen, hogy lássátok meg a mennyet, Krisztust, kapcsolódjatok hozzá, táplálkozzatok belőle, az élő kenyérből.

Így akar Krisztus a megnyílt ég látása által felkészíteni arra, hogy egykor majd őbenne és őáltala be is jussunk oda, ahonnan hív bennünket, ahonnan vezeti a harcunkat, ahonnan táplál és felüdít mennyei szavával, mennyei eledelével és italával.

Hol vagyunk az úton? Az úton vagyunk-e már, vagy még mindig a fügefafa alatt? Bárhol vagyunk, szól a hívás: jer és lásd meg őt, őt magát, a Krisztust. Vagy úgy, mint harcok közt zajló földi éleled harcainak győzelmes vezérét, vagy úgy, mint a mennyet és földet összekötő létrát. Úgy hívunk, mint Filep Nátánaelt. Mi megtaláltuk benne a mi megváltónkat, pásztorunkat, orvosunkat, barátunkat. Minden előítéletedet félretéve, jer és lásd meg őt. Őt magát, a saját szemeddel. Ő már ismer téged, ő már lát téged, ő már keres, mert szeret téged.

Lépj ki a fügefafa alatti magányodból, lépj feléje, hogy legyen neked is itt megtartód, barátod, pásztorod, urad és királyod, harcaidban győzelemre vivő vezéred. És legyen benne közösséged és kapcsolatod az örökkévalósággal, előrement idvezült kedvesiddel, és legyen majdan neked is hajlékod nála.

Jer és lásd meg! Ámen.

Nagy István

A földbe esett gabonamag

Alapige: János 12,24

Bibliailvasás: Ézsaiás 53,1-12

Jézus szólott így, amikor pedig ujjongva fogadták Jeruzsálemben, mert tudta, hogy szenvedő életének legmélyebb szakadéka szélén áll. Közben közölték vele, hogy görögök is jöttek a városba és látni akarják őt. Ez mint vészkiárat kínálkozik számára, mely alkalom a szenvedés elkerülésére, a biztonságos körülmények kialakítására, az idegenek közé való menekülésre. Egy elveszett háború után megértjük, hogy aki teheti, külföldre menekül, más országtól kér menedékjogot és vállalja a bujdosás, a száműzetés keservét. A héten olvastam Teleki Sándor Emlékeim c. könyvét, amely a részt vevő és együtt küzdő-szenvedő tanú hitelével számol be a szabadságharcról, majd az utána következő kegyetlen megtorlásokról, illetve az ellenség gyűrűjéből idejében vagy ügyes csellel kimenekülő száműzöttek sorsáról. Csak meghatódva és az emlékezőnek igazat adva lehet olvasni ezt a könyvet. — Jézus tudta, mi készül ellene, milyen sors vár reá Jeruzsálemben, és mégis ott maradt. Neki ott kell maradnia. Amikor szenvedéseiről beszélt tanítványainak, szavaiban ez a szó hangzott mindig: kell. Szenvednie kell, mert erre van szüksége a világnak, ezzel lehet javára.

A mellette lévők nem értették Jézus magatartását, és nem fogták fel áldozatának szükségét. Mentségükre szolgál, hogy csak a szenvedésre gondoltak, még nem volt húsvétjuk, áldozócsüörtökjük, pünkösdjük. Azonban ma sem sokkal különb a helyzet, jóllehet annyi húsvét után megint húsvétra készülünk és tudunk az áldozócsüörtök és pünkösöd eseményéről. Jézus szavaira mégsem figyelünk fel, a szakadékszéli, böjtfői evangéliumot nem értjük, mert nem tartjuk szükségesnek úgy segíteni a világon, ahogy ő cselekszi. De Jézus ingadozás nélkül megy az útján, megy a halálba. Semmi kínálkozó vészkiárat, jószándékból eredő tanács nem térítheti el. Ennek így kell lennie — Isten akarataiból. Mert: „Bizony, bizony mondom néktek: Ha a földbe esett gabonamag el nem hal, csak egymaga marad, ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem.” Bizony, ez eredeti nyelvén áment jelent. A Szentírásban, mind az Ó-, mind az Újszövetségben imádságot bezáró szóként hangzott el, éppen úgy, mint nálunk és minden nyelven így mondják: ámen. De Jézusnál kezdőszóként hangzik el: bizony, bizony mondom néktek, bizony, ámen. Ezzel jelzi már előre, hogy amit mondani fog, az bizonyos szó, változatlan igazság. Csak Jézus beszélt így, mert csak neki volt joga így beszélni, hiszen ő maga az ámen: „Istennek valamennyi ígérete őbenne lett igenné és őbenne lett ámenné az Isten dicsőségére” (2Kor 1,20). János apostol így tolmácsolja Krisztus Igéjét: „Ezt mondja az Ámen” (Jel 3,14). Jézus szavát semmi meg nem

változtathatja, sem idő, sem más vélemény, sem hitetlenség, sem a nálunk is elterpeszkedő közömbösség. Tudja, csak ő tudja, hogy szükséges, igazán az szükséges, amit mond.

A gabonamagról beszél, mint annyi példázatában. A gabonamag vetőmag nála, melynek rendeltetése, hogy a földbe kerüljön. Jó, ha van ilyen mag, és nyomorúságot jelez, ha nincs. Emlékszünk olyan esztendőre, amikor nem volt termés és hiányzott a vetőmag. Az előkészített földbe ősszel nem került vetőmag. Nélküle szegény maradt a föld, és a következő esztendő szegénységét vetítette előre. Ha van gabonamag, annak földbe kell kerülnie a maga idején, így teljesíti feladatát. A gabonamag — ahogyan ezt másutt magyarázza Jézus és érthetővé teszi ezt az Igét — benne jelent meg, mint testté lett Ige. A szántóföld pedig ez a világ. Eljött Jézus, hogy betöltse a gabonamag rendeltetését. Nem mi gondoskodunk megfelelő gabonamagról, hogy meglegyen az, ami hiányzik. Erre képtelenek vagyunk. A gabonamag Isten kezéből hullott földünkre, került világunkba. Már az, hogy idekerült, értékessé teszi világunkat. Értékes-e a világ? Mit értünk ezen? Ha elfogultságunkban valamilyen kis eredmény, szépség láttán értékesnek mondanánk, nagyon hamar elnémulunk véleményünkkel, mert mindjárt megmutatkozik a világ alaptermészete, a gonoszság. Rossz a világ — így állapítja meg Isten, és keservesen tapasztaljuk szavának igazát. Am azzal, hogy a gabonamag földünkbe esett, Jézus Krisztus eljött hozzánk — az értéktelen világ értékes lett általa. Jelenléte kapcsolatot teremtett két világ, nem két szuperhatalom, hanem az örökkévaló ország, Isten országa és a mi nyomorúságos világunk között.

Jézus földre szállott, és végigjárta a földi ember útját. Használatba került. Kereste az elveszetteket, hogy megtérésre és életre hívja, utat készítson számukra a jövőre. Azonosította magát velünk, hogy segítsen rajtunk. Eljutott a nekünk kijáró befejezéshez, a kárhozathoz, és elhordozta azt. Majd egészen földbe került. Arimátiai József kertjében az élet végét jelentő sír fogadta magába. Ilyen emberi, kudarcos véget ért, a várva várt Jézushoz méltatlan, megbotránkoztató véget. A földbe esett gabonamag sorsa az, hogy elhaljon. Ez csak az életet hordozó, csíráképes maggal történik. Mert akad mag, mely nem hal el, hanem egymaga marad, egyben marad, úgy, ahogy a földbe került. Mert csíráképtelen, nincs benne élet, ami elhaljon. Az ősszel elvetett gabonamagvak nagy részét hiába keresnénk a földben, elhaltak. Jézus nem csak földünkre és földünkbe került, hanem elhalt, életét feláldozta. Nem maradt egymaga, mert nem magáért jött. Vállalta sorsunkat, melyet a bűn megromtott és kárhózzattal jegyzett el, „megüresíté magát, megalázta magát, engedelmes lévén haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig” (Fil 2,7–8).

Életünkért cselekedett mindent. A földbe esett gabonamag ha elhal, sok gyümölcsöt terem. A halála által új életek születnek, termés lesz, ahol nem volt, harmincannyi, hatvanannyi, százannyi. Az egyetlen magból sok mag. Évről évre ismétlődik ez az elvetett gabonamaggal. A városban élők nem tudnak vagy elfeledkeznek erről a csodáról, pedig nagyon világosan hirdeti Isten hatalmát és kegyelmét, hogy akaratából van vetés és aratás. Így tél végén a földdel foglalkozók figyelik, hogy telet a vetés. Az elhalt gabonából megindult élet átvészelte-e a sok-sok fagyos napot? Jó hallani a hírt, olvasni a beszámolót, hogy eddig nem mutatkozik baj. — Jézus Krisztus halála az élet érdekében történt. Évezredek teltek el teljes reménytelenségben, mert a bűn miatti ítélet, a halál miatt teljes életükben rabok valának az emberek. A mindenkori vágy, legyőzni a halált, jámbor óhaj maradt, soha eredményre nem vezetett. De Jézus Krisztusban megjelent az élet, amely az Atyánál vala és megjelent nekünk — hirdetik az evangélisták (1Jn 1,2). Megjelent nekünk — az elhalása árán. Mert Jézus nem magáért halt meg, hanem helyettünk, a mi bűneink miatt, magára vette büntetésünket, a halált és a kárhózzatot, hogy mi ne haljunk meg, ne kárhózzunk el, hanem életet, örök életet nyerjünk. „Miután ugyanis ember által van a halál, szintén ember által van a halottak feltámadása is” (1Kor 15,21). Értjük-e az ének mondatát: „Haláloed életem”?

A földbe esett gabonamag elhal — és sok gyümölcsöt terem. Minden a gyümölcsért van, hogy legyen gyümölcs, sok gyümölcs, új élet, sok-sok új élet, ahol nem volt. Jézus elhalása után máris jelentkezett a sok gyümölcs. Új teremtményekké váltak

a tanítványok, alkalmasakká az evangélium hirdetésére. Mint napfényre az új gabona, jelentkeztek az új életek Jeruzsálemben, Kis-Ázsiában, Európában, az egész világon, és jelentkeznek ma is. Jézus Krisztus halála termi a sok gyümölcsöt, teljesül Isten akarata, hogy a földön legyen termés, jelenjenek meg gyermekei, akik nem vérből és testből, hanem Istentől születtek, mert hisznek Krisztus nevében. De csak így van termés, élet. Csak Krisztusból indulhat ki az élet. Az én életem, ha átadom magamat neki, hogy kiterjessze reám halálának hasznát, ha engedem, hogy a bűn helyét ő foglalja el életemben. Lehetek termése, az Isten életének részese és így érték, aki nemhiába foglalom a helyet, szívom a levegőt. Jézus Krisztus halálából teremtek és ma is, a világ végéig teremnek az életek. Más lehetőség a halál, a bűn felszámolására nincs, Jézus Krisztus halála az egyetlen lehetőségünk.

Sokszor elcsüggedünk, vagy éppen kétségbeesünk a világ állapota miatt. Emberileg nézve — ne áltassuk magunkat — tényleg kétségbeejtő. Amit mutat, a cselekedetei, még a legkáprázatosabbak is, a halál jegyében történnek. Egyetlen útja annak, hogy másképpen legyen, Krisztus halálán át vezet. Nála kell meghalni a bűnre nézve, megtisztulni vérében, megújulni az életre. — Ezt várja, ezt tanítja Isten, ezért van böjtfővasárnap s készülünk megint húsvétra. Nem szertartásokat, nem emlékezőseket vár, hanem megtérést. Krisztus halálának elfogadását, benne az új életet. Halljuk a hírt, hogy a Vatikánt nagyon aggasztja a jeruzsálemi szenthelyek sorsa. Azok emlékek, de termést nem adnak. Egészen bizonyos, hogy az Úr Jézust nem ez aggasztja, hanem sokkal inkább az ő népének sorsa, kiirtása, mely az ún. keresztyén világ szeme láttára és hallgatása mellett, egy álbékesség, a pénzdiktálta „jólét” érdekében történik. Ez a gondolkodás szabad folyást enged a gonoszságnak, nem egy nép, hanem minden kicsi nép, végül minden nép kiirtásának. Amikor megadta Isten az élet forrását a Krisztus halálában, akkor ezt nem használjuk, más forrásokból iszunk, melyeknek vize nem biztosít életet. Milyen elképesztő vakság tartja fogva az emberiséget, hogy meg ne térjen és életet ne nyerjen.

A babiloni fogság idején, a szomorú évtizedek súlya alatt erősödött az a gondolat, hogy a nép sorsa megpecsételődött, nincs mire várni, mint a halálra. Akkor lőn az Úrnak szava: „Miért hálnátok meg, ó, Izráel háza!? Mert nem gyönyörködöm a meghaló halálában, ezt mondja az Úristen. Térjete meg azért és éljete” (Ez 18,31–32). Mi még többet, a teljes kegyelem szavát halljuk: „Bizony, bizony mondom néktek: ha a földbe esett gabonamag el nem hal, csak egymaga marad, ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem.” A gyümölcs az életet jelenti. Jézus Krisztus ismét felkínálja nekünk, a világnak, ennek az életnek megnyerését. Ámen.

Templomszentelési prédikáció

Csiha Kálmán

Csodálatos halfogás

Alapige: Lukács 5,1–11

Ez a történet tulajdonképpen egy sikertelen halászzal kezdődik. A tanítványok egész éjszaka halásztak, de nem fogtak semmit. Valószínűleg a többiek sem fogtak semmit. Kifáradva megérkeznek a partra, és megpróbálják megmosni és megfoltozni a hálót ott, ahol elszakadt. Bizonyára üres és szomorú volt a szívük, hogy nem sikerült a halászat.

Látjátok, mennyi nem sikerült halászat van ebben az életben! Mert mindannyian halászok vagyuk. Próbáljuk kifeszíteni a hálót, a lelkünket, és megpróbáljuk áthúzni az élet nagy, kavargó, sötét és szennyes vizein. Próbálunk kihalászni belőle egy kicsi békességet, egy kicsi szeretetet, egy kicsi örömet, egy kicsi jószágot, egy kicsi erőt. Milyen sokszor éjszakákon át halászkodunk. Éveken, évtizedeken keresztül halászkodunk, és nem fogunk semmit. Üres a szív, nincs békesség és nincs egészség és nincs szeretet és nincs öröm. Sokszor minden dolog sikerül, sokszor viszont olyan kevés dolog sikerül. Sokszor megérkezünk a partra, és próbáljuk valahogy összekötni lelkünk szárait, hogy bírjuk tovább az életet. Próbáljuk valahogy megmosni a hálót, hogy még egyszer útnak indulhassunk. Olyan sok nem sikerült halászat, olyan sok nem sikerült családi élet van ezen a világon, ahol nincs békesség, nincs szeretet és nincs öröm. Olyan sok fiatalnak nem sikerült az élete, mert elrontják, talán már véglegesen el is rontották egész életüket és jövődjüket. Olyan sok árva és elhagyott gyülekezet, olyan sok üres templom, olyan sok romló épület és olyan sok árva lélek van. Ilyen volt ez a templom is évtizedeken át, mely azt hirdette, hogy elromlott itt is a halászat. Hirdette itt a hegyek és a völgyek partján, hirdette itt, az erdélyi egyházkerület kapujában, hogy valami elromlott, hogy valami nem sikerült, hogy üresen maradt a ház.

Ebben a régi történetben akkor kezdődik valami változás, amikor megérkezik az Úr Jézus a partra. Mert mindig akkor következik be a változás egy család életében is, egy fiatal életében is, egy öreg életében is, egy gyülekezet életében is, egy nép életében is, amikor megérkezik Jézus a partra. Amikor előlép, akkor csodák történnek ott. Amikor valaki odaadja a hajót. Jön Jézus a partra, látja a halászokat, amint szomorúan mossák a hálót. Látja az üres hajót, odamegy hozzájuk, és elkéri az üres hajót, hogy beelépjen a hajóba. És ekkor egyszerre szószékké, templommá válik az a hajó. Abból a hajóból prédikál Jézus a sokaságnak, onnan árad az Úristen megtartó Igéje, és egyszerre minden megváltozik. Így van ez a mi életünkben is! Régen, emlékszem, ezelőtt jó húsz esztendővel már a harmadik tárgyalásnál tartott egy fiatal házaspár. Válni akartak. A férfi nem konfirmált. Amikor meglátogattam őket Marosvásárhelyen, akkor meghívtam és eljött a konfirmációra. Egy hétig beszélgettünk az Úr Jézusról, az Isten hatalmáról, és Isten beelépett a szíve hajójába. Konfirmált, mint aki Istenben hisz. Rá egy fél évre, amikor találkoztunk, átszaladt az utca másik oldaláról, megölelt és azt mondta: köszönöm az Igét. Most már otthon boldogok vagyunk. Mióta mind a ketten valóban Istené és az Úr Jézusé lettünk, azóta boldogok vagyunk. Jézus beelépett a család hajójába; és egyszerre minden megváltozott. Egyszerre meg tudták érteni egymást. És egyszerre ragyogóvá lettek a gyűlölködő tekintetek, mert Jézus beelépett a hajóba.

Ebben a történetben is így van, és így van a ti történetetekben is. Jézus jött. Átjött a Királyhágón, átjött Kelet-Európán, és látott mindent, mint a Péterék hajójában. Látta ezt a leromlott templomot is, és látta a Nőszövetség hajóját is. Látta az asszonyok szívének hajóját. És azt mondta nekik: adjátok ide a hajót. És odaadták. És beelépett a hajóba. És a szívetek lett az ő szószéke. És a Nőszövetség lett az ő szószéke. Milyen nagy dolog az, testvéreim, amikor jön Jézus és beelép egy édesanya szívének hajójába

és onnan úgy beszél a gyermekeknek, hogy azok soha az életükben el nem felejtik azt. Milyen nagy dolog az, amikor jön Jézus és beelép egy édesapa szíve hajójába és az úgy tud élni, hogy belőle kisugárzik a becsület és a hűség, a hit és a jóság, s az unokái is emlékezni fognak reá mindig, amíg csak élnek. Milyen nagy dolog volt az, amikor jött Jézus és beelépett egy ifjú ember szíve hajójába, aki lelkipásztor lett, hogy az ő szívében, száján és gondolatain keresztül szóljon Isten a gyülekezet szívéhez. Milyen nagy dolog, testvéreim, a Jézus hajójának lenni. Mert lehetünk a gyűlölet hajója is, és lehetünk a fájdalom hajója is, és lehetünk az idegesség hajója is, és lehetünk a kétségbeesés hajója is, de így tönkretesszük azokat, akik körülöttünk vannak és a szélrózsa minden irányában szétszélesztjük őket a partról. Így üresen marad a hálónk is. De milyen nagy dolog a Jézus hajójának lenni. Milyen nagy dolog odaadni a szívünket, az életünket neki.

Köszönöm nektek, kalotaszegi asszonyok és kalotaszegi férfiak, hogy odaadtátok Jézusnak a hajót. Köszöni nektek Erdély, és köszöni nektek Jézus, hogy odaadtátok neki a hajót, a szíveteket, hogy odaadtátok neki az álmotokat és a pénzeteket, a fáradtságokat és az imádságokat. Odaadtátok neki a hajót, hogy ő szóljon belőle. Mindig azzal kezdődik a csoda, mikor odaadjuk neki a hajót. Aki úgy akar sok halat fogni, hogy nem engedi, hogy a hajója először a Jézus szószéke legyen, az sohasem fog halat fogni. Ha Péterék csak úgy és akkor adták volna oda neki a hajót, hogy vizszónásul majd sok halat kérnek tőle, akkor sohasem lett volna tele a hálójuk. A hal természetesen ráadás. A csoda az, amikor Jézus a színre lép. A nagy ajándék az, amikor ő itt van velünk és rajtunk keresztül hűséget ad és szeretetet ad és áldozathozattal ad.

Ez a szépen renovált templom is csak ráadás. A nagy ajándék az volt, hogy Jézus látta a hajót, a szíveteket és beelépett abba. Onnan beszélt, és onnan sugarazta szét szeretetét. Majd azt mondta nektek, mint egykor a régi halászoknak: ereszd a mélyre, s vessétek ki hálóitokat fogásra. Mert amikor egyszer a szívünkben van ő, akkor a mély vizek felé küld, akkor a nehéz kérdések felé, a veszélyes, a kavargó, az örvénylő mély vizek felé küld. Ilyenkor úgy vagyunk, mint Péterék, akik azt mondták: Uram, egész éjszaka halásztunk és nem fogtunk semmit. De te parancsolsz. Hát így vagyunk most mi is. Uram, itt van évek óta a Kalotaszeg peremén, az erdélyi egyházkerület szélén egy romlott templom, de éveken keresztül nem sikerült széppé és ragyogóvá tenni. De ha te mondd, Uram, akkor újra bevetem a hálót. Nem tudom, először kinek a szívében fogant meg a gondolat, nem tudom, hogy kit szólított meg először Isten. A lelkipásztort vagy valaki más? De Isten szólt: ereszd a mélyre. Próbáljátok meg, és vessétek ki a hálóitokat. Tudom, a válasz ez volt: Uram, ha te akarod, megpróbáljuk, hisz veled egészen más, mint nélküled. Mert nélküled nem sikerül a halászat, mert nélküled leomlanának a templomaink, nélküled megüresednének a gyülekezeteink, és nélküled tönkremenne az életünk is. De veled, Jézusom? Ha te mondd, megpróbálom. Bevetem a hálót.

Bizonyára így indultatok. Bevetettétek a hálót, és tele lett nagy halakkal. Szinte szakadozott a háló, és kiáltottatok a többieknek, a másik hajónak is, hogy jöjjetek, segítsetek. És végigzúgott egész Kalotaszegen a kiáltás, nőszövétségről nőszövétségre zengett: jöjjetek, segítsetek. És jöttetek, mint az a másik hajó, mint a többi hajó, és fogtátok a háló kötelét és húztátok a csónakot, és közben Isten teletöltötte a szíveteket. Milyen jó, hogy odaadtátok a hajót. És ezután is legyen készen a hajótok Jézus számára. Legyen egy hajótok mindig elkészítve Jézus számára. Mindig legyen egy tartalék hajótok. Mindig legyen egy kicsi pénzetek, mindig legyen egy kicsi időtök, mindig legyen hűséges imádságotok, mindig legyen egy kicsi lelkesedésetek, és ha Jézus azt mondja, hogy most adjátok ide a hajót, akkor készen legyen és odaadhassátok azt. Mindig legyen készen a szívetek, hogy ma is csodák történjenek veletek. Mert ennek a templomnak, ahol alig van hét református lélek, ez a megszépülése a Jézus csodája. Megtelt a háló és megszépült a templom.

Amikor Péter látja a csodát, leborul Jézus elé és azt mondja neki: eredj el tőlem, Uram, mert én bűnös ember vagyok. Amikor Péter meglátta az Úr Jézusban Isten Fiát

és az Isten hatalmát, akkor mintegy villanó fénynél, egyszerre meglátta a maga bűneit is. Meglátta Isten nagyságát és a maga kicsinységét. Ezért nem azt mondta: ugye, Uram, milyen ügyesen húztam a hálót, hanem azt mondta: Uram, én bűnös ember vagyok.

Én tudom és hiszem, hogy ezen a boldog ünnepen ti sem azt mondjátok Isten felé tekintve: „Ugye, Uram, milyen ügyesen húztuk a hálót, és ugye hogy sikerült nekünk a magunk erejéből, és ugye milyen szép ez a templom és ez a csillár és minden ebben a templomban — hanem leborultok a lába elé, mint Péter, és leborulunk a lába elé, mint Péter, és azt mondjuk neki: köszönjük, Uram. Köszönjük, hogy te adtad a halat és a hálót, hogy te adtad a csónakot, hogy te igazgattad a mi kezünket. Mi bűnös, nyomorult emberek vagyunk. Köszönjük neked a csodát, amivel megajándékoztál bennünket. Köszönjük, hogy itt lehettünk és segíthettünk. Köszönjük, hogy megszépült a mi templomunk.

Azzal fejeződik be ez a történet, hogy azt mondta az Úr Jézus Péternek: ne félj, mert ezután embereket fogsz halászni. Valami többre bízta Pétert, aki nem tudhatta, mi minden fog még bekövetkezni. Előtte volt még sok-sok csoda és csodálkozás. Előtte volt még nagycsütörtök szégyene, hisz megtagadta az Úr Jézust. Előtte volt még húsvét ragyogása, amikor a feltámadt Úr megkérdezte tőle: Péter, szeretsz-e engem? Ha megszomorodva is, de azt tudta mondani: igen, Uram, szeretlek téged. Előtte volt még a nagy megbízatás: legeltesd az én juhaimat. És előtte volt a római üldözés, és előtte volt az induló nagy keresztyénség. Annyi minden előtt volt Péter. De mindent otthagyt, és követte Jézust. Annyi minden előtt vagyunk mi is. Különkülön és együtt is. És úgy is, mint Kalotaszeg, és úgy is, mint Nőszövény, és úgy is, mint Erdély, és úgy is, mint református egyház. Annyi mindennek előtt vagyunk. De előttünk megy a mi Jézusunk, és mi a halfogás csodájára emlékezve követjük őt. És tudjuk, bár örvénylő, veszedelmes mély vizek várnak, hogy a mi hálónk tele lesz mindig, ha vele megyünk.

A mi templomaink mindig állni fognak, mert vele járunk, mert leborulunk előtte és megvalljuk bűneinket és hitünket, és mert örökké magasztaljuk őt csodatevő áldott kegyelméért. Ámen.

(A csucsai református templom felszentelésén, 1994. december hó 4-én.)

Lelkészbeiktatási prédikáció

Csiha Kálmán

Kapernaumban

Alapige: Márk 2,1-12

Körülbelül két éve, hogy meglátogattunk benneteket generális vizitáció alkalmával, és most visszatérünk, hogy újra lássunk ezen a szép ünnepen, ezen a kettős ünnepen, amikor az új lelkipásztort kissé megkésve beiktatjuk, és amikor számba vesszük, hogy mire jutottatok.

Az Ige arról szól, hogy nem csak mi emberek látogatjuk egymást és nem csak mi emberek jövünk vissza. Hanem az Ige arról szól, hogy az Úr Jézus visszament ismét Kapernaumba, hogy meglássa, mi történt azóta, amióta elment Galileából. Az Úr Jézus ismét és ismét, újra és újra visszatér. Visszajött hozzátok, visszajött Felvincre, visszajött az otthonotokba, a szívetekbe, a házatokba, a gyermekeitek életébe. Hogy megnézzé, mi történt egy héten át, mi történt egy éven át, mi történt két éven át, mi fog történni ezután. Valami szép, szent és csodálatos látogatásnak vagyunk a résztvevői akkor, amikor az Úr Jézus ismét visszatér. Vajon hogy fog visszatérni egy év múlva? Vajon hogy fog visszatérni majd a halálunk, az átmenetelünk órájában, hogy számba vegye, miként éltünk ezen a földön?

A történet arról szól, hogy visszatért Kapernaumba, és amikor meghallották a kapernaumbeliek, hogy otthon van, akkor összegyűltek sokan e város lakói közül. Jézus otthon volt Kapernaumban. A Máté evangéliumában ez a történet egyenesen úgy van megírva, hogy Jézus visszatért a maga városába. Kapernaum a Jézus városa. Pedig nem ott született, és mégis a Jézus városa lett. Nem ott nevelkedett, és mégis a Jézus városa lett. Aztán azt olvassuk, hogy sírva mondta Jézus: Kapernaum, Kapernaum, aki az édig felmagasztaltattál, meg fogsz alázatni, mert nem hallgattad meg az Isten szavát. De alapigénkben úgy van, hogy visszatért Kapernaumba, a maga városába.

Vajon hozzánk hogy tér majd vissza Jézus? Vajon Felvinc a Jézus városa-e? Vajon Erdély a Jézus Erdélye-e? Vajon a mi népünk a Jézus népe-e? Vajon Kelet-Európa a Jézus Kelet-Európája-e? — Ahol ölik egymást, ahol gyilkolják egymást, ahol rabolják egymást? Vajon otthonunk a Jézus otthona-e? Vajon ez a 650 lélek a Jézus családja-e? Vajon nincs-e durva istengyalázó beszédük, vajon nincs-e szeretetlenségük? Vajon a Jézusé vagyunk-e igazán? Vajon az anyaszentegyházunkban minden a Jézusé? Úgy szeretnénk, hogy úgy legyen. De mi azt mondjuk, hogy nem tudunk Európával mit csinálni, mert mi csak igen kicsi emberek vagyunk és nincs hozzá erőnk. És Erdéllyel sem tudunk mit tenni, mert kevesen vagyunk és nincs hozzá erőnk. De tudunk tenni valamit a gyülekezetért. Szeretheti egymást ez a 650 lélek. Figyelmeztethetjük, átölelhetjük és segíthetjük egymást. Lehet, te azt gondolod, hogy nem tudsz a gyülekezeten segíteni, de van családod. Ezt a te kezébe adta az Úristen. Te és a feleséged, te és a gyermekeid. Itt te szabad meg a rendet. Itt tőled függ, hogy imádkoznak-e vagy káromkodnak. Itt tőled függ, hogy szeretitek-e egymást vagy gyűlölködtök. Tőletek függ, hogy otthonotok a templom egy darabja-e. Lehet, hogy azt mondogd: én már a saját gyermekeimnek sem tudok parancsolni, de akkor itt van még a saját szíved. Ennek már igazán te parancsolhatsz. Vajon a szívünk Jézus otthona-e?

Kedves lelkipásztor testvérem! Azért rendelt téged ide az Isten, hogy úgy készülj az igehirdetésre, a családlátogatásra, a vallásórákra és a konfirmációi előkészítőkre, hogy amikor szólsz, akkor a szavadban megérkezzék Jézus Felvincre, hogy akkor itt megérezze minden lélek, hogy nem csak egy új lelkipásztor beszél, hanem Isten üzen. Azért rendelt téged ide Isten, hogy ez a gyülekezet igazán a Jézus gyülekezete legyen, hogy itt minden hajlék Jézus otthona legyen. Mert akik itt vannak, akik idejöttek, akik téged várnak, azért jöttek, azért vártak, mert ők ezt akarják. Ebben a nyomorult, ideges, bűnnel terhelt világban, ahol akaratunk ellenére is annyit vétkezünk, téged

azért várt ez a nép, hogy segíts neki. Hogy minden otthon Jézus otthona legyen és minden szív Jézus otthona legyen. Ezért választottak ide.

Megérkezik Jézus Kapernaumba, és sokan gyűlnek köréje. Nem is férnek be, az ajtó előtt is állnak. Kapernaum népe igehallgató gyülekezet volt. Vajon igehallgató gyülekezet-e Felvinc népe? Úgy örülünk annak, hogy fellendült a templomlátogatás. Legyetek, testvéreim, igehallgató gyülekezet. Csodálatos hely a templom, ahol átváltozik az átok vigasztalássá, az erőtelenség erővé, a reménytelenség reménységgé és az árvaság az ő boldog ölelésévé, amiben megérezzük, hogy itt van Isten, hogy velünk van és nem hagy el bennünket. Nagy dolog igehallgatónak lenni. Gondolj mindig arra, kedves lelkipásztor testvérem, hogy tőled az Isten szavát várják, hogy ez a gyülekezet Igét akar itt hallani, mert annyi emberi beszédet hallott és annyiszor csalódott az emberi beszédekben és kiábrándult azokból. Csak egy beszéd van, amely nem csapott be soha bennünket. Ez az Isten beszéde. Az a gyülekezet ott Kapernaumban igehallgató gyülekezet volt. De ahogy tovább olvassuk, rádöbbenünk, hogy nem volt igecselekvő gyülekezet, csak igehallgató gyülekezet volt. Odagyűltek az ajtó elé. Mindenki várta az Úr Jézus szavát, mindenki meg akart vigasztalódni, erőt, áldást, bocsánatot kívánt nyerni. Egyre többet akart tudni az Isten dolgaiból. De amikor négyen a gutaütöttet hozták, akkor nem adtak nekik helyet, hogy Jézushoz menjen. Mindenki csak magával törődött, mindenki szomjasan akarta hallgatni az Igét. De nem hatott az Ige a szívükig, a kezükig, a lábukig, hogy helyet készítsenek, hogy azt mondják: gyere ide, most te vagy a fontosabb, most téged gyógyítson meg Jézus. Most érted imádkozunk és nem magunkért. Te vagy a beteg. De csak igehallgatók voltak, nem igecselekvők. Számba vesszük sokszor a lelkipásztori jelentésekben, hány százalék látogatja a templomot, milyen érdekes volna számba venni, de igazán azt csak az Úristen tudja számba venni, hogy az igehallgatók hány százaléka cselekszi az Igét. Nem elég igehallgatónak lenni, igecselekvőnek kell lennünk, testvéreim.

Azért jöttem boldogan ide, mert látom a megrenovált parókiát, a készülő gyülekezeti termet. Nemcsak igehallgatók vagytok, nemcsak a fületekkel vagytok közel Jézushoz, hanem a szívetekkel, a kezetekkel és az adakozókészségetekkel is. Jaj annak a népnek, amelyik nem hallgatja az Igét, amelyiknek kiürült a szíve és nem vágyik Isten Igéje után. De jaj annak a népnek is, amelyik csak hallgatja Isten Igéjét és nem cselekszi azt. Egyszer, még a régi diktatúra idején, amikor marosvásárhelyi lelkipásztor voltam, az ifjainkkal kirándulni voltunk fent a hegyekben, és az esti tábortűznél tartottuk a bibliaórát. Itt nekik a termelő és a fogyasztó gyülekezetről, a termelői és a fogyasztói társadalomról beszéltem. A lelkipásztor felkészül az igehirdetésre, elmondja a prédikációt, a gyülekezet meghallgatja, elfogyasztja, hazamegy, és nem történik semmi. És milyen a termelő gyülekezet? Azért szoktuk kétszer felolvasni azt, hogy hol van megírva az alapige, hogy aki magával hozza a Bibliát, tudja kikeresni, tudja megjegyezni, tudja hazavinni és elmondani annak, aki nem tudott eljönni, hogy erről a textusról szolt az Ige, hogy tudja továbbvinni az Igét, hogy tudjon másokat is elhozni a templomba és Istenhez vezetni. Akkor azt kérdezték a fiatalok, mit csinálnak, hogy termelő gyülekezet lehessenek. Akkor rábíztunk a városban minden két-két fiatalra 20–30 családot, hogy látogassák meg és hívják őket a templomba. És srva mondták öreg asszonyok, hogy már 25 éve nem voltak templomban, de ezek a fiatalok elhozták őket. Megáldotta Isten a munkájukat. Legyetek, kedves testvéreim, igecselekvő gyülekezet. Vigyék tovább az Igét. Mindenkire bíz valamit az Isten. És különösképpen feladatokat bíz a presbitériumra, a gondnokra és mindenkire, hogy továbbvigye az Isten szeretetét és akaratát. Ne legyetek olyanok, mint a kapernaumbeliek, akik csak hallgatták Jézust és azzal megelégedtek.

De alapigénkben vannak igecselekvők is, akik most nem magukkal törődnek, akik most nem magukra gondolnak, hanem elviszik a gutaütöttet Jézushoz, hogy meggyógyítsa őt. Ki tudja, testvéreim, hogy miként benuit meg ez az ember. Vajon milyen vétek, milyen bűn, milyen nyomorúság volt a hátán? Ó, testvéreim, hogy megbénultunk! Hány béna gyülekezetünk van, ahol már templomba se járnak, hány béna lelkű

fiatal van ezen a világon, aki már nem tud tisztán szeretni és tisztán élni, és hány béna lelkű ember van, aki nem törődik a másikkal, csak a maga keserűségével. Hogy megbénultunk! Nem tud rajtunk segíteni más, egyedül csak Isten.

Kedves lelkipásztor testvérem, azért rendelt téged ide Isten, hogy te és a presbitérium és a családod tagjai fogjátok meg a bénák kezét és vigyétek Jézushoz. Úgy vigyétek ezt a hordágyat Jézushoz, hogy benne van a gondunkkal, a bánatunkkal, a fájdalmainkkal és a kívánságainkkal együtt a jövődönk is. Vigyétek együtt Jézushoz, mert csak ő tud meggyógyítani bennünket. Vigyétek Jézushoz Erdély egy darabját, Felvincet, hogy meggyógyuljon minden lélek az ő közelében. És igazán élni tudjon.

Nehéz volt ennek a négy embernek az út. Mondhatták volna, hogy hiábavaló, mert úgysem sikerül. De mentek. Elindultak, mert akiben szeretet van, az nem fordul vissza. Az a lehetetlent is megpróbálja, akár az édesanya beteg gyermekéért. Az nem fordul vissza. Az lebontja, ha kell, a ház fedelét is. Ti se forduljatok vissza! Nekünk ez adatott, testvéreim, ha kisebbségben is, de Jézus tanítványaiként nem szabad visszafordulnunk! Hűségesnek kell maradni Jézushoz és egymáshoz. Vinnünk kell egymást, a népünket, a jövődönket, a szívünket, az életünket, a bénáinkat Jézushoz. Emelnünk kell a hordágyakat hétköznapiakon át, le kell bontanunk még a háztetőket is, ha kell. Vigyétek a hordágyat, segítsétek vinni Erdély népét Jézus elé. A farizeusok megbotránkozva nézték mindezt. De amikor odaviszik a beteget Jézus elé, akkor azt mondja Jézus: „Fiam, megbocsáttattak néked a te bűneid.”

Ki bocsáthatja meg a bűnöket, ha nem egyedül Isten? De ott van Jézus bocsánata, hatalma és szeretete mellett a mások gyűlölete is. A jóakarattal mellett ott van a rosszakarattal is, a szeretettel mellett ott van a gyűlölettel is, a hűséggel mellett ott van a gonoszsággal is, de nem szabad megijedni, amíg Isten közelében és szeretetében vagyunk. Jézus meggyógyított, és azt mondja neked: vedd fel a te nyoszolyádat és járj. Az Ember Fiának van hatalma a földön a bűnöket megbocsátani. Ki tudja, mi volt a gutaütött ember háta mögött. Csak Isten látta. Mennyi minden van a hátunk mögött, testvéreim. Az emberek nem tudják igazán, csak te magad tudod. Mennyi nyomorúság, mennyi fájdalom, mennyi imádság. Csak te magad tudod igazán. Mennyi minden van a mi hátunk mögött és a mi megbénult népünk háta mögött. De ő kegyelmesen ráteszi kezét a mi szívünkre, és azt mondja: megbocsátom. Megbocsátom neked a te bűneid, és vedd fel a te nyoszolyádat és járj.

Hát ez van, testvéreim! Ez a mi jövődönk. Odavisszük elébe önmagunkat és egymást. Ráteszi kezét a szívünkre és meggyógyulunk. És felkelünk és járunk. Isten adjon nektek is, nekünk is, egész népünknek ilyen gyógyulást az Isten közelében. Ámen.

(Felvincen 1994. november 20-án)

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Bányai László

Legyetek Isten akaratának követői

Alapige: Efézus 5,1

A házassélet otthonának, ahova ti e mai nap beléptek, két oldala van. Az egyik oldal tiszta és szép, a másik omladozó és sötét. Ti minden bizonnyal a tiszta és a szép oldal iránt vágyakoztok. Ahhoz, hogy jövődöbéli közös életetek során a házasság igazi világosságában maradhassatok, hallgatói és cselekvői kell hogy legyetek annak az Igének, amely így szól most hozzátok: „Legyetek annak okáért követői az Istennek.”

Mit tartalmaz számotokra ez az üzenet? Először azt, hogy Isten parancsa szerint éljete. Legyetek Isten akaratának követői. Eljövendő családi életetek meghatározója legyen az istenfélelem. Keressétek először Isten akaratát, és így a többi ráadásul mindmind megadatik néktek. Egymáshoz való kapcsolatokat az Isten Igéjének mértéké-ként igazítsátok. Közös célkitűzések legyen az Úrnak való engedelmség, amely megtanít az egymás iránti engedelmségre is. Ha a szükség úgy kívánja, tudjatok lemondani egyéni érdekekről a közös érdekek javára.

Vigyázzatok arra, hogy házasságotok rendjén ne adja elő magát olyan helyzet, melyben az egyik fél a sértett, a másik fél a sértő, melyben az egyik fél vétkes, a másik meg ártatlan. Mind a bajok elhordozása, mind a felelősség közös, még akkor is, ha azok nem oszthatók egyenlő részekre. Soha ne jussatok abba a siralmas helyzetbe, amelyben egyik fél a másikat így vádolhassa: „Tönkretetted a házasságunkat, de ebben én sem vagyok ártatlan.”

Emlékezzetek sokszor arra a bibliáórára, melyen a múlt hónapban ti is részt vet-tetek; ahol arról folyt a megbeszélés, hogy ki tartja magát áldozatnak és ki tartja magát hibásnak egy omladozófélben lévő családban. Akkor ért bennünket egy nem várt meglepetés, amikor az egyik iszákos férfi felesége ezt mondta: „Látom, hogy az én áldozatom a férjem. Megértettem, én is hibás vagyok abban, hogy idáig jutott.”

Ezért első lépéseitek mindig a kölcsönös megbocsátás legyen. Engedjétek, hogy először ebben legyen igaza házasságotok harmadik és fő személyének, Istennek, aki ezt üzeni most néktek: Bocsássatok meg egymásnak! A kölcsönös megbocsátás el-simítja családi életetek akadályait.

Kedves ifjú pár! A második tanítás, amit házassági frigyetek alkalmából az Ige mond ma számotokra, így hangzik: „...mint szeretett gyermekek.” Ez azt is jelenti, hogy úgy éljete, mint Isten szeretett gyermekei.

Isten mindenkit, titeket is szeret; és boldoggá akar tenni azzal, hogy szívetekbe a szeretet szent érzését adományozza. Isten ebben a szeretetben akarja gazdagítani szíve-teket. Vigyázzatok erre a szeretetre, mert ha eltűnik a szívetekből, akkor egy életen át keservesen sírhattok utána.

Aki boldog akar lenni, annak szeretnie kell, mert a szeretet: létszükséglet. Tulaj-donképpen minden ember vágyik arra, hogy szeressen és hogy szeressék. Ez úgy kell a szívnek, mint a májusi eső a búzaföldnek. Annak, aki végig hűséggel és mélyen akar szeretni, annak élete őszinte és örökös szolgálat kell hogy legyen. Aki szeretni akar, ne magát szeresse, hanem azt a másikat, akit ezer ígérettel magához kötött. Igazi örömet csak a hitvestárs boldogságán keresztül érez az ember. Ezért az, aki a hitves-társért él, mindennap azért imádkozik, hogy Isten tartsa meg őt és óvja meg minden veszedelemtől.

Igazán szeretni e földi életben csak az tud, aki Istent szereti. Mert az Istentől min-dennap új erőt nyer a hűség, a tisztaság, a megbocsátás, az önfeláldozás, az szolgálat megbizonyítására. Az Istentől kapott szeretet a hétköznapiakat és az ünnepnapokat, a

nappalokat és az éjszakákat, a munkát és a szabad időt egyaránt — az öröm és a boldogság forrásává változtatja.

Mindennap imádkozzatok azért, hogy Szentlélek Isten egyre jobban összekovácsolja szíveteket.

Isten rendelje ki asztalotokra a mindennapi kenyeret és szívetek számára a lelki eledelt. Merítsetek erőt az élő forrásból, a Bibliából. Ne hiányozzék könyvtáratokból az énekeskönyv és az imádságoskönyv se. A közös igeolvasás, imádság, éneklés és lelki beszélgetés biztosítja számotokra a hitben való erősödést.

A mai nehéz gazdasági körülmények között is nélkülözhetetlen számotokra a fel-szabadult, örvendező, vidám légkör. Sok családban sajnos ez csak akkor van, amikor nagyobb mennyiségű szeszes ital elfogyasztása után a feszültségek feloldódnak és eluralkodik a „szeressük egymást, gyerekek” hangulat. A keresztyén családban minden-nap lehet az igazi öröm légkörében élni.

Jövendő családi életetekben tartsátok természetesnek — hã Isten is úgy akarja —, hogy ott legyenek a gyermekek. Jézus Krisztusra mint alapra építsétek a családi közös-ségeket. Legyen és maradjon ennek egyik elengedhetetlen alkotóeleme a gyülekezeti életben való részvételek. Aki gyakorolja a kegyességet, az annak áldásait meglátja még gyermekei életében is. Mert Isten Igéje adja számunkra a legjobb házassági és gyermekevelési útmutatót, de egyben megtanít arra is, hogy Isten azt várja tőlünk, hogy az ő akaratának követői legyünk. Ámen.

Temetési beszédek

Balogh Béla

Temetési beszéd

Alapige: Jób 42,5

„Íme, eljön felhőkön és minden szem látni fogja őt” — ekképpen hangzik a prófé-tai biznyságtétel az Ember Fiáról. Mi pedig így teszünk róla vallást az apostoli hit-vallásban: eljön ítélni eleveneket és holtakat. Ez történik az utolsó időkben, amikor Jézus Krisztus ítélletartása végett újra eljön. Azonban addig, amíg ez meglesz, sokan vannak és lesznek, akik előremennek az élet rendje szerint: úgy, mint elköltözött nő-testvérünk is. Neki meg kell állnia Krisztus ítélőszéke előtt. Számára most lesz valóság az, amit a „nagy szenvedő” Jób mondott egykor: „Az én fülemnek hallásával hallottam felőled, most pedig szememmel látlak téged.” Akkor szólt ekképpen a bib-liai hős, amikor végigszenvedte mindazt, amit a mindenható Isten ráért. A szenvedés kohójában nyerte el azt a hitet, melynek folytonosságában most láthatja azt, akiről mind ez ideig csak hallomásból tudott. Eddig sohasem látta Jób Istenét, csupán hallott róla. De töretlenül hitt benne. Nem volt ez neki könnyű a marcangoló kételkedések között, a betegség fájdalmai között. Nagyon nehéz dolog hinni akkor, amikor a fáj-dalmak, a veszteségek, a kételyek mardossák az embernek testét-lelkét. A szenvedés-ből a kirendelt évek során asszonytestvérünknek is kijutott bőséggel a része.

Az, hogy nem roppant bele a megpróbáltatásokba, annak köszönhető, hogy élete urára és szabadítójára, az Úr Jézus Krisztusra támaszkodott, őreá tekintett. Családja lelkipásztort is adott népünknek. Az Istenbe vetett hit, az istenfélelem, a Krisztus követése mind-mind nagyrebecsült értékek voltak ebben a családban, és azok ma is. Amíg ereje tartott, ő maga is szorgalmasan eljárta a templomba. Amikor pedig fogytán volt testi-lelki ereje, akkor imádságával és adományaival tisztelte az Urat, s alkalman-ként kérte az Úr szent vacsoráját, hogy hitét és lelkét ezáltal megerősítse.

Hitünk szerint ő már ott van Krisztus trónja előtt. Ott, ahol őt, akiről eddig csak hallott, most szemtől szembe láthatja. E földi életben gyakran hallotta őt: olvasta a Bibliát és hallgatta a prédikációt, az ő szent beszédét, és így mintegy tükör által,

homályosan látta is őt — ahogy Pál apostol mondja: „tükör által, homályosan”. Most azonban színről színré látja őt. Cselekedje a kegyelem Istene, hogy mi, akik továbbra is itt maradunk e földi lét küzdelmei között, jó hallású emberré váljunk. Bárcsak fülünkön át szívünkbe jutna nekünk is a Krisztus szava, az ő megtartó üzenete. Mert e földi életben csak ez ad nekünk igazi békességet és megnyugvást. Ez élet után a kegyelem Istene nekünk is megadja a szemtől szembe való látás boldogságát a mi megváltó Urunk, a Jézus Krisztus által.

A Jób és az apostol látásának egy és ugyanaz a dolog' a titka és a nyitja. A szenvedésnek és Isten kegyelmi kiválasztásának olyan mélységét és magasságát ismerték meg, hogy bízvást elmondhatták: eddig csak hallottam felőled, most azonban látlak is téged. A szenvedés jóvá, érzékenyvé teszi az emberi szívet. „Az arc szomorúsága által jobbá lesz a szív” — tartja a salamoni bölcsesség. A szenvedés tükrében megpróbált szív nemesedik és tisztul. A tiszta szívűeknek pedig drága ígéretet adott az Üdvözítő: „Boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják.”

Mitől legyen tiszta a szív? Mindenekelőtt a gonosz lelkiismerettől. Ezt mi emberek nem tudjuk magunktól kiformálni. Ezt csak egy módon szerezhethetjük meg, és pedig úgy, hogy elfogadjuk a bűnbocsánatot, amelyet Krisztus hirdet nekünk mindnyájunknak. Fogadjuk el mindnyájan a mindenható Isten bocsánatát, és engesztelődjünk meg az iránt a hitves és édesanya iránt, akitől most végső búcsút vesznek férje, gyermekei, unokái és többi hozzátartozói. Ha valamivel megbántott benneteket — mert nincs ember, aki valamiképpen ne vétkeznék —, akkor bocsátsatok meg szívből neki. Ami pedig jó és példamutató volt az életéből, azt kövessétek és azt cselekedjétek ti magatok is.

Adjon a kegyelem Istene vigasztalódást törődött szíveteknek, és adja, hogy úgy tudjátok hallgatni az Urat földi életetek idején, hogy egykoron az üdvözült lelkekkel egyetemben láthassátok is őt. Ámen.

Kocsis Sámuel

Az Úrnak halunk meg

Alapige: Róma 14,7-9

„Közülünk senki sem él önmagának.” A „közülünk” kifejezés az apostoli levélben a római gyülekezetet és más, az apostol által alapított gyülekezeteket jelenti. Azokat a gyülekezeteket jelenti, melyek az első keresztyén gyülekezet megalakulása után keletkeztek, amikor Péter apostol prédikációjára háromezren keresztkeltek meg. De jelenti a mindenkori gyülekezeteket, napjaink egyházát is. Az nem lehet, hogy az egyházban valaki „magának él” legyen, mert az önzés volna, az egyház pedig a hívő lelkek testvéri szeretetközössége, ahol mint az egy Atyának gyermekei és egymásnak testvérei kell hogy éljünk e földi életben.

„Ha élünk, az Úrnak élünk.” Mit jelent az Úrnak élni? Mi tulajdonképpen annak és azoknak élünk, akiket szeretünk. Édesapák és édesanyák szólnak így: Mi a gyermekeinknek élünk, én a családomnak élek, én a szeretteimnek élek, érettségem fáradozom. Van, aki így szól: Én a hivatásomnak élek, mert szeretem az én foglalkozásomat. „Ha élünk, az Úrnak élünk!” Az Úrnak akkor élünk igazán, ha szeretjük őt.

Mi inkább félünk és rettegünk Istentől, és van is okunk rá, hogy féljünk. A karácsonyi evangélium üzenete is így hangzik: „Ne féljétek, mert íme, hirdetek néktek nagy örömet.” A remegő tanítványokhoz így szól az Úr: „Bízzatok, én vagyok, ne féljétek.” Isten azt akarja, hogy inkább szeressük őt, mint féljük. Tanuljuk meg Istent szeretni, mert ő előbb szeretett minket. Minél inkább szeretjük őt és engedelmeskedünk neki, annál kevésbé kell félni és rettegni tőle. Élünk az Úrnak, mert úgy lesz áldott a mi életünk. Csak ha az Úrnak élünk, akkor élünk igazán magunknak, szereteteinknek, embertársainknak.

„Közülünk senki sem hal önmagának, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg.” Meg kell halnunk nekünk magunknak is, mert halandó emberek vagyunk, meg kell halnunk szeretteink számára is, bár ezáltal gyászt, fájdalmat, könnyhullatást okozunk nekik, de azt is tudnunk kell, hogy mit jelent az Úrnak halni. Ez egyet jelent a feltámadás és az üdvösség elnyerésének reménységében való meghalással. Legnagyobb kérdése az életnek az, hogy elkerüljük a kárhóztatást és elnyerjük az örök életet, akár szenvedések közt, akár szenvedések nélkül, akár öregen, akár fiatalon kell eltávozni e földi világból. Legyünk azért készen, mert sem a napot, sem az órát nem tudjuk, mikor jön érettség az Embernek Fia.

„Akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk.” Éljük az Úrnak, hogy halhassunk az Úrnak, mert ez a legfőbb vigaszunk, ahogy a hitvallásból tudjuk: „Mi életedben és halálodban egyetlen vigasztalásod? Az, hogy mint testestől, mind lelkestől, akár élek, akár halok, nem önmagamé, hanem az én hűséges Uramnak és Megváltómnak, a Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok, aki az ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen eleget tett, engem a sátán minden hatalmától megszabadított és úgy megőriz, hogy az én mennyei Atyám akarata nélkül még egy hajszál se eshetik le fejemről... Szent Lelkével biztosít az örök élet felől, és szív szerint hajlandóvá és késszé tesz arra, hogy ezután őneki éljek.” Éljük neki, mert ő is nekünk élt és nekünk halt meg: „mert azért halt meg és támadott fel Krisztus, hogy mind holtakon, mind élőkön uralkodjék”. Nekünk született, nekünk hirdette és hirdeti az evangélium minden vigasztalását, nekünk hirdeti a mi feltámadásunkat, hogy a mi halandó testünket halhatatlanságba öltöztetvén, átalvigen az örök dicsőségbe, mert „nemcsak lelkünk vitetik az élet után Krisztushoz, az ő fejéhez, hanem testünk is Krisztus hatalma által feltámasztatván”, amaz utolsó napon „lelkünkkel ismét egyesül és Krisztus dicsőséges testéhez hasonlatos léssen”. Akár élünk, akár halunk, legyünk az Úréi.

Íme, kedves testvéreim, ez az Isten Igéjének üzenete és vigasztalása hozzátok és hozzánk, amidőn megállunk elköltözött nőtestvérünk koporsója mellett, aki e földi életben mindössze 38 évet élt. Közülünk való volt, tagja volt anyaszentegyházunknak, megkereszteltetett az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek nevében, és ezáltal felvételét az anyaszentegyház testvéri szeretetközösségébe. Hitéről vallást tett a konfirmációban. Az egyház minden szolgálatában neki is szólt mindig és mindenütt az Ige üzenete arra nézve, hogy miképpen kell az Úrnak élnünk és miképpen kell az Úrnak meghalunk. Érette és mindnyájunkért meghalt az Úr. Ő is és mi is rá vagyunk szorulva Isten bűnbocsátó kegyelmére, mert se a magunk érdeme, se a másoké nem idvezíthet, hanem egyedül csak Isten ingyen való kegyelme a Krisztus érdeméért.

Tudnunk kell, hogy ha talán szenvedések között is kell meghalunk, minden szenvedésnél nagyobb volt a Jézus szenvedése a Golgota keresztnél. Nem szólhatunk úgy, mint a szenvedő Jób felesége: „Tagadd meg az Istent és halj meg”, hanem úgy, ahogy szólt a Golgotán Jézus mellett az egyik megfeszített az ő nagy kínjában: „Emlékezzél meg rólam, amikor eljössz a te országodban”, mert ő kapta a legvigasztalóbb üzenetet: „Ma velem leszel a paradicsomban.”

Isten Igéje és Szentlelke által megvigasztalva vegyetek búcsút tőle. Ez a búcsúzás azonban nem a végső búcsú, mert ha ő kegyelmet talált az Úrnál és ha mi is kegyelmet találunk a Krisztus érdeméért, találkozni fogunk ama boldogabb hazában, ahol az „Isten eltöröl minden könnyet”, ahol „nem lesz többé sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, s mint utolsó ellenség töröltetik el a halál”. Keresetek további vigasztalást naponkénti imádságokban, a templomi istentiszteleteken való igehallgatásban, az úrvacsorai közösségekben, hogy nyerjetekek erőt gyászotok és fájdalomaitok keresztjeinek elhordozására.

Adjon a jó Isten az elköltözöttnek csendes nyugodalmat a sírban, lelkének üdvösséget az ő országában. Ámen.